Yarım
Ay
No. 36
15 krş.
1 Ağustos
1936

TENİNİZİ

ALÂKADAR EDEN BİR TAVSİYE

Yüzünüzün taravetini muhafaza etmek için, muzır yüz tuvaleti levazımından sakınınız; ve yalnız hakikî:

LAQUE ÇARMİNE DE GARANCİNE

ile imal edilen ve en nazik ciltlere tevafuk eden

MASK RUJ

Tuvalet levazımatını kullanınız. Aksi takdirde cildiniz zehirlenerk mahvolmak tehlikesine maruzdur.

Hafiflik - Rahatlık

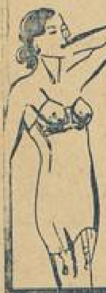

J. Roussel Korselerinde (Gaine), sizi incitebilecek ne balina ne de hiçbir tazyik yoktur. Bu korseler, vücudunuzu sıkmaksızın tenasübünüzü inceltir ve göğsünüzü kuvvetlendirir.

Fiyatı: 25 liradan itibaren.

J. Roussel
Paris

İSTANBUL, Beyoğlu
Tünel meydanı 12 No. lu.
Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.

Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

KESKİN BONMARŞESİ
ALİ ÜLVİ GÜVEN
Resimli Ay Neşriyatının Keskin satıcısıdır

Muayyen bir zaman muteber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz. Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala
Asmaaltında: Volto han
No: 9 İstanbul

Güneş banyosunun erbabı denizden çıktıktan sonra iyice kurulanır ve çıplak yerlerine icabında mükerreren

KREM NİVEA veya NİVEA YAĞI

iyice sürer.
Cilt bu suretle korunur ve güneş yanığının önü alınmış olur. Cilt sıhhatlı bir renk alır, yumuşar ve hiç bir zaman kurumaz.

Yarım Ayın Gelecek Sayısında:
Heyecanla Okuyacaksınız:

Beyoğlunda Hovardalık

Yazan: **SABIH ALAÇAM**

Beyoğlunun içyüzünü, bütün sefalet ve sefahatini bu röpörtajda bulacaksınız!

BELGEVŞEKLİĞİNİ GİDERİR.

Tafsilât: Galata Posta Kutusu 1255

15 Günden 15 Güne

NE YAZIK Kİ !...

ÇOCUKLARIMIZIN KAFALARI DAHA BİR YIL TECRÜBE TAHTASI OLACAK

— *C. H. Partisi Genel Başkan Vekili Sayın İsmet İnönüne* —

Tek kitab usulü bırakılacak mı?

Ankara 4 (Telefonla) — Söylendiği-ne göre, tek kitab usulünün faydalı ol-madığı hakkındaki mütalealar nazarı dikkate alınarak tetkiklerde bulunula-caktır. Tarih ve yurd bilgisi gibi kitab-lardan başkalarının şimdiki usulden ay-rı tarzda hazırlatılması düşünülmekte-dir. Meclis Maarif Encümeninin de bu hususta Kültür Bakanlığının nazarı dik-katini celbettiği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan programların ikide bir değiş-miyecek tarzda tertibi ciheti de temin edilecektir.

CUMHURİYET

Buraya klişesini koyduğumuz yazı, Cumhuriyet gazetesinde intişar etmişti. Bunları okuduğumuz zaman gayriihtiyarî: « Geç olsun da güç olmasın » demiş ve ümide düşmüştük!..

Öyle ümit ve intizar ediyorduk ki: « Zararın neresinden dönülse kârdır » fehvasınca, Kültür Bakanlığı bu «Tek kitap» usulünün yanlışlığını anlamkta bundan fazla gecikmiyecek; çocuklarımız, önümüzdeki ders yılına tek kitapla değil.. muhtelif mütehassıs yazıcılar tarafından hazırlanmış Kültür Bakanlığındaki yüksek şûranın tetkikinden geçmiş, ayrı ayrı mükemmel kitaplarla girecek!..

Fakat ne yazık ki!.. bütün bu intizar ve ümitler boşa çıktı!.. Demek ki:

1 — Aranılan evsafı haiz olmadıkları, öğretmenlerimizin ve birçok bilginlerimizin ittifakı ârâsile tahakkuk eden (Tek Kitplar) 1936 - 1937 ders yılında okullarımızda yine okunacaktır?. Niçin?..

2 — Sınıf ihtiyacına katiyen cevap vermediği, müfredat proğramlarına uymadığı, münderecatı nâtamam olduğu için her taraftan şikâyeti mucip olan (Kıraat kitapları) yine aynen basılmaktadır!.. Niçin?..

3 — Bu tecrübelerden alınan menfi neticeler kâfi değilmiş gibi, önümüzdeki ders yılında (Alfabe) de tek kitap boyunduruğu altına giriyor!.. Açılan müsabakayı, alfabesi zaten yıllardanberi okunan bir öğretmen kazandı. Bu halde: alfabe kitapları senelerce bu kitaba yakın bir rağbet gören ve okutulan, istifade temin eden diğer yazıcıların eserlerini, dershanelerden kovmakta ne hikmet vardı?..

Kültür Bakanlığı, müsabakada kazanan bu alfabenin, ve öteki tek kitapların eşsiz olduklarını, ve bunlardan mükemmellerinin yazılamıyacağını iddia edebilir mi? Edemez zannediyoruz. Öyle ise niçin daha güzel.. daha mütekâmil.. daha değerli eserlerin hazırlanmasına imkân vermiyoruz?.. Niçin ilme bir inhisar damgası.. bir tek kitap boyunduruğu takıyoruz?..

Bizim gibi büyük inkılâplar devrinde yaşayan bir milletin, kültürüne en kuvetli bir millî cereyan vermesinden daha tabiî ve haklı birşey olamaz.. Zaten bütün mektep kitapları bu akideler gözönünde tutularak yazılmışlardı. Onlarda, daha ne gibi ıslahat ve tadilât isteniliyorsa, bunları temin için, yazıcılarına küçük bir direktif vermek kâfi idi. O zaman ortaya böyle nâtamam eserler yerine, müteaddit dimağların.. müteaddit mütehassıs kalemlerin mahsulü, birçok eserler çıkacak; pek tabiidir ki, hergün daha güzel ve daha mükemmel yeni yeni kitaplar yazmak için, kalem sahipleri biribirlerile yarışa gireceklerdir!..

Sonra Kültür Bakanlığındaki yüksek şûra bütün bu eserleri; en bitaraf, en bilgin bir tetkik ve tahlil ameliyesine tabi tutacak, böylelikle mekteplerimiz cumhuriyet rejiminin bizden beklediği.. inkılabın bizden aradığı en değerli eserlere kavuşacaktı?..

Tek kitap usulünde devam etmenin bir tereddi olduğuna eğer Kültür Bakanlığımız hâlâ kanaat getirmemişse, bu takdirde teklif ediyoruz:

1 — Türkiyedeki bütün öğretmenler arasında bir anket açınız. Onları üç senedenberi okuttukları bu tek kitaplardan istihsal ettikleri semereyi «hiçbir tesir altında olmayarak» açık açık yazmağa davet ediniz.

2 — Üç senelik tecrübeden sonra tek kitaba mı, çok kitaba mı taraftar olduklarını sorunuz.

3 — Avrupa ve Amerikanın en tanınmış pedagoklarına, mektepcilerine birer mektup göndererek bu hususta kanaatlerini sorunuz.

Riyazî bir katiyetle eminiz ki bu anketlere gelecek cevapların yüzde doksanı tek kitap aleyhinde olacaktır.

Tek kitap meselesi bundan dört sene önce Halk Partisi kongresinde müzakere edildiği zaman, öyle zannediyoruz ki, şumullu bir şekilde tamik ve tetkik edilmeden bir karara raptolunmuştu. Dünyada en güzel mektep tecrübe mektebidir. Dört senelik tecrübeler bu sistemin isabetsizliğini ortaya çıkardıktan sonra, Partinin her meselede gösterdiği buyük hassasiyet ve katiyeti; bu meselede de göstermemesi için hiçbir sebep yoktur.

Partinin, memleketin kültür hayatında çok büyük bir rolü olan bu tek kitap meselesini, tekrar ele alması ne kadar temenniye şayandır.

— Karıcığım! Baro bu yıl Parise bir gezinti hazırladı. Ben de iştirak edeceğim!...
— Katiyen bırakmam!. Fransız dilberlerinin seni baştan çıkarmalarından korkarım!...

— Karıcığım!.. Baro, Paristeki avukatlar toplantısına beni murahhas seçti! Fakat cepde metelik yok,... Acaba babandan birkaç yüz lira...
— Fransız dilberlerile beni aldatman için mi?..

— Yahu geçmiş olsun! Nen var?..
— Karıma, Parise avukatlarla birlikte gezmeğe gidiyorum desem, bırakmıyacak!.. Doktoru birliğe aldım, berayı tedavi gidiyorum...

— Canım bana nasıl döviz vermezsiniz?. Ben baro murahhası olarak Parise gidiyorum.
— Efendim!.. Buraya değil Cumuriyet Merkez Bankasına derd yanınız!..

(Pariste; avukatlar şerefine verilen bir kabul resminde)
Fransız avukat: — Aziz meslekdaşım; siz ahangi branşla uğraşıyorsunuz?..
Türk avukatı — Uğraştığım, zannedersem Branş değil Blanştır monşer!...

ŞİİR KRALIMIZIN Huzurunda

Şiir kırallığı, zeyl üstadı âzam Florinalı Nazıma hiç de uğurlu gelmedi galiba.

Bir seneden çok fazla bir zamandır sesi bile çıkmayan üstadı ziyarete gidip de, kapısından :

— Bu gün kimseyi kabul edemez!

Karşılığıyla döndüğüm zaman, kendi kendime bir hayli düşündüm.

Siz de düşünün bir kere : Bir zamanlar gazetecilerin peşinde dolaşan, onlara âdeta kur yapan Florinalı, nasıl oluyor da gazetecileri, şimdi huzuruna kabul etmiyor!

Size, ikinci, üçüncü uğrayışlarımda da ayni kapının, ayni cevapla yüzüme kapalı kaldığını söylesem, belki bana inanmazsınız.

İçinizde, belki ; «bir kıral huzuruna kabul edilmek elbette bir kolay iş değildir» diyenler bulunabilir.

◆

Yazan :

KANDEMİR

Ancak hakikat şu ki: Florinalı Nazım kırallık gururiyle değil, fakat bir senedir yakasını bırakmıyan bir derdin pençesinde kıvrandığı için, evine kapanmış bulunuyor.

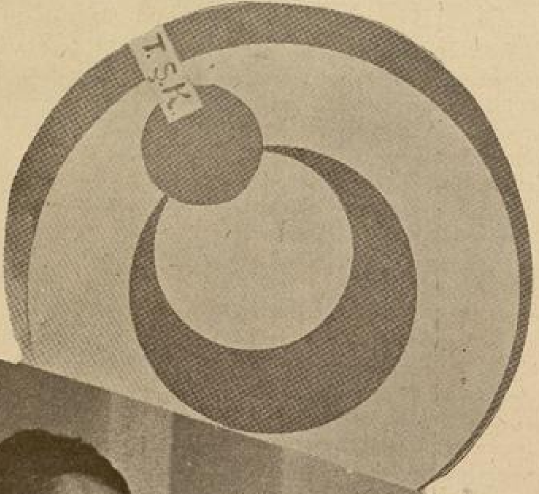

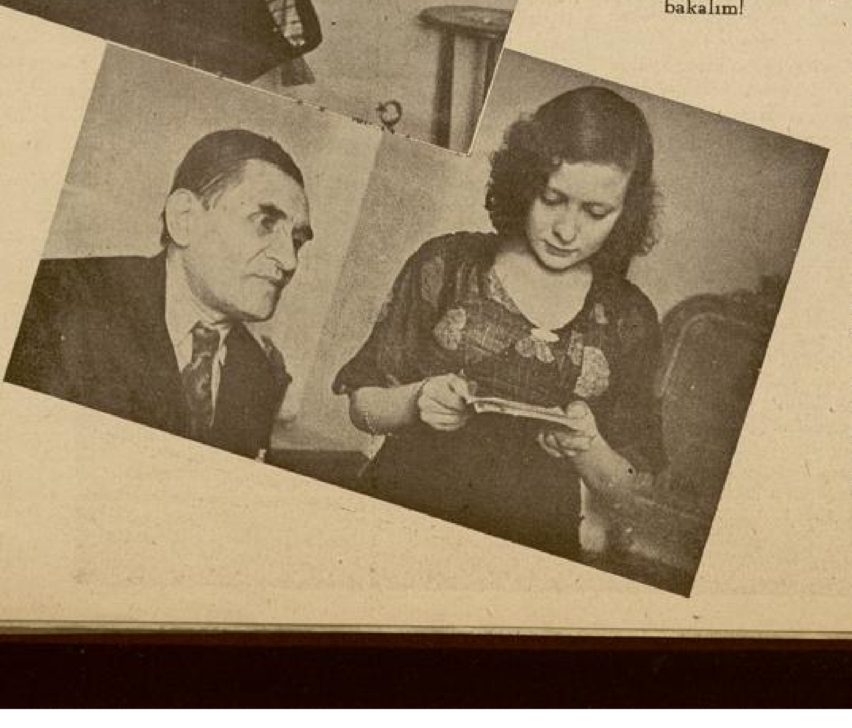

Nihayet, güçhalle elde edebildiğim bir randevu, aylardır hasretini çektiğimiz üstadla, beni karşı karşıya bulunmak saadetine erdirdi.

* * *

— Bana deli diyorlar, değil mi?

Solgun yüzünün büsbütün kalınlaşmış çizgileri arasında, susa susa artık coşmak, açılmak, konuşmak iştihasile sulanmış ağzını bir daha açtı ve tekrar etti :

— Bana deli diyorlar... Fakat kimler?.. Onları bilirsiniz. Onları herkes bilir.. ve deli demekle de kalmayarak, biçbir zamn yüksekliğine yetişemiyecekleri edebî şahsiyetimi halk nazarında gûya düşürebilmek çırpınışlarıyle, şiir krallığı hil'atini de bana, üstadı âzam Abdülhak Hâmidin giydirmesi en yakışık aldığı halde, bu işi Mazhar Uzmana havale ediyorlar.

Acırım bu gafillere... Acırım vallahi.

Unutuyorlar ki, beni eline vermek istedikleri Mazhar Uzman, hazırladığı Sıhhat Almanağı için benden (kudretli kaleminizden birşeyler bekliyorum) gibi iltifatlı mektuplarla yazı istemiş ve bu mektubunun altına da kıymet bilişinin en kuvetli delili olmak üzere (ebedî hürmetkârınız Mazhar Uzman) diye imza atmıştır. Buyurun bakalım!

Eğer Mazhar Uzman memleketin en tanınmış akıl hekimi ise, sorarım size, bir (deli) ye böyle mi yazılır?

Heyecan içinde anlatan üstad, zorla üzerine kondurulmak istenen deliliği bir de (ilmen, fennen, tıb-

ben) üzerinden atmak için başka delilller sayıyor;

— Tabiatın ve tıbbın kanunları, hükümleri ve değişmez kaideleri göstermiştir ki beyni kuvvetli, ve sağlam yapılı baba ve analardan doğanlar, her türlü sarkıklık ve eksiklikten çok uzak mutlu varlıklardır.

İşte ben de bunlardan biriyim. Kafam çelik kadar sağlam, vucüdum granitten yapılmış kalelerden metindir. Üstad, yorgun ve mecalsiz.. bir lâhze susunca, yavaşça sordum:

— Nasıl kıral olmuştunuz?

Yine birden canlandı ve heyecanlı heyecanlı anlatmağa başladı:

— Bu tarihî hadiseyi merak edenler pek çoktur. Size de kısaca anlatayım: Tanınmış edebiyat üstadlarımızdan Mahmut Kemalin (Son Asır Türk Şairleri) adlı kısmen basılan ve kısmen tahsisatsızlık yüzünden kitap şekline giremiyen pek değerli bir eseri hakkında, Milliyet gazetesinin 6 Eylûl 932 tarihli nushasında Maarif vekiline hitaben bir açık mektup yazarak icabeden tahsisatın bir ân önce itasına emir buyurmasını istirham eylemiştim.

Bunun üzerine maruf muarızlarım beni yine kalemlerine doladılar. Ve içlerinden biri artık toprak altındakileri bırakarak, yaşayanlarla uğraşdığımı ve onlardan medet umduğumu yazdı.

Bunun üzerine ben de, bana büyük bir şairsiniz diyen üstadım Abdülhak Hâmitten başlıyarak, bütün tanınmış şairlerimiz, ediplerimizin, muharrirlerimizin hakkımdaki düşüncelerini sırasile neşrettim.

Bunu da kâfi görmediler. Bu sefer Bay Peyami Safa Cumhuriyet gazetesinde yazdığı uzunca bir yazının sonunda şöyle dedi:

«Florinalı Nazım beyin, bu yüksek edebî şahsiyetlere dayanarak şimdi kendini (Şiir kıralı) ilân etmesini tabiî bulalım.»

Ben de (Dünya güzeline) diye yazdığım ve altını (Türk şiir kıralı Florinalı Nazım) diye imzaladığım bir şiirle kendisine yazdığım bir mektubu gönderdim.

Bu mektubda ezcümle şu satırlar vardı: «Matbuatın lisanı, halkın tercümanı efkâr ve vicdanı olmak lâzım geldiğine kani olanlardanım. Şu düşünceye hürmeten matbuat âlemimizin mümtaz bir siması bulunan güzide şahsiyetiniz tarafından bana lâyık görülen (Şiir kıralı) namını - hakkım ve liyakatım olmasa da, güzel teşbihinizin muvaffakıyetli teveccühü ile üzerime konan edebî ikbal hummasını, ürkütmek ve kaçırmak istemedim.»

Ve o günden itibaren yazılarımın altına (Türk şiir kıralı) diye imza koydum.

Mevzuu değiştirmek düşüncesile üstada:

— Kimleri beğeniyorsunuz? dedim.

Gayet ciddî bir tavırla masaya bir az yaklaştı:

—« Yenicamideki, bir arzuhalcının bir hayali lâtifini görsem, o noktada onu, üsdadı âzamım Abdülhak Hâmide bile tercih ederim.»

Hemen başka bir suale atladım:

— Matbuat Umum Müdürlüğünün şu meşhur antolojisi.. Sizi de oraya almamışlar.. ne dersiniz?

Yerinde doğruldu, ellerini havaya kaldırdı:

Şiir kıralımız ve şair kızları

◆

— Alamazlar... -diye bağırdı- ben artık tarihe malolmuşum. Antolojiye dar gelirim. Abdülhak Hâmit: «siz tarihde başlıbaşına bir fasılsınız!» diyor. Heykelim için de merhum Sami Zade Sezai: «yüksek şiirlerinizle pâydar isminizi, bir abide ile pâydar olacak resminizi görerek iftihar ederim. Sizin şiirleriniz zaten o abideyi tersim etmiştir» diyordu.

Bütün dünya yerinden oynasa, ebedî şöhretimden bir zerresine el süremezler...

Antoloji de ne imiş ki...

Bir lâhze kendini dinleyen üstad, yanına yaklaşan kızı şaire Melihaya bakarak:

— Ben - diyor - bundan dört yüz sene sonra gelecek en büyük Türk şairinden bile, bugün daha güzel yazarım.

Ve ilâve ediyor:

— Sezai merhum birgün bana: « Siz! demişti, Avrupada olsaydınız, otomobilden inmez ve dizi dizi apartmanlarınız olurdu...». Fakat ben, hayatımdan memnunum. Çok çalıştım, yetiştirdiğim birçok valiler var.. Şimdi onlar memleketi idare ediyorlar, ve ben sonsuz bir iftihar ve gurur içindeyim.»

Üstad, aklına gelenleri birer birer sayıyor:

(Arkası 30 uncu sayfada)

Yıllardan Sonra

Yazan:
MAHMUD YESARİ

Dikiş makinesi durduğu zaman tik-takları duyulabilen duvar saati, on ikiyi çalmıştı.

Kadın, makineyi çeviren elini çekti; kulaklarına inanmamış gibi saate baktı. Yalnız masanın üstünü aydınlatan lâmbanın kenarları inik mavi abajoru, odayı ağır bir loşluğa boğmuştu. Kadının yorulan gözleri, duvardaki saati güç seçiyordu. Zayıf parmaklarile gözlerini uğuşturdu:

— Gece yarısı olmuş... daha da çok işim var...

Kendini bir ân gevşekliğe kaptırırsa ayni kuvvetle çalışamıyacağını anladı ve korktu; derin bir tevekkülle başını iğdi, biraz önce bıraktığı makinenin hareket kolunu tekrar tuttu, çevirmeğe başladı...

Kısa bir sessizliğe hâkim olan duvar saatinin tiktaklarını, makinenin gıraltısı yenivermişti.

Kadın, elindeki işi sabaha yetiştirebilmek için, eskisinden daha gayretle çalışıyordu.

Küçük apartmanın çıngırağı, birdenbire, bir ürperti gibi odanın içinde çınlamıştı. Kadın, başını kaldırdı:

— Bu saatte, kim olabilir? Her halde, bir misafir değildir. Belki yanlış kapı çalıyor.

İşini bırakmak istemedi, kalkmağa üşendi. Fakat çıngırak, daha şiddetle çalıyordu.

Kadın, yan odada uyuyan çocuğunun, tatlı uykusundan uyanmasından korktu, ve için için sinirlenerek kalktı, kapıyı açtı:

— Kimi istiyorsunuz?

Kapının önündeki gölge, hiç kıpırdamadan duruyordu. Bu, uzun boylu, temiz giyinmiş ve orta yaşlı bir erkekti.

Kadın, tekrar sordu:

— Fakat, kimi istiyorsunuz?

Erkek, yorgun bir iç çekişle:

— Neclâ! dedi.

Kadın, bu sesi tanımıştı:

— Hulki...

Diyebildi, ve şaşkınlıktan açılan ağzını elile kapayarak geriledi. O, gerileyince, erkek, içeri girmiş, kapıyı örtmüştü:

— Beni tanıyamadın mı, Neclâ?

Kadın, geri geri gitti, dizleri bükülüyordu; ayakta duramadı, kendini bir koltuğa attı:

— Sesinden tanıdım!

Erkek, onun yanındaki iskemleye oturmuştu:

— Demek, yalnız sesim değişmemiş!

Kadın, şaşkınlıktan kendini kurtaramıyordu:

— Hulki... on beş sene sonra.. demek, on beş sene sonra?..

— Affet...

Kadın, yerinden kalktı, yan odanın aralık kapısını kapadı:

— Yavaş konuş... İçeride Necip uyuyor...

Tekrar eski yerine geldi, oturdu:

— Sesini duyarsa, belki uyanır... On beş sene sonra, nasıl oldu da bizi hatırladın?

— Affet, Neclâ!

— Daha yavaş konuş... Demek, hakikaten sensin öyle mi? Hulki, söyle, hakikatan sen misin?

— Artık, tamamile, «ben», değilim. O eski deli, o eski çılgın, bu geçen on beş yıl içinde öldü. Şimdi karşında, o ölen delinin borçlarını ödeyecek olan başka adam var. Borçlarımı ödemeğe, af istemeğe, affettirmeğe geldim!

— Affettirmek mi?.. On beş sene, az bir zaman mı?. Bizi bırakıp gittiğin vakit, öyle ağlamış; seni, öyle lânetle anmıştım ki... Bizi bırakıp gittin! diyorum. Sen, beni, yalnız bırakmıştın. Halbuki karnımda, çocuğunu taşıyordum... İlk günler, ne sıkıntılar çektim, bilemezsin... Yapayalnız olsaydım, belki yaşamak, beni korkutabilirdi. Fakat çocuğum için yaşamağa mecburdum. Kendimi yese kaptırmadım, o zaman açlıktan ölebilirdim. Fakat geceyi gündüze katarak çalıştım; çocuğumu büyüttüm.., Necip, büyüdü.. Onun serpilip meydana çıkıvermesi, bana, çektiğim bütün sıkıntıları, eziyetleri unutturdu.

— Peki Neclâ, şimdi?

— Şimdi mi?loğluma karşı vazifelerim bitmedi ki.. Şimdi, onu, adam etmek için, yine geceyi gündüze katarak çalışıyorum.. Necip, liseyi bitirmek üzere.. Liseyi bitirince, mühendis mektebine

girecek... o, hayatından memnun... O, memnun olduğu için, ben de mes'udum! Gençliğim, hep sıkıntı ile geçtiği için, az refah, beni sevindiriyor, mes'ut edebiliyor. Hele çalışmaktan hiç yılmayorum. Sinema, tiyatro, şu bu eglencelere alışmak, bana mukadder değilmiş... Onların mahrumiyetini de çekmiyorum. Bir terzihane hesabına çalışıyorum. Yaptığım işleri beğeniyorlar ve iyi ücret veriyorlar. Çalışmak, yorgunluk, beni fazla yıpratmadı, vücutten düşürmedi. Oğlumu istediğim gibi yetiştirebileceğim.

— Çılgın bir kasırgaya tutulmuştum; bu çılgın hava, beni, senden çok uzaklara attı... Senden ayrıldığım zaman, deliydim, ne yaptığımı, ne yapacağımı bilmiyordum... Artık, o fırtına geçti... tamamile geçti... Senin yanına geldim, senden af diliyorum... fena günlerin hatıralarını unutalım... yaşayacağımız yeni, iyi, mesut günleri düşünelim... Ben, artık zenginim, hem çok zenginim... Neclâ, beni affet... Ben de çok sıkıntılar çektim. Hattâ, ölümü bile düşündüm... Fakat, beni sıkıntılardan, kurtaran ölümden koruyan, senin hayalin oldu.

— Hulki; buradan kalkıp gitmelisin .. Bana, yeniden ıstırap çektirme!

— O eski deli, çılgın adam, öldü! diyorum sana... buradan gitmek mi? Hayır! senin yanında olmak, senin yanında ölmek ve senin affettiğini duymak, görmek istiyorum... Neclâ; biz, birbirimizi hiç sevmedik miydi?

— Sus... Sus...

— Neden susayım?

— O, sevgi yüzünden çok fenalık gördüm; kendi nefsimle, bir düşman gibi mücadele ettim... Sen, beni kalbimden vurmuştun? Cinayetini hatırlatarak af istenir mi? Öteki sıkıntıları, eziyetlari, hiçe sayıyorum!

— Aşkınla mücadele ettin; peki, bu kavgada düşmanını yenebildin mi?

— Zannetmiyorum!

— O halde?

— Hulki, sus...

— Zavallı sevgilim! Biz, ikimiz de şuursuz bir fırtınanın kurbanlarıyız. Göreceksin, bundan sonra, mesut olacağız... Biz, o zaman, sevgi nedir, farkında değildik; sevginin kıymetini, kadrini bilmiyorduk, elimizde bir ölçü yoktu; ıstırap çekmemiştik. Şimdi öyle değil... İyi, mesut günler, bizi bekliyor! diyorum sana... yürüyeceğimiz yolun, dikeni, taşı, çukuru, hendeği yok... Dümdüz, tertemiz, bol ışıklı bir yol.. Gel, Neclâ; bu yolda, biribirimize yaslanarak, biribirimizin elinden tutarak, yürüyelim... bir kere bunu, dene... günlerin, senelerin geçtiğinin farkında bile olmayacaksın!

— Ben, seni daima sevdim!

— Bütün görünüş aleyhime olmakla beraber, ben de seni daima sevdim. Hem artık yalnız da değiliz. Oğlum, oğlumuz var... ona, hiç benden bahsettin mi?

— Elbette! Hep iyi şeyler söyledim, hakikati bilmiyor!

— Yüksek, asil ruhlu sevgilim! Necip... Oğlumuzun adı, Necipti değil mi?. Necip, şimdi, senin olduğu kadar benim de canım, ruhum, hayatım... Onun yalnız babası olmayacağım.. Ona, ağabeylik edeceğim... Koskoca delikanlı oldu değil mi? Onu hiç yalnız bırakmıyacağım, adım adım onu takibedeceğim, onu, insanların, dünyanın bütün fenalıklarından koruyacağım. Onun düşüncelerinini zevklerini paylaşacağım... Bensiz yaşadığı günleri unutacak; hiç hiç hatırlamıyacak... Hattâ hatırlarsa, inanmıyacak... Onu, zengin yapacağım... Eski kabahatlerimi unutturmak, affettirmek için, onu, öyle şımartacağım ki...

— Hayır! Katiyen...

— Neclâ?

— Hulki... Git buradan... Ben, affediyorum... Hayat bu!.. Seni sevmiştim; belki de hâlâ seviyorum; seni affedebilirim. Fakat o!.. Sen, o yavrucağı, henüz tanımayorsun bile! Ona sahip çıkamazsın. Kat'iyen anlayor musun, kat'iyen!.. Onbeş sene, ben, onu, sadece sütle, etle, ekmekle değil, kendi kanım, kendi canımla büyüttüm. Onun büyüyen vücudunda, şahsiyetinde, hüviyetinde, benliğinde; benim vücudum, benim şahsiyetim, benim hüviyetim, benim benliğim de yaşıyor... Beşiğini ben salladım; gözlerinini açtığı zaman, hep beni, hep beni gördü. Ağladığı zamanlar ben susturdum.. Senin yüzünü hiç görmediği iyi oldu. Görseydi, bırakıp gittiğin zaman, ağlamıyacak mıydı? Sen, onu ağlatacaktın... Halbuki ben, onu hep güldürdüm. O, benim, anlayor musın? Yalnız, sade benim... Onu, benden alacağını; onu, sana bırakacağımı mı sanıyorsun? Hayır! aslâ! kat'iyyen!.. Madem ki onu bu yaşa, bu boya getirdim; budan sonrası da bana aittir. Belki yine sıkıntı çekeceğim. Fakat nekadar sıkıntı çekersem, onu o kadar fazla seveceğim! Sen, onun ağladığını görmedin! güldüğünü görmedin! Şarkı söylediğini görmedin! emeklediğini görmedin! tıpış tıpış yürüdüğünü görmedin! uyuduğunu görmedin! uyandığını görmedin! Sen, bu sevgileri, bu sevinçleri bilmiyorsun; duymadın, ve duyamazsın da... Şimdiden sonra da onları benimle paylaşamazsın... Sana, bu hakkı veremem... Sen, ona yabancısın!... Onun dışını tanımadığın gibi, içini de tanımayorsun ve hiç te tanımıyacaksın... Ben ağlarken, o, beni teselli etti; yalnızlığımda bana destek oldu; yoksulluklarımda, bana kuvvet verdi. Biz, biribirimize öyle bağlandık ki artık aramıza kimse giremez, bizi herhangi bir şekilde ayıramaz. Eğer hakikaten sen, o eski deli çılgın değilsen; eğer hakikaten değiştin ve pişman oldunsa; eğer hakikaten duygularında, düşüncelerinde, sözlerinde samimî isen, aramıza bir kıymık gibi sokulmaktan vazgeçersin... Yetişir, Hulki, buradan git!

— Neclâ!

— Git... bu gece uyandırdığın hatıraların çöken ve çökecek ezalarını da affediyorum... Eski fenalıklarını da affettiğim gibi... Haydi, artık git... Ayaklarının ucuna basarak yürü, kapıyı gürültüsüzce kapa... Çocuk uyanmasın!

TÜRKİYENİN EN MÜKEMMEL AYLIK MECMUASI:

RESİMLİ AY'dır.

6 ıncı Ağustos Sayısı bu gün çıkmıştır. 100 sayfa içinde

Hikâyeler, Röportajlar, Şiirler, Romanlar, İlmî Yazılar, Mizah, Sinema Sayfaları...

RESİMLİ AYI MUTLAKA ALIP OKUYUNUZ!...

GÖNÜLLERİMİZİN ESRARI

— Mabat ve Son —

nizam ve azametini duymak da o kadar boştur. Bu aşk, insandan ayrılmış bir madde gibidir. Bir fikir, bir oyuncak, bir güzel kadın, fırtınaya tutulmuş bir gemi, göklere hücum eden bir tayfun dalgası, bütün bir sema, bütün âlem gibi!

Fransız aşk edebiyatı, bu Fransız aşkı için ahlâkî bir dekor hazırlamıştır: Herkes Aşkı arar. Hatta, âşıklar bile. Gönül, memnu bir aşka takılır takılmaz, heyecan başlar, günahkârlık hayatı içinde derin bir neşe elde edilir, sonra da bir ayrılık faciasile herşey biter, gider. Paul Marguerite gibi son romancıların «Meşru Metres», «Meşru Âşık» «La Garçon» romanları gösteriyor ki, Fransız aşkının ahlâkî neticeleri de «aşkın ölümü» nden çıkarılıyor. Bu aşk, insandan ayrı bir madde gibi ölüyor, kırılıyor, dökülüyor, bir his, bir hayal, bir facia, bir mudhike, ve nihayet metafizik bir idrak halinde yaşamıyor. Çünki, ne insanın içinden bir parçadır, ne insandan ayrılmaz bir hamledir, ne de kendisinde bir [1] Einfühlung hassası vardır: Bizim, bir varmış, bir yokmuş gibi birşey!

Bir Fransız aşkı, Fransada aşksız aile formülünü kurdu. M. Proust, yeni Fransız kızının içini araştıra araştıra, teskin edilemiyen normal aşk hamlesinin Fransız kızlarında «geri tepmeler» yaptığını gördü. Fransanın bir aşk pisikopatlığı içinde yuvarlandığını anladı. «Anatole France» bu pisikopat aşka kahramanlık ruhu üflemek için, eski Yunanı Fransızlaştırmak istedi. Fakat büyük reaksiyona da Fransada kulak asan olmadı. Belki birgün, A. Franc'in bu reaksiyonundaki hadsiliğe (intution) dönüşün mânası anlaşılacaktır. O zaman, bütün Fransız edebiyatı turfa olacak, belki de bir hamam külhanında yakılacaktır!

Bugün, hakikat budur: bir Fransız aşkı yoktur. Fransada aşk vardır. Bu aşk, bir ihracat maddesidir; bu aşk, Türkiyeye, Romanyaya ve Lehistana ihraç edilmiştir, hâlâ da edilmektedir. Bu üç millet, Fransadan şiir, roman, hikâye, estetik alırken, bu aşkı da alamamazlık edemediler, gitti!

Fransız aşkının bu şekli, maddiyeci bir aşk mektebinin kurulmasına kadar ilerleyemedi. Çünkü, «aşk için aşk» formülünde bir menfaat kastı aranamaz. Bu aşk, ahlâkî bir gaye de takip etmez. Güzelliği yaratmak için orijinal bir

[1] Bu kelimenin hiçbir lisanda karşılığı yoktur. Çünki bir Alman estetik mektebinin metafizik bir tabiridir. Eski felsefede buna "Fanafileşya„ ismi verilirdi. Yalnız, bu kelimeye "aşk„ı ilâve etmek lâzımdır. Lippo bu kelimenin manasını izah ederken diyor ki; iki şahsiyet, yekdiğerini anlayarak karşılıklı bir hassasiyet ile birleşirler, bir visale kadar giderlerse, bedii bir eser yaratmış olurlar. Bu visal hassasiyetinin kökleri de iki şahsiyetin cinslerinde veya cinsiyetlerindedir. Buna, Einfühlüng diyoruz. Tenasülü haiz tenasühtür.

H. A. P.

heyecan peşindedir. Onun güzeli, müstakil bir varlıktır. Ne iyi, ne faydalı, ne de ahlâkî bir terkibe girer. Böyle bir hasbî idrak, Fransız aşkının maddileşmesine mani oldu. Yalnız, enternasyonal bir mahiyet aldı. Aşka susayan her millet, eski bir Fransız şarabı içer gibi bu aşkdan içe içe mest olur. Sarhoşluk geçince de ayılır. Bu şarap bir genç kızın hariminde de, bir genç kadının memnu aşk odasında da, bir kırda, bir meyhanede, bir mezbelede de ayni heyecanla içilir. Ayni sermestiyle yaşanır. E. Zola, « fazilet ve rezalet » in aşkta bir mevkii olmadığını söylerken, Fransız aşkının lâyemut heykelini dikmişti.

***

Büyük milletlerdeki aşklar da, millî birer tezahür halinde görünüyor. Aşk, her millette dinamik bir kuvet halindedir. Fakat, aşkın biribirine benzemeyen bu tezahürlerinden umumî bir mana çıkarmak mümkün değildir. Yalnız, bu ayrılığın sebeblerini anlayabiliriz. Her milletin his ve fikir bünyesi, ayrı ayrı teşekkül etmektedir. Bu ayrılığın bellibaşlı sebebi de bu milletlerdeki felsefe cereyanlarında görülebilir.

Her felsefe cereyanı, bir düşünüş şeklidir. Bunlar, ayrı kaldıkça aşk da ayrı kalacakatır. Bir milletin aşkı, başka bir milletin aşkına benzemiyecektir.

Bu, biribirine benzemiyen aşkların hangisi hakikî aşktır, sormayınız. Yalnız, bu muhtelif şekillerde kendisini gösteren aşkın mahiyetini araştırabiliriz.

***

Niçin seviyoruz?

Aşkın hayat sırrı olduğunu gördük. Belki de hayatın kendisi aşktır, diyebiliriz. Çünkü, hayat da dünyada gördüğümüz hadiselerdir. Bu hadiseleri, meydana getirenler de büyük fikirli insanlardı. Onların düşünce ve hisleri, hayata bir akış veriyor, bu akışa da hadiselerin etiketini yapıştırıyoruz. Büyük sanatkârlar, bu hadiseleri birer insan şeklinde yaşıyorlar. Onların ortaya attıkları insanların, hayatını idare eden kuvvetin de aşk olduğunu görüyoruz. O halde, aşkı da hayattan ayıramayız.

Aşk vardır. Fakat, sevmek midir, sevilmek midir, sevişmek midir?

İnsanda bir şuur, bir de şuuraltı namında iki anlayış kaynağı vardır. Şuur, fikirlerimizdir. Bir yazı, hesaplı, muhakemeli, mantıklı olursa, fikrimize hitap eder, demektir. Bu yazıyı, fikrimizle anlarız. Bir tarih kitabı, bir hesap kitabı, bir mantık kitabı, bir fen kitabı gibi!

Şuuraltı, hislerimizdir. Bir yazı, bizde bir hayal doğurur, bir his uyandırır, bir heyecan getirtirse hissimize hitap eder, demektir. Bu yazıyı da hislerimizle anlarız. Bir şiir, bir heykel, bir tablo, bir musiki güftesi gibi!

Felsefe, bu iki anlayış kaynağının içyüzünü de araştırmamış değildir. Klâsik felsefe mektebi, fikrin başka, hissin de başka şeyler olduklarını hadiselerle isbat ediyor. Bergson'e, hatta Einstein'e kadar da bu iddia devam etmektedir: Bir güzellik, bir büyüklük, bir manzara karşısında duyduğumuz hisde, bir parça fikir de vardır. Fakat, bu hissi de fikirden başka bir şeydir. Fikirde olmayan bir kudret, bu hisde vardır, diyorlar. Freud'un etrafında toplanmağa başlayan son felsefe mektebi, bu hissin bir: «*serbestce inkişaf meydanı bulamamış bir eski fikir*» den başka birşey olmadığını iddia ediyor. Her fikir, serbest inkişaf meydanı bulunca, bu hisler kaybolacak, şuuraltı da kalmayacaktır, diyorlar. Bunlara göre hayat, bir şehvet hamlesinden başka birşey değildir. Çocuk, bu şehvet hamlesinden doğar, bir şehvet hamlesi halinde yaşamak ister. İnsanlar, birçok budalalıklar gibi buna da yanlış bir mana vermişler, birtakım aile, cemiyet ve ahlâk riyakârlıklarile bu şehvet hamlesinin serbestce inkişafına mani olmuşlardır. Halbuki, bu şehvet hamleleri kaybolmamış, çocuğun içinde meydana çıkmağa hazır bir fırsat düşkünü halinde kalmıştır. Bu geri tepilen şehvet hamleleri de eski filezofların şuuraltı dedikleri hisleri meydana çıkarmıştır. Bunların daha kuvvetlileri de akıl hastalıklarını tevlit ediyor.

O halde, insanda his yoktur, yalnız fikir vardır. Bu da şuurlu bir şehvet hamlesinden başka birşey değildir!

Ne klâsik felsefe mektebi, ne de yeni felsefe mekteti aşkı inkâr. eder. Yalnız, birinciler, şuur altından çıkarırlar, ikinciler de şuurdan! Bütün hayat « erkekle dişi » arasındaki bir çiftleşme işidir. İnsan böyle olduğu gibi güneşin ziyası, atomun kendisi bile öyledir. Hattâ yaradılış, başsız, sonsuz bir « erkek dişi münasebeti » dir, diyebiliriz?

Madem ki, yaradılışta bu şehvet hamlesinin çiftleşmesi şarttır. Her aşkı, bu şartın normal bir hareketi sayamaz mıyız?

Freud'ciler, belki bu iddiada bulunurlar. Fakat, kendi iddialarını da kendileri yıkarlar. Çünkü, aşk da evlenmekten başka bir şeydir. Evlenmek fikir ise, aşk da histir. Velevki, bu his de Freud' cilerin geri tepen şehvet hamleleri olsun. Bu his, yalnız insanda vardır. Öyle görülüyor ki, insan da geriye tepen şehvet hamlelerinin meydana getirdiği şuur altı kaynağının teşekkülünden sonra, şuurlu bir mahlûk olmuştur. Freud'de göre yaradılışı gözden geçirebiliriz. Şehvet hamlesi atomda, maddede, nebatta ve hayvanda serbest inkişaf meydanı buluyordu. Hattâ, ilk insanlarda da böyle idi. Hâlâ, hatıraları kiliselerin çan kulelerinde ve camilerin tek şerefeli minarelerinde yaşatılan «Fallus» lara ibadet olunur, cinsî münasebete hudut tayin edilemezdi. Fakat, maddede ve hayvanda şuur yoktur. İlk insan, şuurun en basit derecesinden ileri gidememişti. Freut'ciler haklı bile olsa, insan şuuru da, serbest inkişaf sahası bulamıyan şehvet hamlelerinin eseridir. O halde, şuur da insanın öz eseridir: Resim, musikî, san'at gibi!

İnsan, aklı yarattı. Tabiattan ayrıldı. Akıl ise, meydana vurduğumuz ve bir şekil verdiğimiz, hislerimizin toplandığı bir âlemdir. Ben de Freud gibi bu hislerimizin birer şehvet hamlesinden başka birşey olmadıklarına inanıyorum. Yalnız, insan da bunlara şahsiyet vermiştir, bunlar sayesinde tabiatın şuursuz tekâmülünden yakayı sıyırmışız, kendimizi ve yaradılışı anlamak sırrına ermişiz. Freudciler böyle düşünmiyebilirler.

Klâsik felsefe, bu hakikati anlamak isteyemez bile... Ne çare ki, iki zıt felsefe arasındaki uçurum da bu anlayışla birleşebilir ve bunları da birleştirmek mecburiyetindeyiz.

Her insanda böyle bir şuuraltı vardır. Fakat, bu şuuraltı de her insanda aynı değildir. Bu ayrılık, doğuştan sonraki tesirlerden mi geliyor, bir atavizmin mi eseridir, belli değil. Yalnız, sanatkâr dediğimiz dâhi, şair, ressam, heykeltraş, musikişinas, filezof ve ediplerde şuuraltımızı canlandıran, alıcı götürücü hayaller, ve cana can katan hisler buluyoruz. Bunların hepsi de yeni yeni şeylerdir. Hem bizim için, hem de onlar için yeni!

Aşk, bu şuuraltı kaynağından çıkıyor. Çünki, aşk bir fikir değildir. Bir heyecan, bir tahassustur. Şehvet böyle değildir. Her insan, düşüncesile şehveti bilir. Maddeden insana kadar uzanıp gelen çiftleşme meselesinde, hissin hiçbir rolü yoktur Bu, maddenin yaşaması işidir. Neslin devamı keyfiyeti şeklinde de ifade olunabilir. Bunun içindir ki, çiftleşmekte fikir hakimdir. Herkesce bilinen şeylerin hepsi de fikirden başka birşey sayılamaz.

Görülüyor ki, fikrin sevda işlerinde hiçbir rolü yoktur. O halde, aşkda da fikrin bildiği hayır, bilgi, fayda, menfaat gibi maddeleri aramak yanlıştır. Aşk, şehvetten ayrılamaz. Yalnız, sırf şehvet olmayınca, şehvetten başka birşey olması lâzım gelmez mi?

(Arkası 31 inci sayfada)

Yazan:
HABİL ADEM PELİSTER

№: 5

KÖY İZLERİ

III

Gobülün ölümü

Yaz ve kış geçmiş, bahar gelmişti. Yaylâya göçecektik.

Eşyalarımızı topladık. Yataklarımızı bağlıyarak hurçuar ayerleştirdik. Bunları yaylâya taşıyacak katırlar, katırları götürecek adamlar gelmişti. Eşyaların yüklenmesine bakan babam :

— Kızım! dedi, Gobülü bunlarla gönder, ağır ağır yürüyecekler, hayvan yorulmaz.

— Doğru babacığım. Biz at koşturacağız, çabuk gideceğiz, Göbülü göçücülerle gönderelim.

Biraz sonra eşyalar yüklenmiş, adamlarla yola çıkıyordu. Kapının yanında, uzun yeleleri, parlak kurşunî gözleri, büyük vücuduyle oturan Gobüle seslendim :

— Gobül, haydi bakalım, düş yola, sen önce gidecek, köyde bizi karşılıyacaksın...

Gobül, benim sözlerimi anlamıştı. Fakat yerinden kıpırdamadı, yanına yaklaşan adamlardan birine, dişlerini göstererek hırladı.

Gobül, gitmek istemiyordu. Boynuna tasmasını geçirerek, ucundaki zinciri adama verdim :

— Zorla götürün.

Sonra Gobülün yanına çömelerek, başını okşadım :

— Biz de geleceğiz Gobül. Yalnız sen önden gideceksin.

Gobül, yüzüme dargın dargın bakarak kalkdı. Onun kalkdığını gören adam sırıttı :

— Senin sözünden anlıyor bacım.

Güldüm :

— Dikkat et, benim sözümden anlar ama, senin sözünden anlamaz.

Adam, omuzlarını silkdi :

— İt dediğin ne olacak, sözden anlamazsa, sopadan anlar.

— Bu, bildiğin köpeklere benzemez, kuvveti senden çoktur. Kızdırmağa gelmez, üstünü başını parçalar.

Bu sözlerim adamın gücüne gitmişti, Gobülün zencirini öfkeyle çekti. Gobül dişlerini göstererek hırladı...

Onlar yola düşmüşlerdi, ben içeri girdim. Yarım saat sonra atlarımıza binerek yola çıktık.

Kasabadan çıkınca, atımı hızla sürerek kafileden ayrıldım, Gobülü merak ediyordum. Adam, fena halde içerlemişti, Gobülü dövmeğe kalkarsa, o da onun üstünü başını parçalar, başımıza iş açardı.

Dörtnala bayırı indim, derenin suyu çoğalmıştı. Atımı mahmuzlayarak dereye girdim, birkaç dakika sonra karşı kıyıya geçmiştim. Değirmen bendinin yanı sıra giden yolun ilerisindeki yokuşu tırmanmağa başladım.

Atımın burun delikleri açılmış, kuvvetli soluklar alarak ilerliyor... Küçük yeşil bir küme halinde görünen değirmen aşağılarda kalmış, bizim kafile gözden kaybolmuştu. Büyük dağın kenarındaki ince patika yol sağa bükülmüştü, köşeyi dönünce bizim eşyaları, taşıyıcıları gördüm. Atıma bir kamçı vurarak onlara yaklaştım. Görünürlerde Gobül yoktu.

— Gobül nerede?

Önde giden adam, öfkeyle bana döndü:

— Allah belâsını versin, o domuz itin, halime baksana...

Şalvarının paçaları lime lime olmuş, gömleğinin bir kolu kopmuştu. Adam, anlatıyordu :

— Sen bana, bu it kuvvetlidir demiştin. Dereyi geçdikten sonra, yanıbaşımda bir silkelendi, üstüm başım ıslandı. Ben de öfkelendim, sırtına bir sopa vuracak oldum. İşte beni bu hale koydu, kaçtı gitti.

Dört yanıma bakıyordum. Gobül yoktu, yolda da rastlamamıştım, nereye kaçmıştı?

Karşı, tepesi karlı dağlar Gobülün eskiden yaşadığı yaylâlardı, oralara mı gitti acaba?

İçimde tuhaf bir yalnızlık belirmişti, Gobülü bir daha göremiyeceğim gibi geliyordu bana.

Olduğum yerde duruyordum, artık at koşturmakta, bu yokuşları herkesden önce aşmakta mana yoktu.

Göçücüler yürüyüp gitmişler ben, yapyalnız kalmıştım. Serin bir dağ rüzgârı esiyor, taze yeşil otlar, çiçekler ürpererek titreşiyor, yol kenarındaki dağın ağaçlarının sert yaprakları hışırdıyordu.

Herşey bana mahzunluk veriyor, bir sızı yüreğimi kemiriyordu. Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum, bizim kafile göründü, yanıma geldikleri vakit annem merakla sordu :

— Niçin gözlerin yaşlı kızım?

Farkında değilim, ağlıyormuşum.

— Korkdun mu kızım?

— Hayır baba korkmadım, fakat üzüldüm.

— Niçin yavrum?

— Gobülü kaçırmışlar.

Babam, güldü :

— Bunda üzülecek ne var? Yaylâya gidince oradan, kasabaya birini yollar, Gobülü getirtiriz.

— Gelmez ki baba!

— Nasıl gelmez yavrum, gelir... Haydi üzülme, bak şimdi ne güzel yerler, ne güzel dereler göreceksin, sür bakalım atını...

Babamın sözleri yüreğime ferahlık vermişti. Doğru, bunda üzülecek ne var, Gobülü getirtiriz...

İki saat kadar dik bir yokuş çıktık. Yokuşun başına gelince, karşıda sık ve taze bir yeşillik göründü. Uzaktan uzağa haykıran köpeklerin, öten horozların sesleri duyuluyordu. Yaylâ köyüne gelmiştik. İki yanı ağaçlıklı, dar bir yoldan ilerliyorduk. Bu yol bir çeyrek kadar sürdü. Sola kıvrıldık, dik ve kısa bir yokuş çıktık. Ağaçlar arasından beyaz badanalı, iki katlı, önü ivanlı [önü açık sofa] minimini bir ev görünüyordu.

Babam elile gösterdi :

— İşte çocuklar, bizim şatomuz...

Yüksek dağların tepesinde, gölgeli ağaçların altındaki minimini ev, bizim için bir şatodan daha iyidi. Bahçemizin etrafında kalın ve yüksek duvarlar yoktu, geniş bahçeler, suyu buz gibi soğuk pınarlar, şırıl şırıl akan dereler, bostanlar tarlalar, kavaklıklar vardı.

Minimini yaylâ damına [evine] yerleşmek güç olmadı, dayadık döşedik. Evin önünde küçük bir düzlük, düzlüğün aşağısında keskin inişli bir bayır vardı.

Ayvanın altındaki ince arık [su yolu] dan, hiç durmadan şırıldayarak akan su, düzlüğün sonunda kıvrılarak, bayırdan aşağı süzülüyor, dut ağaçlarının köklerini doya doya ıslatıyordu.

O gün çabucak geçti. Gece damda yattık. Kalın yorganıma sarılı, yıldızlara bakarak Gobülü düşünüyor, onu, aç karnı sızlarken, beni arayan kurşunî gözlerile görüyordum. «Şimdi burada olsa, damın merdiveni başında oturur, sabaha kadar bizi beklerdi» diyordum. Uyumuşum.

Sabah gün doğarken uyandım. Hışırdayan yaprakların arasından, sırma ışıklariyle güneş damlalardan süzülüyor.. yaprakların oynayışiyle titreyerek, yüzümde dolaşıyor, gözlerimi kamaştırıyordu.

* * *

Akşamı güç ettim. Babamı bekliyorum.

YAZAN :

CAHİT UÇUK

Ortalığa karanlık çökerken babam geldi, daha atından inmeden sordum:

— Baba Gobül hani?

Babam, başını salladı:

— Gobülü getirmek imkânı yok yavrum. Evin kapısında oturuyor, adam gönderdim, geçerken ben uğradım, çağırdım, yerinden kıpırdamıyor. Dün, biz evden ayrıldıktan bir saat sonra gelmiş, her zaman oturduğu köşeye yerleşmiş, bir daha yerinden kalkmamış.

— Zavallı Gobül aç demek.

— O, karnını doyurmuştur üzülme.

Babamın Gobülsüz gelişi ve getirdiği haber canımı sıkmıştı.

Ertesi gün, babamla beraber gitmeğe, Gobülü getirmeğe karar verdim. Fakat aksi tesadüf, sabah misafirler geldi, gidemedim; ve günlerce bu aksilikler biribirini kovaladı. Göbülü gidip almama imkân olamadı. Babam, ekmek aldırtıp Gobülü besletiyormuş, bazen gidip kendisi besliyormuş.

Gobül, karşısında babamı görünce kuyruğunu, döndüre döndüre sallıyor, yanına gelince ellerini yalıyormuş.

⁂

Köye geldiğimizin haftasına babam teftişe çıktı. Yalnız başıma kasabaya gidemezdim, babamı dört gözle bekliyordum. Bu bekleyiş onbeş gün sürdü, babam geldi.

Sabah erkenden yola çıktık. Kasabaya gidince, atımı bizim ev tarafına sürdüm. Kapının önünde attan inerek yukarı fırladım. Gobül yoktu.

— Gobül... Gobül..

Sesime cevap vermiyordu. Aranarak dört yanıma bakarken, karşı komşulardan birinin çocuğu yanıma geldi:

— Gobülü mü arıyorsun?

— Evet, nerede?

Çocuk, elile uzakları işaret ederek:

— Deha, oraya götürdüler.

Dedi. Hiçbirşey anlamıyor, şaşkın şaşkın bakıyordum. Çocuk anlamadığımı görünce söyledi:

— Sizin uşağın verdiği ekmekten başka kimsenin elinden bir lokma yemiyordu. Uşak tam on beş gün gelmedi. Gobül, kapıdan ayrılmıyordu, evelsi gün açlıktan öldü. Kurtlanır, ortalığı kokutur diye onu çağnağa [şelâle yatağı] ndan aşağı attılar.

Zavallı sevgili Gobülüm ölmüş, onu öldüren açlık değil, benim ihmalimdi. Şefkat gördüğü, soğuklarda barındığı, karnını doyurduğu kapıdan ayrılmadan, kimsenin verdiği ekmeği yemeden ölmüş... sevgili dostum, bana dargın gitmişti.

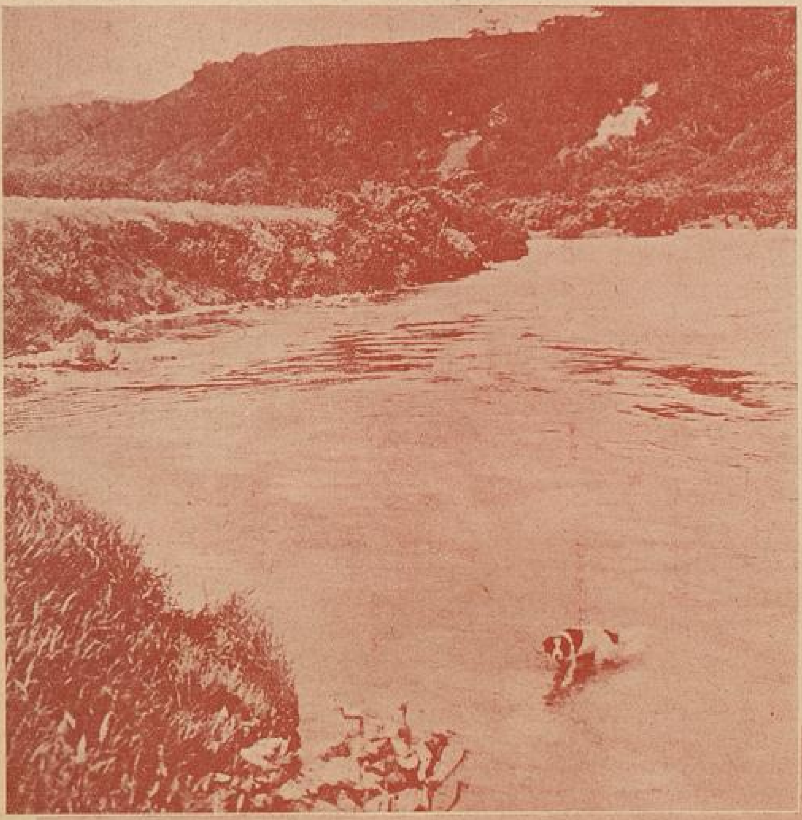

1. Gobül, dereyi geçerken — 2. Yaylâya göç...

BAŞI KESİLEN HASEKİ GÜLFEM HATUN

Yazan :
RAGIP ŞEVKİ

Saray halâ Haseki Hürrem sultanın ölümünü unutamamıştı. Geceleri küçük kandillerle aydınlanan koridorlarda ve zarif odalarda, bu ölüm mateminin acı havası esiyor, Boğazdan Marmaraya doğru esen rüzgârlar, saray pencerelerindeki ağaçları hazin bir ahenkle sallıyor, çırpındırıyordu.

Kanuninin gönlünde yıllarca taht kurup hüküm süren Hürrem sultan, bütün hırslarının ve cinayetlerinin tokluğu ile ölümün soğuk kucağına düşmüştü. Padişaha:

Surei velleyl okurdum dün namaz şamda
Zülfün andım dilberin nittim, ne kıldım, bilmedim?

Dedirtecek kadar fettan, işvebaz, sehhar olan bu Rus rahibinin kızı, şimdi İstanbul ufukları üzerinde heybetli bir aslan gibi kurulan Süleymaniyenin bir köşesinde, ıslak toprağının altında sessiz, sakin ve sakit son uykusunu uyuyordu. Hünkârın gönlünden çekilmiş, toprağa girmişti. Artık Topkapı sarayında yeni dişilerin, yeni fettanların güvercin kanadı ayaklarının sesi duyulacaktır.

Kanunî, Hürrem sultanın boş bıraktığı yerin bir türlü doldurulamıyacağına kaniydi. Rokzolan ona zevkin ve işvenin en canlı ve sıcak demlerini yaşatmıştı.

Bu aşkın sarhoşluğu ile şehzade Mustafayı bir gün bir çadır içinde boğdurtmuş, yine kendi oğlu Bayazidin kesik başını, İrandan Malatyaya getirtmişti.

Serhatlere doğru uzanan orduların başında giderken bile Padişah, dilber hasekisini unutmazdı. Hassas kalbinin bütün hararetile ona bağlı olduğunu gösterir:

Gül yüzünün hasretinden, bu muhibbi haşredek
İnlesün, bülbül gibi, kim yaraşır ol zar ona.

diye şiirler yazmaktan hali kalmazdı.

Hürrem sultan, kollarının arasında son nefesini verdiği gece, Hünkâr 69 yaşına girmişti. Gönlünde yıllardan beri fırtınalar yaratan dilber hasekisinin sönüşünden sonra artık hiç kimseyi sevemiyeceğini, hiçbir kadınla başbaşa kalamıyacağını sanıyordu. Padişah bu yasile Topkapı sarayının loş odalarına çekilmiş, gözlerini Boğazın lâcivert sularına dikerek, ölümünü beklemeğe başlamıştı.

***

Fakat, şiire ve ahenge doyamıyan gönlü, Rokzolanın ölümünden bir ay sonra bütün canlılığı ile açılıverdi. Saray dilber cariyelerle doluydu. Serhatlerde doludizgin at koşturan akıncılar, alay alay Macar, Avusturya ve Alman şehirlerine kadar giriyor, hasnâ ve müstesna sarı saçlı, mevzun vücutlu güzel kızları terekelerine alıp dönüyorlardı.

Böylece saraya hemen hergün güzel bir cariye geliyordu. Padişah, gül ve yasemin kokulu bahçelerini süsleyen, ipek halılı odalarını cennet haline getiren bu genç ve taze kadınlar içinde Hürrem sultanın acısını pek çabuk unutmuştu.

Artık yazdığı şiirlerinde:

— Dudağını öpmeğe çare olmadı amma, dudaklarıma can geldi!.. diyor, sonra büyük bir sermestî içinde:

Cana kalmaz busei lâli yar isteyen
Baş verir bu yolda bir zülfü siyehkâr isteyen
Bivefa yarin muhibbi derunu mağdur tut,
Yarsiz kalur cihanda ayıpsız yar isteyen.

diye inliyordu.

Büyük ve zalim bir rakipten kurtulan hasekiler, artık padişah ile hembezm olmak için büyük bir mücadeleye girişmişlerdi. Büyük hünkâr da, her gece, bu güzel kadınlarındı. Birile yatıyor, kâh ihtiyar başını genç ve taze kadın dizlerine bırakarak dinleniyor, bazan da sevgililerin göğüsleri üstüne baş yatırarak derin, tatlı ve haz verici bir uykuya dalıyordu.

Padişahın bu arada hasekilerine şarkılar söylettiği, şiirler okuttuğu da

oluyordu. Güzel kadın dudakları arasından, ahenkdar bir sesle çıkan her mısra, padişahı mestediyor, bazan gençliğin ve dinçliğin hatıraları ile canlanarak:

Vadei vasl eyledi çünküm bize cananımız
Ey ecel birdem tevakkuf eyle alma canımız.

diye yalvarıyordu.

Padişahın üzerine düştüğü hasekiler içinde en çok sevdiği Gülfem hatundu.

Bazı geceler daha erkenden onu yanına çağırtıyor, başını göğsü üzerine yatırıyor, güzel hasekinin ince parmaklarından sızan şefkat ve sevgi suyunu yudum yudum içiyor, gönlüne akıtıyordu. Başı üzerinde, yüzünde, saçları arasında gezinen bu eller, padişahı, bir ânda o eski gençliğine; Rokzolanla sabahladığı gecelere sürükliyor, 69 yaşında bir rüya olan hayatının en güzel hatıralarını canlandırıyordu.

***

Gülfem hatun yüzünün, gözlerinin, vücudunun güzelliği kadar zengin bir din sahibiydi. Allahla kendi arasındaki yol üzerinde, sevap denilen iyi şeyi tatbik etmek kaygusunu taşırdı. Haşmetli

Kanunî Süleyman serahatlere doğru uzanan orduların başında giderken bile..

hünkârın koynuna girerken bile, Allahın en mukaddes ve sevgili kulunun sevgisini kazandığı için bahtiyardı. Bu din düşkünlüğü ile güzel haseki Üsküdarda bir cami yaptırmağa başlamış, bu uğurda hemen bütün mücevherlerini satmıştı.

Sarayda Gülfem hatunun cami yaptırdığı şayi olunca, hasekiler arasında muvakkat bir birleşme hasıl oldu. Hepsi birden Gülfemin bu güzel işine engel olmağa karar verdiler. Zaten hatunun parası da bitmeğe başlamış, yavaş yavaş etraftan, rakiplerinden borç para istemeğe başlamıştı. Fakat her başvurduğundan mutlaka red cevabı alıyordu. Hiçbir haseki ona ödünç para vermek istemiyordu. Bu yüzden Gülfemh atun, etrafında kazılan kuyulara her ân düşmek tehlikesini gösteriyordu.

Bir yaz gecesiydi. Sarayın leylâklı ve sümbüllü bahçelerinden pencerelere doğru tatlı ve mestedici kokular yükselirken, haremde Gülfem hatunun dairesinde büyük bir hazırlık yapılıyordu. Bu gece, padişahın iltifat sırası Gülfem hatunda idi. Cariyeler güzel kadını yuvarlak bir ayna karşısında süsleyorlar, saçlarına ve bembeyaz tenine kokular sürüyorlar, göğsüne ıtrışahiler dökerek, siyah gözlerine sürmeler çekiyorlardı.

Gülfem hatun, sevineceğine ve büyük bir hevesle canlı ve oynak şakıyacağına, dalgın ve düşünceli duruyordu. Cariyeler, ayaklarını sıcak ve kokulu sularla oğuştururken, o, Üsküdarda yarı kalan camiini düşünüyordu. Padişahtan para istemeği bir türlü havsalasına sığdıramıyordu. Hasekilerden de artık ümidi kesilmişti. Cami yarı kalmış, etraftan aleyhinde sözler, istihzalar başlamıştı.

Bu sırada içeriye dördüncü haseki girdi. Gülfem hatunun çiçek gibi açılan güzelliği önünde, gözleri kıskançlıkla parladı ve hatuna hırsla bakmağa başladı.

Gülfem hatun dalgındı. Dördüncü hasekinin içeriye girdiğini görmemişti. Dördüncü haseki onun düşünceli olduğunu görünce sevindi:

— Nedir hemşire, niçin mahzunsun? Şevketli hünkârın iltifatına nail olacaksın? Ne düşünüyorsun?.. dedi.

Gülfem hatun saf bir kadındı. Dördüncü hasekinin şeytancasına kullandığı güleryüze karşı, ona sırrını açmakta beis görmedi.

Üsküdarda yaptırmakta olduğu camiin parasızlık yüzünden yarıda kaldığını, para bulamadığını söyledi.

Dördüncü hasekinin başı içinde bir fikir çakıp söndü.

— Üzülme hatunum, dedi. Ben sana istediğin kadar para veririm. Amma...

Durup Gülfem hatunun yüzüne baktı. Gülfem hatun sevinçle doğrulmuştu. Dördüncü haseki sözünü tamamladı:

— Amma, bir şartla; dedi. Bu geceki nöbetini bana verirsen...

Gülfem hatun durdu, dördüncü hasekinin yüzüne baktı. Sonra gözlerinin önüne bütün zarafetile yükselmiş, güvercin yuvaları gibi bembeyaz cami geldi. İçindeki bütün sevinci bir ânda boşaltarak:

— Veririm!.. dedi.

Dördüncü haseki sevinçle dairesine koştu. Sedef sadığından iki kese altın aldı ve getirip Gülfem hatuna verdi. Artık Gülfem hatunun yıldızı sönmüş sayılırdı.

***

Kanunî, üzerinde ipek bir entari, ayaklarında yumşak terlikler, kuştüyü yasdıklara uzanmış, Gülfem hatunu

(Arkası 28 inci sayfada)

DİKENLİ BİT

YERLİ ROMAN : YAZAN: CAHİD UÇUK

İSTANBUL M.Y. 1945

◆

№: 17

◆

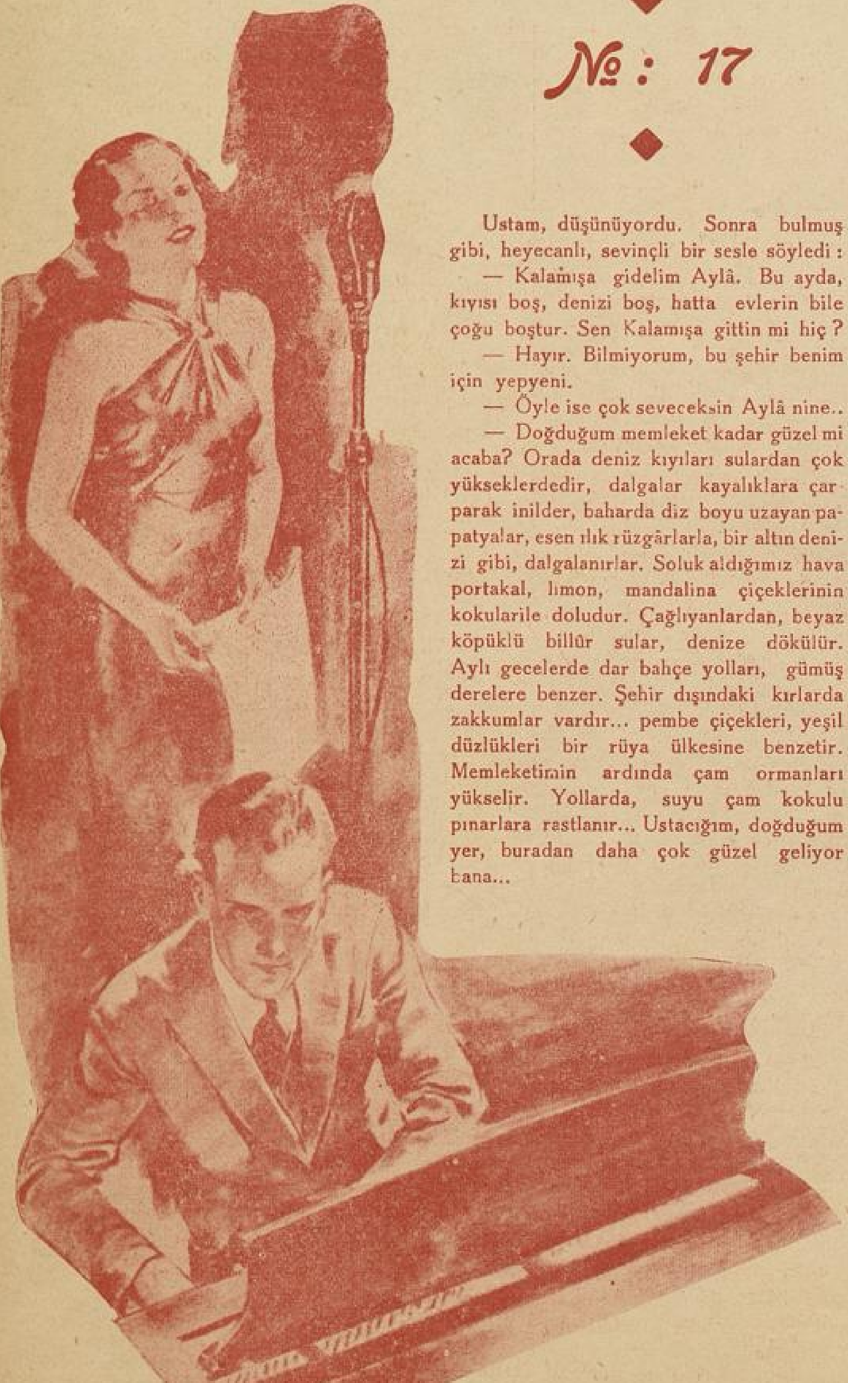

Ustam, düşünüyordu. Sonra bulmuş gibi, heyecanlı, sevinçli bir sesle söyledi :

— Kalamışa gidelim Aylâ. Bu ayda, kıyısı boş, denizi boş, hatta evlerin bile çoğu boştur. Sen Kalamışa gittin mi hiç ?

— Hayır. Bilmiyorum, bu şehir benim için yepyeni.

— Öyle ise çok seveceksin Aylâ nine..

— Doğduğum memleket kadar güzel mi acaba? Orada deniz kıyıları sulardan çok yükseklerdedir, dalgalar kayalıklara çarparak inilder, baharda diz boyu uzayan papatyalar, esen ılık rüzgârlarla, bir altın denizi gibi, dalgalanırlar. Soluk aldığımız hava portakal, lımon, mandalina çiçeklerinin kokularile doludur. Çağlıyanlardan, beyaz köpüklü billûr sular, denize dökülür. Aylı gecelerde dar bahçe yolları, gümüş derelere benzer. Şehir dışındaki kırlarda zakkumlar vardır... pembe çiçekleri, yeşil düzlükleri bir rüya ülkesine benzetir. Memleketimin ardında çam ormanları yükselir. Yollarda, suyu çam kokulu pınarlara rastlanır... Ustacığım, doğduğum yer, buradan daha çok güzel geliyor bana...

Ustam dalmış dinliyordu :

— Seninle doğduğun memlekete gitmek, limon, portakal çiçekli ağaçların gölgesinde yaşamak isterdim Aylâ...

— İstesek giderdik ustacığım. Bizi gitmekten kim mennedebilir ki ?...

Ustam, cevap vermiyor, karşı kıyıda beliren ışık beneklerine bakıyordu. Konuşmadan yürüyoruz. Ondan cevap beklediğim zamanlar, yüreğimde bir sızı yanıyor, niçin olduğunu anlamadan ağlamak istiyorum. Bunlar, belki çocukca duygular, fakat, duyuyorum..

— Aylâ nine, niçin susuyorsun ?

— Cevap bekliyordum ustacığım :

Ustam, eğilerek gözlerime baktı..

— Yüzün yine mahzun, gözlerin nemli, küçücek bir çocuk gibisin Aylâ. Ben gelecek hafta, bu minimini çocuğumu Kalamışta sandalla gezdireceğim, yelken açacağız, kıyıdan çok uzaklara açılacağız. İstiyorsun değil mi Aylâ nine ?

Cevap vermedim. Ustam eğilerek yüzüme baktı :

— Niçin susuyorsun Aylâ ?

Sesinde şaşkın bir titreyiş doluydu :

— Aylâ ninem... Yüzün, gözlerin de kapalı, bana birşey söylemiyor ki.

Yalvarıyor gibiydi. Ona sokuldum, başımı kaldırarak kulağına fısıldadım :

— Sözlerimi, sorgularımı cevapsız bıraktığın zamanlar, çok üzülüyordum ustacığım...

— 7 —

Çiçekli balkonda, küçük alçak iskemlelerde Dilekle karşılıklı oturuyoruz.

Dilek, dirseklerini dizlerine dayamış, çenesi avuçları içinde, gözleri gözlerimde, beni dinliyordu.

Sesim kulaklarıma yabancı bir ahenkle doluyor.

— Geçen hafta, ustam beni buradan aldı. Bir saat sonra Kalamışa geçmiştik. Orada büyük bir sandala atladık. Yelken açtık, sonra açıldık.

Çok mes'udum Dilek. Ustamla beraber olmak, göz göze bakmak dünyanın en tatlı keyfi. Duygularımı anlatamıyorum ki, kelimeler gömülüyor, kısalıyor, manaları kayboluyor, ben istediklerimi söyleyemiyorum...

Dileğin, güzel gözleri nemlenmiş, yürekten bir sevgile bana bakıyordu :

— Anlıyorum Aylâ. Sesinin ahengi, yüzünün manaları, bakışların, bir lisan gibi, istediğin şeyleri çok güzel anlatıyorlar.

— Kimbilir?.. belki Dilek. Bana söyliyemiyorum gibi geliyor, yüreğimdeki duygular o kadar büyük ki...

Gözlerim arasıra kolsaatime kayıyordu. Dokuza beş var. Biraz sonra yokuştan bir motör sesi yükselecek, otomobil görünecek, kapının önüne gelince duracak, Dileği öperek, merdivenleri uçar gibi ineceğim, ustamın sevinçli gözlerini göreceğim...

— Sustun Aylâ..

— Birdenbire daldım. Saat dokuza geliyor. Ustamı düşündüm. Şimdi yoldadır.

Dilek, beni dinlemek istemiyor gibi başını çevirmişti. Bana mı öyle geliyor, yoksa hakikaten öyle mi bilmiyorum, bu gün Dileğin bir gayritabiiliği var.

Ona hiç birşey sormadım. Sorarsam kötü bir haber verecek gibi, kalbim çarpıyor, vücudumu sinsi bir ürperme sarmıştı.

— Anlatsana Aylâ. Ne güzel söyliyordun. O günden sonra bir daha ustanı görmedin mi?

— İki gün önce beraberdik. Öğle vakti mektepten kaçarak kırlara gittik. Hava güzeldi. Kırlar, ılık güneş altında ısınmaktan memnundu. Ustamla, güneşli asfaltte elele yürüdük, koştuk, otomobillerle geçen sevgililere el salladık.

Sonra asfaltten ayrılarak kırlara doğru açıldık, güneş bizi yakıyordu, bir ağaç gölgesi yoktu. Suyu kurumuş bir dere yatağına girdik. Ustam yere paltosunu serdi. Oturduk. Çantamda getirdiğim öğle yemeğini beraberce yedik. Yine memnunduk, keyifliydik, çocuk gibiydik. Baygın bahar güneşile ılınan rüzgâr, taze çimenleri ürpertiyor, papatyaların sarı başlarını sallıyordu.

Dere yatağının, yumuşak, ılık duvarına yaslanmış, ayaklarımızı uzatmış, gözlerimizin önünde uzayıp giden kırları seyrediyorduk...

Ustamın da, benim de derslerimiz vardı. Bir saat sonra, ayrı ayrı mektebe döndük.

— Saat dokuz Aylâ.

— Evet saat dokuz oldu. Fakat,

— Motörün sesi yok.

İkimiz de dinliyorduk.. boş sokakta hırçın bir rüzgâr koşuyor, küçük kâğıt parçaları sağa sola uçuyor, ince toz bulutları havaya savruluyordu.

— Bu gün hava ne kötü.

— Şimdiye kadar hiç farkına varmamıştım Dilek, sahi çok fena...

Saat dokuzu birkaç dakika geçmişti. Dilek, gözlerime bakıyordu:

— Bu'gün de benimle oturursun Aylâ.

— Ustam gelmiyecek mi acaba?

— Bilmem, fakat her zaman tam dokuzda gelirdi.

— Belki otomobil bulamamıştır.

— Belki!...

Konuşmuyor, yalnız ortalığı dinliyorduk. Yokuşun alt başından klaksiyon sesleri geliyor... benimle, bekleyişimle alay ediyorlardı sanki...

Dokuzun üstünden dakikalar, saatler geçti. Ustam gelmedi.

Yüreğimde bir burkuluş var. Şaşıyorum, ustam söz verdiği halde gelmedi. Bu çok tuhaf...

Daha iki gün önce onunla, bu gün burada buluşmağı konuşmuştum.

— Aylâ nine, ben seni, tam dokuzda Dileğin evinden alırım...

Demişti.

— Ustam hasta mı acaba Dilek?

Dileğin yüzünde korkan bir çocuk şaşkınlığı var:

— Belki Aylâ...

Oturduğum iskemleden kalktım:

— Gidiyorum Dilek.

— Niçin Aylâ, beraber yemek yiyelim.

— Teşekkür ederim, fakat, hiç isteğim yok. Sonra dersim de var.

Dilek, mahzun mahzun yüzüme bakıyordu:

— Çok üzüldün değil mi Aylâ?

Gözlerimde akmak isteyen yaşlar vardı; başımı öbür yana çevirdim:

— Evet Dilek, zannettiğinden daha çok, daha büyük bir üzüntü içindeyim...

Kapının önüne gelmiştik. Dileğin yanaklarını öperek dışarı çıktım.

Sokakta kimseler yok. Rüzgâr boş kaldırımların üzerindeki kâğıtları hışırdatıyor, tozları kaldırıyor.

Bulutların ardına saklanıp çıkan güneşin, parlayan sönen ışıkları altında, karşı yeşil sırtlar, gülüyor, ağlıyor. Herşey bana hüzünlü geliyor. Gözlerim buğulu...

Yürüyordum. İnsanları, tramvayları, otomobilleri, dört yanımı gözlerimin buğu perdesi ardından görüyorum.

Bazan kalabalık arasında kalıyorum. Sağdan soldan çarpıyorlar. Yürüyorum, fakat nerede olduğumu, niçin yürüdüğümü, nereye gittiğimi bilmiyordum...

— Aylâ!...

Başımı sesin geldiği yana çevirdim.

Ustam, bir sinema kapısının önündeki kalabalığın arasında duruyor. Şaşırmış ona bakıyordum.

Gözlerile içeri girmemi işaret etti.

— Aylâ nine, bana darıldın mı?

Ustam yanım sıra yürüyordu:

— Cevap versene Aylâ?

Sinema salonuna girmiştik. Bir genç kadın, bize fener tutarak yer gösterdi. Oturduk.

— Aylâ nine, bana darıldın mı? Cevap vermiyorsun, demek ki darıldın. Aylâ nine ustasına darılır mı hiç? Ustasının nekadar üzüldüğünü, nasıl kötü bir imkânsızlık içinde olduğunu bilse, darılmazdı.

Gözlerimde, akmak isteyen yaşlar beni dinlemiyor, yanaklarımı ıslatarak damlıyorlar.

(Arkası 32 inci sayfada)

KARAAĞAÇ MEZBAHASINDA BİR SAAT

Bir Mezbahayaı Görmek Zannedildiği Kadar Kolay İş Değilmiş !... Buna Cidden Yürek İstermiş!...

Yazan:
NİYAZİ ACUN

Kan!.. Kan!.. Kan!..
Nereye baksam hep kan!..

Kan gövdeyi götürüyor...

Keskin bıçaklar, vitamincilere ferman okuyan bir vekarla kesiyor.. mütemadiyen kesiyor.

Bu satırlarımı okuduktan sonra sakın beni, halâ sonu gelmiyen İtalya - Habeş çete harblerinin en taze ve canlı haberlerini göndermek üzere Afrikaya gönderilmiş bir muhabir zannetmeyiniz.

Antrparantez, bu okuduğunuzu da başkalarına söylemeyin. Tirajları günden güne azalan gazetelerimiz, Afrikaya böyle bir muhabir göndermekle tirajı yüzbine çıkarırız hülyasına düşerler de, Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olurlar!

Ne ise.. şimdi bize dedikodu lâzım değil... zira; dedikodu yapan muharrirlere gazete patronları boykot yapıyorlar.

Hele, gazete satışlarına temas ettin mi, artık pılıyı pırtıyı toplayıp Babıâliden uzaklaşmak mecburî...

. . . .

Ayakkablarım kan içinde. Nereye basacağımı şaşırdım. Gittikçe fazlalaşan kanların paçalarıma bulaşmaması için, paçalarımı sıvamak mecburiyetinde kaldım...

Bu kan deryasının: İtalyan - Habeş harb sahaları olmadıktan sonra, neresinin olacağını belki merak ediyorsunuz ?.

Ve merak etmeye de yerden göke kadar hakkınız vardır.

Söyliyeyim : Ben mezbahadayım. Fakat, hangi mezbahada?!. İnsan mezbahası mı; hayvan mı ?

Malûmunuzdur ki, İstanbulun dört meşhur mezbahası vardır :

1 — Maslak mezbahası; burada insanların boynundan geçen bıçak, içi hava ile dolu yumuşak bir lâstiktir.

2 — Yine insan boyunlarından, az masraf ile çok para kazanan Tramvay şirketinin -yüzde doksan dokuz kârla dönen- sert tekerleğinin geçtiği Şişhane mezbahası.

3— Bu mezbaha Gülhane bahçesinin karşısındaki morgdur; burada ölmüş insanları teşhis için bir defa daha keserler.

4 — İnsan midesinin hayvan boğazına vurdurduğu bıçaklardır ki.. bu da dördüncü mezbahadır: Karaağaç mezbahası!

İşte şimdi bulunduğum yer İstanbulun Karaağaç mezbahasıdır. Bizim oburluğumuzu tatmin için zavallı hayvanların kesildiği bu yere gelinceye kadar, bir hayli zorluklarla karşılaştım.

Mezbahanın kapısındaki kapıcıları avlayıp içeriye girdim. Sol tarafta memurlara mahsus barakanın içinde kimsenin olmadığını görünce, sağdaki kapıya doğru yürüdüm.

Kapının üzerindeki levha gözlerime, demin umumî kapıdaki kapıcının, kimden cesaret alarak beni içeriye koymadığını söyledi.

(İçeriye girmek katiyen memnudur.)

Ben, bu levhayı görmemiş gibi, kapının tokmağını çevirdim ve içeriye girdim.

İçeriye girer girmez dışarıdaki havanın sıcaklığını anladım. Üşüyorum.

Bu daracık koridorlarda kimseler yok. İçeriden boğuk boğuk sesler geliyor. Esrarengiz bir haneye düşmüş gibi ilerledim. Bu sırada arkamdan bir ses:

— Bay.. nereye gidiyorsunuz?

Yürüyüşüme karışan bu sese cevap vermek için başımı çevirdim.

Kısa boylu, beyaz gömlekli birisi ayni suali tekrarlrdı :

— Nereye gidiyorsun ?

Tatlı bakışlarile mülâyim bir kimseye benziyen, ve halinden bir memur olduğu anlaşılan muhatabıma, kendimi tanıttım ve maksadımı anlattım. (Yarım Ay) yazıcılarından olduğunu öğrenince, bana kendini takdim etti :

— Mezbahanın idare memurlarından İsmail.

Mezbaha hakkında umumi bazı sözler konuştuktan sonra bana :

— Hayvanların kesildiği yeri de görmek istiyor musunuz? diye sordu.

— Şüphesiz, dedim.

— Öyle ise buyurunuz.

İlerlemiye başladık. Kesim yerine geldik. Dışarıda biribirlerine vedalaşan kuzuların, daha yaşamak isteyen :

— Me me me!.. Me me!. Me me!!

sesleri, insanın tüylerini ürpertiyor.

İçeriye birçok kuzular giriyor... birçok adamlar bu kuzuları yakalayıp kesicilerin yanına götürüyor.

Kuzuların yere devrilmesile başlarının kesilmesi bir oluyor.

Keskin bıçak körpe hayvanın başını ikiye ayırıyor. Hokkabazların el hareketlerinden daha seri işleyen eller, bir solukta kesilmiş kuzuları çengellere asıyor.

Harp, harp lâflarile şişirilen gazeteler gibi, derileri şişiriliyor, yüzülüyor; ve karınları son bir bıçak darbesile yarılıyor. Bundan sonra vargel şeklindeki makaralara, kesilmiş kuzuları asıyor ve içeriye götürüyorlar.

Ayakları çizmeli, kan tulumları gibi şişkin kasaplar, her kuzuyu kestikten sonra güneş görmemiş bir sesle -arnavut oldukları şivelerinden anlaşılıyor- :

— Hayde more kardaşum.. yoh mu başka ? diye bize bakıyorlar.

— Kasaplar arnavut galiba ?

— Galibası fazla, diye, kasaplar hakkında Bay İsmail anlatmaya başladı:

Mezbahanın 221 kesicisi vardır. Bu kesiciler buraya, baytarların huzurunda imtihan edilerek alınırlar. Gördüğünüz gibi bir kuzunun başı birkaç saniyede vücutten ayrılır; ve 8 - 9 dakika içinde de bütün ameliyesi bitmiş olur.

— Mezbahada ne kadar baytar vardır ?

— Kırka yakın baytar vardır.

Elile işaret ederek :

— Kuzuları muayene eden, şu gördüğünüz baylar hep baytardırlar. Onlar, önce muayene ederler ve ondan sonra kesim başlar.

— Kesim ameliyesi saat kaçtan kaça kadar devam ediyor ?

— Kesim saat 8 den 12 ye kadar devam eder.

— Bir günde ne kadar kuzu, koyun, keçi ve sığır kesiliyor ?

— Bu, mevsime göre değişir. Şimdi günde üç bin kuzu, altı yüz koyun ve altmış yetmiş kadar da sığır kesiliyor.

— Bir sene zarfında acaba İstanbul halkı nekadar et sarfediyor?

(Arkası 30 uncu sayfada)

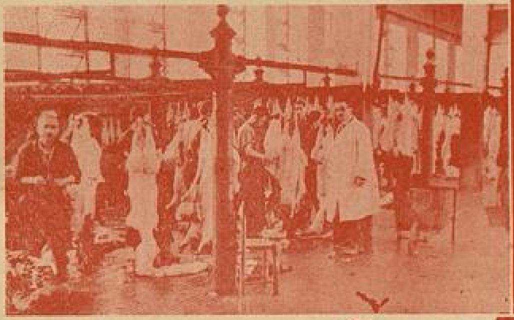

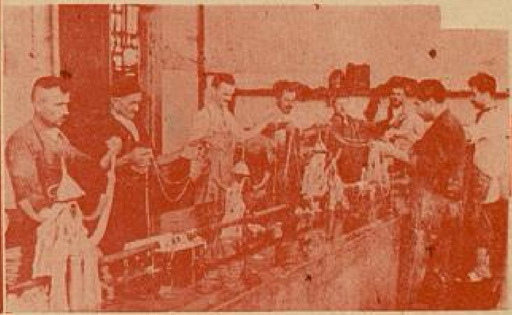

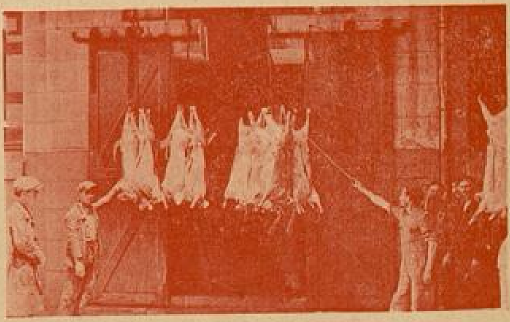

1 - Dört boynuzlu bir kuzu. 2 - Bir kuzu sürüsü mezbahaya giriyor. 3 - Kuzular kesiliyor. 4 - Deriler yüzülüyor. 5 - Barsaklar temizleniyor. 6 - Etler damgalanıyor. 7 - Etler buzluğa gidiyor. 8 - Satış salonu. 9 - Etler tartılıyor. 10 - Pazarlık bitti, alıcı satıcı helâllaşıyor.

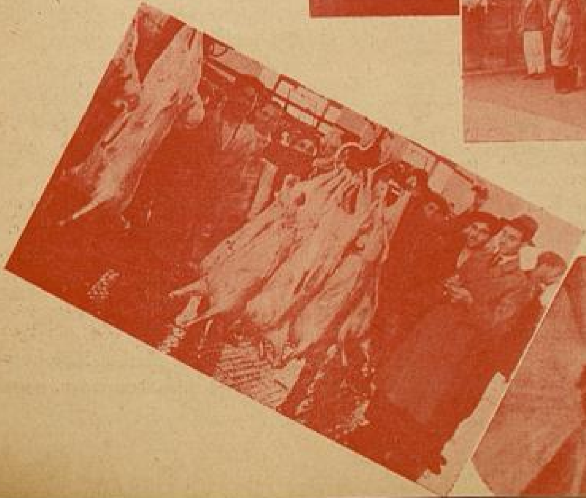

BU OYUN, BİR

Serminin salonu, en yakın dostları ile dolmuştu.

Zengin bir büfe, tatlı bir muzik. Biribirlerine uygun arkadaşlar vardı. Güle, oynaya dansediyor, eğleniyorlardı.

Sermin üç yıldır uçak mühendisi Kemalle evlidir. Şişlinin en şık apartmanlarından birinde oturuyorlar. Bir yaşında güzel bir kızları da var.

Adı ! Günsel.

Mesutturlar, sevişiyorlar, anlaşıyorlar. Bütün kaygulardan uzak tatlı bir yaşayışları var.

Sermin; güzel, anlamlı bir kadın. Ta.. çocukluğunda aldığı «Siyah inci» adını halâ taşıyor.

Sahiden İstanbulun incisi. Ona : bu ismi, küçükken sayfiyede tanıştıkları bir bayan, güzel kara gözleri için vermiş.

Saçları, kaşları, kirpikleri, gözleri kapkara.. esmere çalan bir renk.

Güldükçe çukurlaşan yanaklar.

Biçimli bir vücut

Ve konuşurken, gülerken pırıl pırıl yanan güzel, çok güzel iki sıra diş..

Kemal de güzel.

Uzun boylu, geniş yapılı kumral bir genç.

Sermin; neşeli çıtıpıtı birşey.

Kemal; ağır, kafalı, değerli bir erkek.

Sermini Şişlide sevmeyen yoktur denebilir. Yaşayışları; onları tanıyanlar arasında güzel, istenir bir örnektir.

***

Gece epi i'erlemişti.

İçlerinden Yıldız; ortaya bir fikir, yeni bir oyun attı :

— Haydi çocuklar!.. diyordu, körebe oynayalım. Yoo.. öyle soğuk durmayınız. Bu; bildiğiniz körebe oyunu değil. Başka birşey..

Durun, bakın anlatayım :

— Şimdi içimizden birinin gözleri bağlanacak.

Biliyoruz, biliyoruz diye haykırdılar.

O :

— Canım, sözümü kesmeyin. Ebe herkesi ayrı ayrı inceleyecek. Kim olduğunu bilecek. Meselâ kokusundan, biçiminden filan tanımağa çalışacak.

Oyunu isteyenler yaklaştılar.

Muallâ; ebe olmuştu. Herkesin önünde dolaşıyor, duruyor, elleri ile yokluyor, tanımağa çalışıyordu. Bir aralık Kemal salona baktı. Sermin yoktu.

Pervin, karşıda yatak odasında olduğunu söyledi. O kadar dalgındı ki Kemalin yanına geldiğini duymadı.

Kemal karısını delice severdi. Çok da kıskançtı. Gözyaşları..

Sevdiği kadının gözyaşları.. onu şaşırttı bileklerini yakalayarak :

— Niçin, niçin ağlıyorsun ? Sermin anlat. Nen var ? Bu gözyaşlarına sebep ?

— ....

— Sus Sermin, fenalaşıyorum.

— Hiç diyordu, Kemal. Rica ederim. Salona git. İkimiz birden kaybolduk. Çok çirkin. Sen git kuzum. Biraz beni bırak Kemal.

— Hayır! diyordu. Hayır. Misafir filân umurumda değil. Söyle niçin ağlıyorsun ?

— Bu oyun bir hatıraya bağlıdır Kemal.

Bir hatıra.. bir hatıra.. Sermini ağlatan bir hatıra bu.. ne olabilir ?

Mazi.. ah mazi daima meçhuldur. Meçhul olduğu için karanlık.

Karanlık olduğu için korkunç.

Tehlikeli.. fena, fena bir şeydir şu mazi. Demek karımın mazisinde, benim bilmediğim gölgeler var ? Demek mazide kalmış hatıralar var ?

Öyle şeyler var ki.. bugün karımı mesut zannettiğim bir dakikada ağlatıyor.

Sermin gözyaşları içinde kocasını süzdü. Bu dalan gözlerde, bu sararan yüzde ve buruşan alında fena şeyler dolaşıyordu.

Ellerini kocasının elleri üstüne koydu:

— Bunu anlatmak istemezdim. Çünkü

Yazan :

MÜKERREM KÂMİL

HATIRAYA BAĞLIDIR

elimde değil sanıyorum. Fakat söylemeliyim. Madam ki şüphelendin.

Evet Kemal bu oyun acı, içli bir hatıraya bağlıdır :

Henüz yedi yaşımda idim. Kalamışta oturuyorduk. Ben babamın yanında idim. Annemden ayrılalı epi olmuştu. Bana, onu unutturmağa çalışıyordular. Anneme beni göstermiyordular Kemal.

Burada sesi titredi. Çok titredi. Ve daha fazla ağladı. Sonra gözleri dalgın, kırık bir sesle :

— Birgün beni giydirdiler. İskeleye götürdüler. Öğle sıcağı.. taşlar yanıyor. Ortalık çok tenha idi. Orada bana: (haydi körebe oynayacağız) dediler. Gözlerimi sıkı sıkı bağladılar.

Ben ellerimle yanımdakileri araştırırken biri beni kucakladı. Göğsüne sıkı sıkı bastırdı. Ve yüzümü, çenemi, saçlarımı öptü.

Ben çırpınıyor, kurtulmak istiyordum. Gözlerimdeki bağı koparmak için ellerim titriyordu.

Sonra bir hıçkırık.. ağlayan, hıçkıran bir kadın sesi..

Ve sonra gözlerimi açtılar.

Yanımda birkaç arkadaşım, beni buraya ounamağa getiren bahçıvan.. başka kimse yok.

— Kimdi o, kimdi beni kucaklayan?.... dedim.

— A.. Sermin rüya görüyor.. dediler. Kızlardan biri :

— Seni ben kucakladım. Bakalım tanıyacak mısın diye..

O zaman küçüktüm bu oyuna inandım. Fakat sonra.. çok yıllar sonra.. o öldükten sonra.. o.. yani annem. Zavallı annem öldükten sonra öğrendim. Beni özlemiş. Çok özlemiş. Bir kerecik öpmek istiyormuş. Kendisini bana göstermeden bunu yapmak için, böyle bir oyun çıkarmışlar.

Ne acı değil mi ?

Ben bir daha onu hiç, hiç görmedim.

İşte anlayorsun ya.. bu gece bu oyun.. bana eski günleri hatırlattı.

Gözlerimi bağlarlarsa, tekrar hıçkıra hıçkıra -kendini göstermeden- kızını öpen zavallı anneyi hatırlayacağım.

Ağlayacağım, bayılacağım diye buraya kaçtım.

Ve sonra hıçkıra hıçkıra Günselin karyolasına kapandı :

— Benim kızım bu oyunu hiç bilmeyecek, öğrenmeyecek Kemal..

Anlayorsun değil mi ?

Yeni Çıktı:
Yeni Çıktı:
Yeni Çıktı:
Yeni Çıktı:

Büyük Hikâyecimiz
Vâ. Nû. nun
BENİM VE ONLARIN
HİKÂYELERİ

Satış Yeri : Resimli Ay Basımevi
Fiyatı 50 Kuruş

DÜNYANIN EN BÜYÜK GÜ
BİR MEK

Joan Blondell

Dünyanın en büyük güzellik mütehassısı ve Holivutun makyaj dâhisi Max Factor, şimdiye kadar yıldızları güzelleştirmekte inanılmayacak harikalar göstermiştir. Bu büyük mütehassıs ve san'atkâr, bu defa, bu seneki İngiliz güzellik kıraliçesine, güzellik esrarını ifşa eden bir mektup göndermiştir. Sevimli Türk kadınlığı için çok faydalı bulduğumuz bu mektubun bir suretini mecmuamız elde etti. Bu sayımızda, büyük bir sevinçle sevgili ve sevimli okuyucularımıza takdim ediyoruz. Yalnız burada Miss England kelimelerini (Türk güzeli) şekline soktuk. Tabiî mazur görülür, değil mi?.

***

Sevgili Türk güzeli...

Siz, tabiî hem güzel, hem de başka milletlerin kadınlarından daha güzelsinizdir. Vücudunuzda güzelliğin esaslı hassaları vardır: Teniniz ipek gibi yumuşaktır, yanaklarınıza haziran gülünün tabiî füsunu gizlenmiştir.

Sizin, bir gün dünya güzeli olmamanız için hiçbir sebep yoktur. Yalnız güzellikte makyajın oynadığı rolün kıymet ve ehemmiyetini, hiçbir vakit aklınızdan çıkarmayınız.

Bu hususta ben size yardım edeceğim: Holivudda 26 senede topladığım güzellik sırlarından bir kısmını size öğreteceğim. Vücudunuzu nasıl en güzel bir hale sokacağınızı, kendinizi erkeklere nasıl cazip yapacağınızı, kulağınıza fısıldayacağım. Vücudunuzdaki güzel noktaları nasıl kudretle tebarüz ettirip, çirkin noktaları nasıl silik bir vaziyete getirmek mümkün olduğunu bilmek çok ehemmiyetlidir.

Büyük artist Joan Crawfordun resmindeki geniş dudaklarına bakınız. Bu muvaffak artist, bu kusurlu noktayı, yüzünün en cazip parçası haline sokmuştur. Bunu nazıl mı yapmış diyeceksiniz? Tabiî makiyaj sayesinde.

Bu satırları okuyan hiçbir kadın yoktur ki, ne kadar az güzel olursa olsun, sinema perdelerinde kendilerine gülümseyen bir yıldız kadar güzel, füsunlu ve esrarlı olamasın. Güzelliğin büyülü yüzüğünü her kadın parmaklarına takabilir. Bunun için makyaj sanatini öğrenmek, yüzünüze hangi rengin yaraşdığını tesbit etmek ve bu rengi hemen tatbik etmek lâzım ve kâfidir.

***

Şimdi biz, ilkin gözlerinizden işe başlayacağız. Çünkü gözlerin güzellik işindeki rölü ilk safda gelir.

Meselâ: belki, biraz gözleriniz biribirine fazlaca yakındır. « Eh, Allah yapısı, ne yapalım?» demeyiniz! Hemen kaş kaleminizi alınız. Alınız ve kaşlarınız boyunca bir ince çizgi çekiniz; ve her kaşın ucunu yarım parmak kadar uzatınız. Bunu yapar yapmaz, aynada bir mucizenin size gülümsediğini göreceksiniz. Çünkü gözleriniz artık biribirine eskisi kadar yakın görünmiyecektir.

Max Factor Joan Blondelle makyaj yapıyor

Yine, belki gözlerinizi biraz büyük göstermek istiyorsunuz. Çünkü iri gözlerin sihrini işitmişsinizdir. Bunun da kolayı var. Yine ayni kalemi elinize alınız ve alt göz kapaklarınızdaki kirpiklerin tam altına ince bir hat çekiniz. Parmaklarınızın ucuyle bu hattı düzeltip hafifçe dağıtınız. Ben bu güzellik hilesini Ruby Kellerden öğ- rendim.

Belki sizde Joan Blondelinkiler gibi yuvarlak ve kıvılcım saçan gözler vardır. Hemen kaşlarınızın uçlarını, gözlerinizin dışarı uçlarına kadar indiriniz; ve bu hattı yumuşak ve hafif bir gölge haline kalb

Jun Knignt makyajdan sonra

ZELLİK MÜTEHASSISNIN TUBU

◆

ediniz. Derhal gözleriniz eski yuvarlaklığını kaybedecek, ve çok dikkate şayan bir hale ge ecektir. Burada şunu da söyliyeyim ki, bu, sevimli Joan Blondellin her vakit kullandığı güzellik hilesidir.

***

Şimdi ağzınıza bakmak zamanı geldi. Dudakların esrarını öğrenmeniz de lâzımdır. Joan Crawford'unki gibi dolgun ve cömert dudaklarınız varsa, bu dudakları yüzünüzün cazip bir hususiyeti yapınız. Onları gizlemeye çalışmayınız, küçültmeye inceltmeye uğraşmayınız. Bilâkis bu dudaklara kuvvet veriniz, onları daha fazla tebarüz ettiriniz. Fakat, alt dudağınız üst dudağınızdan biraz daha dolgunsa, üst dudağınızın boyasını bir derece daha koyulaştırınız. Böylece iki dudak şekil itibarile ayni ahenkte olur. Görüyorsunuz ki bütün bunlar, bir iki kalem darbesinden başka birşey değildir. Tıbkı sanatkâr bir ressamın bir iki fırça darbesi gibi, güzelliğin esrarını, mütevazı basitliğinde toplayor.

Belki dudaklarınız çok incedir. Sakın merak etmeyiniz, makyaj bilgisi onun için de basit bir hal çaresi bulmuştur: Dudakları ortalarından biraz yukarıya ve dışarıya doğru genişletiniz. Bunu yaptınız mı, tamam, istediğiniz olmuştur. Artık dudaklarınız kâfi derecede dolgun ve şeytanetkâr görünecektir. Sözlerimi dudaklardan uzaklaştırmazdan önce, son birşey daha söyleyeyim: Yıldızlar dudak boyalarını nasıl sürerler, biliyor musunuz? Haydi bu sırrı da çıtlatayım: Onlar dudak boyalarını başparmaklarile sürerler, sonra dudaklarını hafifce pudralarlar. Siz de böyle yaparsanız, çubuk halindeki boyayla bile dudaklarınızı boyadığınız zaman, daha tabiî bir tesir elde edersiniz.

***

Şimdi sıra makyajınıza geldi. Önce pudradan bahsedelim: Pudranın rengi teninize tamamile uygun olmalıdır. Hakiki rengi elde edip etmediğinizi anlamak, sizin için, çok kolaydır.

Pudradan birazını bileğinize sürüp uğuşturunuz. Teninizin rengine iyice kaynaşıp kaynaşmadığına dikkat ediniz. Eğer kaynaşmadıysa, hakikî renk nüansını buluncaya kadar çalışınız... Peki, ya teninize uygun renkdeki pudrayı bulamazsanız? Onun da kolayı vardır. İki renkteki pudrayı ufak bir tabakda keskin bir bıçakla karıştırınız. Bunun derecesini azaltıp çoğaltarak aradığınız rengi bulabilirsiniz.

Bundan başka kullandığınız rujla, dudak boyası, teninizin rengine ayni şekilde uymalıdır. Rujun hakikî renk nüansını yanağınıza hafifçe sürmek suretile bulabilirsiniz. Bunu, hakikî bir gül tomurcuğu rengi hasıl oluncaya kadar yapınız. Bundan sonra, rujunuzu ve dudak boyanızı bu tomurcuk rengine uyacak surette intihap ediniz. Birçok kumrallar için kumral pudrasile vermillion dudak boyası en münasipdir.

Türk güzeline veda etmezden önce, ona bir güzellik hilesi daha öğreteceğim. Bu öyle bir hiledir ki, dışarda bulunup da rujunuzu evde unuttuğunuz zaman çok işinize yaracaktır: İlkin dudaklarınızı güzelce boyayınız. Sonra dudağınızdaki boyadan biraz şahadet parmağınıza alarak yavaş yavaş yanaklarınıza sürünüz, bu suretle yüzünüzün makyajını, güzelce ikmâl etmiş olursunuz.

Sevgili bayanlarımıza son sözum:

«Aynaya bakınız, yüzünüzü tetkik ediniz. Bundan sonra kendinizi güzelleştirmek pek kolaydır».

Size saadetler ve güzellikler dileyen

Max Factor

Joan Crawfort, Max Factorun makyajından sonra

Ruby Keller Max Factorin elini öptükten sonra ...

Yazan:
UMRAN NAZİF YİĞİTER

TANGONUN ÖLÜMÜ

No. 3

★

Beraber kahveden çıktılar.. Ülvi, arkadaşının elini hararetle sıktıktan sonra, Köprüye inen atlı bir tramvaya atladı.

Caddeler kalabalıktı. Güneşin yavaş yavaş kaybolmağa başlaması üzerine, beyaz şemsiyelerini kapayıp Caddeikebirden evlerine doğru dönen pembe, mor, beyaz, çarşaflı ve maşlâhlı hanımefendiler.. Şıllık fesli.. bol paçalı.. beyaz uzun ipek mendilli gençler.. Kâğıtane dönüşünde Beyoğlu caddelerinden geçen lâstikli batolar, faytonlar.. kupalar.. atlı tramvayların iki tarafından akar gibi geçiyorlardı...

Ülvi, hanımlarla erkeklerin mevkilerini ayıran kadife perdenin arkasında boş bulduğu bir kanapeye oturmuş; bu gürültülü yaz akşamını seyrediyordu. Büyük caddeye açılan iki taraflı yollardan satıcıların muhtelif dillerden gürültülerine, akşamcılığa başlayan ehlikeyflerin gramofon sesleri karışıyordu.

Tramvay Köprüye geldiğinde, İstanbul alaca bir karanlık içerisinde kalmıştı. Haliç sahilleri gümüşî renkli bir sise bürünmüştü. Bizanstanberi hiç el sürülmemiş hissini veren Haliç.. Fener semtleri.. üstüste çıkan evler.. camiler.. mescitlerle kararan gökte girintiler.. çıkıntılar yapıyordu.

Ülvi, Kadıköy iskelesinde, kalkmak üzere olan yandan çarklı vapuru görünce, hemen tramvaydan atladı.

Vapura koştu. Bu gece vapur çok kalabalıktı. Hergün beraber gelip, beraber döndükleri birkaç köylüsüne, birkaç aşinaya rasgeldi.

Akşam inmekle beraber hava serinlememişti. Güverteye çıktı. Boş bir yer ararken :

— Ülvi.. Ülvi..

Diye bir ses işitti. Arkasına döndü. Babası idi. Yanındaki boş yeri işaret ediyordu. Gözlerine baktı. Ne kadar masum bir adam olduğunu, onlardan okudu sanki.. ve düşündüklerinden mahcub olmuş gibi, başı önünde kamçısını ayaklarına vura vura babasının yanına geldi..

— Siz misiniz efendi baba? dedi. Ve gösterilen yere oturdu.

Hacı Âdil efendi gerek vapurda.. gerek tiren seyahatinde Ülviye hep. büyük bir itimat eseri olarak kendisine bahşedilen yüksek vazifesinden., bu şerefli işin ona verdiği sürurdan uzun uzadıya bahsetti.

Hatta Erenköye çıkıp ıssız yollardan.. yıkık duvarlı bahçeler arasından geçerek evlerine gidesiye kadar, hep bu hararetli nutkunda devam etti.

Kendisini ona nümune gösterdi. Doğruluğu, sadakati rehber ittihaz ettiğini tekrar tekrar söyledi. Ve Ülvinin de böyle dürüst hareket etmesini sıkı, sıkı tenbih etti.

***

— Ülvi.. yavrum niçin kalkıyorsun?

— Doydum anne..

Köşkün ihtiyar merdivenlerinden çıkarken, babasının sesini duyoyordu:

— Hanım ne iştihasızlığı ? Sen deli misin ? Bu iştihasızlık filân değil.. memnuniyetin.. meserretin verdiği sevinçten yemek yemeği filân düşünüyor mu oğlan...?

Elindeki pilâv dolu kaşığı ağzına atınca, sesi daha boğuk boğuk gelmeğe başlamıştı.

— (....) sultanın tabibi hususisi.. az iş mi bu ?

Ülvi üst kattaki odasına girdi. Oda karanlıktı. Yavaşca balkona çıktı. Oradaki beşik sandalyeye uzandı. Kafası, bu gece pek perişandı. Gözleri sahillere daldı. Çakıltaşları üzerinde dolaşan birkaç çiftinayak seslerini duydu. Parlak bir ay, fettan bir kadın gibi sularla oynaşıyordu...

Erenköy bu gece yine sessizdi. Bağ içlerinde rüzgârın çevirdiği bir pervane, sanki sonsuz bir kuyudan bağıra, çağıra su çekmekte.. İstasyonda bir lokomotif hızlı hızlı manevra yapıyor. Kesik kesik düdük çalıyor.. Sahile inen yollarda, artık bir ayak sesi bile yok.. ancak Bağdat caddesinde civar köylerden İstanbula inen birkaç yolcu, eşekleri üzerinde pineklemekte idiler.

Bu sessizlikten ürken ağustosböcekleri bile, öte öte bütün yaz doyamadıkları halde, bu akşam susakalmışlardı sanki..

Bu uzun sükûttan Ülvi, ruhları galeyana getiren bir polka nağmelerile doğruldu. Polka bitmek üzere idi. Ayağa kalktı. Gözleri, karşı komşuları Rahmi beylerin köşkünün mehtapta parıldayan.. gümüş bir alev gibi yanan pencerelerine takıldı. Balkonun açık penceresinde billûr gerdanına kemanını dayamış, gözleri karşı sahillere dalmış; kıvırcık saçlarında ay ışığı dalgalanan Mübecceli görür gibi oldu.

Haliç sahilleri gümüşî renkli bir sise bürünmüştü.

Mübeccel kemanını biilûr gerdanına dayamış.

Polka bitmişti. Mübeccel bu sefer klâsik bir parçayı ağır.. pes seslerle, Erenköyün sessizliği içersinde inletiyordu. Rahmi bey, bahçede çok sevdiği tavuklarının kümesi karşısında sandalyesine oturmuş; cins tavuklarının, tüylü yeleleri altına sokulu başlarının, uyku arasında -afyon yutmuş bir ihtiyar gibi- düşüşlerini seyrediyordu. Bir aralık yeni getirttiği Hint horozunu aradı. Onun uyuyuşunda bile başka bir vekar vardı vesselâm!...

Kendi kendine :

— Gelecek ay konu komşu görsünler.. benim (Beyaz boncuğu) yenecek bir horoz mahallede çıkacak mı bakalım ? diye mırıldandı.

Mübeccel coşmuştu bu gece.. zaten o, mutadı üzre her akşam, yemekten sonra, babası bahçeye inip önce tavuklarını.. sonra çiçek bahçesini ziyaret ederek kameriyede oturuncaya kadar; (Cici hala) dediği Neclâ ile beraber yatak odasına çıkar.. ruhunun acılarını kemanı ile dindirmeğe çalışırdı.

Annesi, ufak yaşta onları bırakıp gitmişti. Koca köşkte emektar birkaç hizmetkâr, babası.. ve kendisinden birkaç yaş büyük küçük halası - ki ona Cici hala derdi - ve bir de kendisi vardı...

Ülvi, bu hüzün dolu yaz gecesini, Mübeccelin kemanından fışkıran seslerle unuttu!.. Bu seslerdeki feryadı, yudum yudum içmişti sanki!.. Ve galiba bu kimsesiz liği içinde, herkesin kendisinden başka türlü duyup yaşadığı bu yaz gecesinde, yalnız Mübecceli.. ve kemanını kendisine dost bulmuştu...

***

Ertesi günü, yanına katılan bir klavuzla Ülvi, vazifesi başına gönderildi. Sarayın, bir mabed avlusunu andıran geniş mermer taşlığına girdiği zaman, köşelerde bekleşen arap halayıklardan başka kimseyi görmemişti. Yanına, saçları ağarmış altmışlık bir arap geldi !

— Buyurunuz doktor bey! dedi.

Ülvi bu ihtiyar arabı takip etti.

Uzun bir koridoru geçtikten sonra, yeni bir avluya açılan demir kapı önünde durdular. Kapıağası :

— Doktor bey ! dedi. Siz biraz selâmlıkta bekleyiniz. Ben haber vereyim.

Ülvi, kenarları kırmızı sulu, filizi göbekli büyük meydan halılarının süslediği, saray selâmlığına girdi. Kapı arkasında dedikodu yapmakta olan iki haremağası, dizleri üzerine yumruklarını dayayarak kalktılar. Ve yaldızlı kapılardan birini açarak buyurettiler.

Az sonra selâmlığın yaldızlı kapısı tekrar aralandı. Loş koridorlara doğru ellerini uzatmış, yol gösteren bir arap göründü. Arap ellerini uğuşturdu. Ve bu, yeni saray mensubu efendisine :

— Efendim.. dedi. Sultan efendimiz sizi şimdi kabul edecekler... buyurunuz..

Ülvi gösterilen yolu takibe başladı. Tekrar küf kokulu.. loş koridorlardan yürüdü. Gözlerinde beyaz etekli.. siyah caketli cariye ve haremağalarının koşuşları oynaşıyordu. Yürüdükleri koridorun tavanları yaldızlı oymalarla müzeyyen.. kakmalarla dolu idi. Duvarlar gümüşi yağlı boyalarla boyanmıştı. Bir aralık arap adımlarını seyrekleştirdi. Koridorun başındaki büyük bir kapı önüne gelince durdu, ve :

— Bir dakika efendimiz... dedi; ve bu kapıyı vurup büzüle büzüle içeriye girdi.

Arap tekrar göründüğü zaman, yerlere kadar eğilip :

— Buyursunlar ! dedi.

Doktor, bu yabancı muhitin verdiği şaşkınlık ve ürkeklik içersinde, ufak adımlarla içeriye girdi.

Bu oda, hepsinden müzeyyen ve mutantan bir saray odası idi. Doktor, garp muharrirlerinin eserlerin de tasvi-

rine çalışıp bir türlü bitiremedikleri bir Şark dekoru ile karşılaşmıştı. Kenarlarda, geniş tepeleri müdevver renkli çamlarla dolu pencereler. Odaya, korkunç gölgeli renkler verdiren tül ve üstleri kırmızı kumaş perdeler. Yerlerde kenarları çiçek işlemeli, büyük göbekli ayni renkte halılar. Tavanlardan göz alıcı muazzam kristal avizeler sarkıyor. Duvarlarda ecdat resimleri.. boy aynaları.. ve önlerinde kristal kapaklı, kuş başı şeklinde masa saatının kenarlarında, altın şamdan'ar vesaire.. vesaire...

Sultan, köşedeki mevkiinde oturuyordu. Ülvi o tarafa doğru yürüdü. Sultana bakamıyordu. Onun güzelliği, ve zekâsı hakkında birçok hikâyeler işitmişti. Rivayete göre çok zeki ve çok güzel bir kadındı. Ülvi ayaklarının ucuna bakıyor.. kimsenin nazarıdikkatini celbetmemek istiyordu.

Sultanın önüne geldiği zaman durdu. Ve önünde eğildi. Derhal eğilmek istemeyen başını, asabiyetle kaldırdı. Ve o zaman sultana baktı. Doktorun gözlerini: tül kadar ince ipekliler içerisinde, pembe bir gül kadar pembe bir kadın vücudunun, bütün çıkıntı ve girintilerinin akisleri yaktı.

Sultanın dudakları etli, kırmızı ve büküktü. Bu mermer kadar beyaz vücudun, başındaki altın saçlı dessas, mütecessis bakışlı siyah iki göz, mütemadiyen kendisini süzüyordu.

Sultanın bir gelincik çiçeği kadar kızıl dudakları arasından, bir sıra beyaz dişleri göründü. Gülüyordu.

Neden bu iri siyah gözler tutuşur gibi, yanar gibi bakıyordu ?

Bu kızıl dudaklar neden kıpırdanıyordu? Bu, delikleri kalkık ufak burunu, neden böyle soluyordu ?

Ülvi, bütün bu istifhamları halle çalışıyordu. Birden kendisine geldi ve:

— Sultan efendimiz!.. dedi. İradei şahaneye ittibağla, efendimin tabibi hususisi olarak, şerefli vazifeme mübaşeret etmek üzere geldim!.. dedi.

Sonra düşündü: «Efendimin şerefli vazifesi? Şeref.. ve vazife !» Neler söyliyordu. Başı döndü.. gözleri karardı.

Ve nazarlarını da: oğlunu öldüren, benliğini kaybettirmeğe sebep olan babası Haci Adil efendi nefretle canlandı..

Artık başka bir şey söyliyemiyordu. Kelimeler dudaklarında kalıyordu. Sultan, memnun olduğunu söyledi. Hakikaten de vaziyetten memnundu. keyfiyetten haberdar olduğunu ilâve etti. Sonra, bir yılan gibi kıvrıldığı köşe minderinde doğruldu; mat bir balmumu kadar donuk avuçlarını biribirine çarptı.

İçeriye giren ağaya :

— Elmas ağa! dedi.. doktor beye odasını göster!

Ülvi Sultanı hürmetle selâmlayarak dışarıya çıktı.

Loş koridorlardan, korku ve huşunetle geçerek gösterilen yere gitti.

***

Ülvi, artık Erenköyüne akşamları geç vakit gelebiliyordu. Bazı geceler de İstanbulda kalmak mecburiyeti hasıl oluyordu.

Ekseriya yorgun; üzgün bir kalp ile işinden çıktıktan sonra, yorulan dimağını, üzgün gönlünü dinlendirmek için, birkaç arkadaşı ile sazlı bir gazinoda oturuyorlar.. hayatlarından, memuriyetlerinden uzun uzun konuşup vakit geçiriyorlardı.

Ve heman ekseriya son vapurla Erenköyüne, Maltepeye, Kartala gidecek semt komşularile birlikte dönüyorlardı. Vazifesi gayet hafifti :

Sultan rahatsızlanırsa ona bakmak; bazan da haremde yaşayan zavallı gözdeleri, çerkes halayıkları, hastalandıklarında diğer saray doktorlarile beraber tedavi etmek; onların asabi, biçare ruhlarını teskine yarayacak birkaç ilâç vermekten ibaretti. İşinin artdığı zamanlar, ekseriya ay sonlarında olurdu. Bu vakitler, bu biçare genç kadınların en hararetli zamanlarıdır. Asabidirler.. deli gibi olurlar. İsteri krizleri geçirirler... Ağlarlar.. sarayın loş koridorlarında, tatmin olunamamak azabı ile inlerler. İşte bu zamanlarda onlara müsekkin ilâçlar vermek.. acılarını teselli etmek, saray doktorlarına düşerdi.

Ülvi burada, bu muhitte..istemiyerek iki çehreli bir adam olmuştu. Hareme girdiğinde, dudaklarında daima uçacakmış gibi duran, tebessümler kaybolur. Daima içleri gülen yeşil gözleri, sert ve ciddi nazarlarla dolardı. Sesine ağır bir tavır.. düzen verirdi.

Yakasını.. caketini ilikler. Gözleri yerde yürürdü. Fakat haremden dışarı çıkınca, derhal kızıl etli dudaklarında uçmağa meyyal bir tebessüm belirir, gözleri neşe ile dolar; yüzü güler, beşuş bir vaziyet alırdı. Bir iftiraya kurban olmamak için; senelerce hapislerde çürümemek için çok ihtiyatlı hareket ediyordu. Ülvi günlerce bu korku ve üzüntü içinde yaşadı.

Birgün Doktor Ülvi, vazifesi başına, her vakitki gibi, erkenden gelmişti. Baş kapıağası Zeynel ağa, bermutat odanın kapısında bekleyordu. Genç doktoru görünce iğildi :

— Buyurunuz Doktor bey! dedi.

Henüz saray müntesibini uykuda idi. Kütüphaneden bir kitap çıkararak okumağa başladı. Akşamın sersemliği daha geçmemişti. Hasır örgülü bir sandalyeyi ayakları altına çekip, koltuğuna rahatça yaslandı..

Bu aralık kapı vuruldu ve Zeynel ağa beşuş çehresile göründü. Sanki beyaz inci dişlerini kıskandırmak için göstererek :

— Sultan efendimiz bu gece rahatsızlanmışlar.. sizi bekleyorlar!. dedi.

Doktor yerinden fırladı.

Acaba kendisini çok mu bekletmişti? Düşündü; sonra :

— Akşam, nöbetçi doktorunu celp etmediler mi ?

— Hayır beyim.. akşam birşeyleri yok gibi idi; yalnız yatmazdan önce kutucu ustasını çağırttılar. Ona hastalandıklarını söylemişler, ve yarın sabah doktor gelince kendilerini görmesini emretmişler...

Zeynel ağa önde Ülvi arkada selâmlığı geçip hareme girdiler. Kapıya gelince Zeynel ağa :

— Ben giremem,belki uykudadırlar?.. dedi.

Ülvi ş şırmıştı. Zeynel ağa gibi sarayın sadık ve emekdar bir ağası sultanın odasına girmekten çekinirse, kendisi nasıl girerdi?!.. Arabın bu dikkate şayan tereddüdü nereden geliyordu?

Düşündü ve :

— Şu halde, heman hazinedar ustası Gülsüm hanıma haber veriniz...

Arap, doktorun gözbebeklerinin ta içine baktı ve:

— Kutucu ustası Dilşat kalfa şimdi burada idi; isterseniz ona sorayım...

Ülvi büsbütün hayret etmişti. Zeynel ağa gülerek:

— Zira deminden beri sizi arayan o idi; dedi.. ve loş koridorlara doğru uzaklaştı.

Az sonra, kırmızı güllü eteklikleri toplaya toplaya yürüyen Dilşat kalfa ile birlikte döndü.

Kutucu ustası bu gün pek şendi. Doktorun yanına gelince :

— Safa geldiniz doktor bey! dedi...

Beraber yürüdüler.. Dilşat kalfa büyük bir kapıyı vurup içeri girdi. Ve biraz sonra, gülümseyen çehresini, yaldızlı saray kapısından uzatup :

— Buyurunuz... dedi.

Ülvi içeriye girerken, kutucu ustası bir gölge gibi sinsi, sinsi dışarıya çıktı. Ülvi büsbütün şaşırmış; yavaş adımlarla, yine gözleri ayaklarının ucunda, ilerledi. Başını kaldırdığı zaman sultan efendinin, kendisine gülümseyen çehresile karşılaştı.

Fakat o, bu gün çok lâubali idi.

Kuştüyü yatağının içinde yarısına kadar gömülmüş oturuyordu. Mor sabahlığın dekolteleri, pembe omuzlarından etli kollarına düşmüştü. Dolgun göğsü bu açıklıktan fırlaşmıştı..

(Arkası ver)

Yalan Söyleyeni Keşfeden Alet

Yazan : Aletin kâşifi profesör
William Moulton Marston

1913 senesinde Harvard Üniversitesi psikoloji lâboratuvarlarında tecrübelerime başladığım zaman: «hiçbir normal insanın gayret sarfetmeksizin yalan söylemeğe muktedir olamıyacağına dair» serdolunan nazariye ile işe başlamıştım. Fikrî, asabî ve hernevi efor sarfedince muhakkak surette kalp hezyanını çoğaltmak lâzımgelmektedir.

Kalp hezeyanının çoğalması otomatikman tansiyonumuzun (kan tazyikimizin) yükselmesini intaç etmektedir. İşte bu sebeplerden dolayı normal insanların, tansiyonlarını yükseltmeksizin yalan söyliyemiyeceklerine,inanarak yalanın ehemmiyet veya ehemmiyetsizliğine; sarfolunan eforun çok veya azlığına göre yalan söyleyeni, tansiyonu vasıtasıyle keşfetmek yollarını aradım.

İlk günlerde gazetelerin ağzına düştüğü zaman: «Yalan söyleyeni keşfeden âlet»in esrarengiz bir makanizma olduğu hakkında dedikodulu yazılara rastladım. Fakat hakikati halde bu âlet, doktorların hastalarının tansiyolarını almak üzere kollarına taktıkları sade ve basit bir ölçü âletinden başka birşey değildir.

«Yalan söyleyeni keşfetme âleti»ne karşı dünyanın dört köşesinden sayısız itirazlar karşısında kaldım. Fakat bunlar arasında yalnız bir mütalâa beni düşündürdü. Bir ruh mütehassısı diyordu ki: «kendi söylediği yalana inananı bu âlet keşfedemezdi.»

Birçoklarının ve bilhassa canilerin, bir yalanı tekrarlaya tekrarlaya bir vakit sonra bu yalana kendilerinin de inandıkları bilinmeyen bir mesele değildi.

Fakat işin asıl enteresan cihetini, tam bu sıralarda cenuplu bir aileye mensup mösyö (M) ile Vaşingtondaki tesadüfüm teşkil etmektedir. Mösyö (M) amcasını tehevvüren katlettiğinden on sene hapis cezası yemiş, ve müddetini doldurduktan sonra serbest bırakılmış bir adamdır. Hüriyetini kazanan mösyö (M) in biricik arzusu muhakeme esnasında söylediği sözlerin hakikî olduğunu isbat etmektir. Bu uğurda yapmıyacağı fedakârlık yoktur. Elverir ki amcasını tehevvüren değil, müdafaai nefs halinde katlettiğini isbat edebilsin.

Bir hafta süren bir tecrübe devresinde, mösyö (M) üzerinde hususî surette tatbik ettiğim usullerle, katil hadisesi etrafında mahkeme huzurundaki ifadelerinin tamamile musanna olduğunu keşfettiğim zaman; zavallı adamın,ayaklarıma kapanarak faciayı bütün üryanlığı ile bana nakledecek kadar âsabı bozulmuştu. Amcası ile kavgalarına sebep, ifadesi gibi hiç te bir ticarî iş değil, güzel ve işvebaz bir esmer yüzündendi. Amcası bu kadını izdivaç vâdile iğfal etmişti. Mösyö (M) de amcasını kadınla izdivaca davet etmiş, reddedince akrabasından olan bu kadının namusunu temizlemek için onu katletmişti.

Mösyö (M), mahbesin kalın duvarları içinde senelerce şuur sarfile söylediği yalana, kendi de inanır bir hale gelmiş bir mevcudiyetti.Buna rağmen «Yalan söyliyeni keşfeden alet» tatbik edildiği zaman, tansiyonunun yükselmesine mani olamamış ve hakikatı itiraf mecburiyetinde kalmıştı. Bu da gösteriyor ki muarızımın fikri mantikî olmakla beraber, tatbik sahasında amelî bir kıymet ifade etmiyordu.

Amerika harbe girdiği zaman «Yalan söyleyeni keşfeden âlet»i casuslar üzerinde tatbik teklif edilmişti. O zaman teşkil olunan ve «Millî araştırma heyeti» adı verilen teşekkül, uzun zamanlar ve mühüm adetler üzerine yaptığı tecrübelerini bir raporla Vaşingtona bildirmişti. Bu rapora nazaran bir mütehassıs tarafından istimal edilmek şartile «Yalan söyleyeni keşfeden alet» yüzde doksan yedi nisbetinde hatasız çalışabiliyordu.

Bu rapor, ilim adamları arasında şüphe ile karşılandı. İleri geri birçok sözler söylendiği sırada idi ki Vaşingtonda mühim bir şifre defteri ortadan kaybolmuştu. Ağlebi ihtimal şifre defterini bir Alman casusu çaldırmıştı. Şüphe edilenler arasında binaya girip çıkan yetmişten fazla zenci hademe vardı. Zenci kafilesini tansiyon aletimle muayeneye memur edilmiştim. Süngülü neferlerin önünde muayeneye gelen zavallı zencilerin perişan halleri, acınacak bir manzara teşkil ediyordu. Fakat az bir zaman zarfında bu zencilerden birçoğunun, ufaktefek hırsızlıklarını itiraf ettiklerini; ve nihayet içlerinden birinin mevzuubahis şifre defterini aşırdığını itiraf ederken görmüş olsaydınız, «Yalanı keşfeden alet»in istikbalde taammüm ettiği takdirde büyük işler göreceğine siz de inanırdınız.

Harpten sonra «Yalanı keşfeden alet» Amerikada yirmi beş eyalet polisi tarafından muvaffakiyetle kullanılmaktadır. Şikagolu meşhur Dr. John Larson'un yapmış olduğu iki binden fazla tecrübe bilâistisna muvaffakiyetle neticelenmiştir.

«Yalanı keşfeden alet»in mahkemelerde istimali 1922 senesine tesadüf eder. Zengin bir zenci doktor olan M. Brovn'ı katleden genç bir zenci üzerinde, mahkemeden vaki davet vesilesile tatbikatta bulunmuştum.Katil zencinin ilk itirafı ile,bilâhara bu ifadeyi nakzeden sözleri arasındaki farkın ne gibi, avamil ve esbap tahtında yapılmış olduğunu meydana çıkardığım zaman;bu hadise,önceleri «Yalanı keşfeden alet»e şüpheli gözlerle bakanları bile iknaa kifayet etmişti.

«Yalanı keşfeden alet»in mahkemede ikinci muvaffakıyeti de: 1924 de asistanlarımdan biri tarafından İndianapolis mahkemesinde elde edilmiştir. Bunda da evvelki ifadesi ile son itirafı arasında mübayenet olduğundan maznun hüküm giymiştir.

«Yalanı keşfeden alet»in hukukşinaslar tarafından mahkemelere resmen kabulü hususundaki tereddüt, daha ziyade bundan evvel tatbik olunan usullerin muvaffakıyetsizliğinden doğmaktadır. Nefes alma usulü ve buna benzer diğer metodlarda kullanılan, cihazlar sonderece karışık ve kullanılış usulleri de fevkalâde zordur. Aynı zamanda nefes alış tarzını değiştirmek güçse de, her halde büsbütün imkânsız birşey değildir. Fakat tansiyon aletine gelince, kalp darebanını değistirmenin hakikaten imkânsız bir hüner olduğuna şüphe edenler bulunmasa gerektir.

Aynı zamanda Kanunu Esasinin bir maddesine göre :«maznun ifade verdiği esnada hiçbir tesir altında kalmıyacaktır» denildiğine nazaran, hukukşinaslar «Yalanı keşfeden alet»in bu bakımdan da tatbiki caiz olmadığını ileri sürmektedirler. Buna rağmen Amerikanın en meşhur hukuk adamlarından biri olan ve Northvestern Üniversitesi hukuk fakültesi reisi Dr. Wigmore'un: «maznunun koluna tatbik edilecek bir tansiyon aleti ile, mahkeme duvarına talik edilecek kocaman bir saat üzerinde, tansiyon iniş ve çıkışlarını hakimlerin aynen takip etmelerinin gayri kanunî olmadığını» iddia etmesi çok şayanı memnuniyettir. Bir maznunun yüzünde hasıl olan izler, renkler, sararmalar, kızarmalar ve işmizazlar gibi fiziyolojik tegayyürat, verilen karar üzerinde müessir olabiliyor da; daha fennî bir esase istinat eden ve ölçüsü muayyen olan tansiyon aletinin muavenetinden neden istifade edilmiyor?

Mamafi ben kendi hesabıma eminim ki: eninde sonunda «Yalanı keşfeden alet» mahkeme salonlarına kadar girecek, ve hukuk tarihinde işte bundan sonra esaslı bir inkilâp başgöstermiş olacaktır.

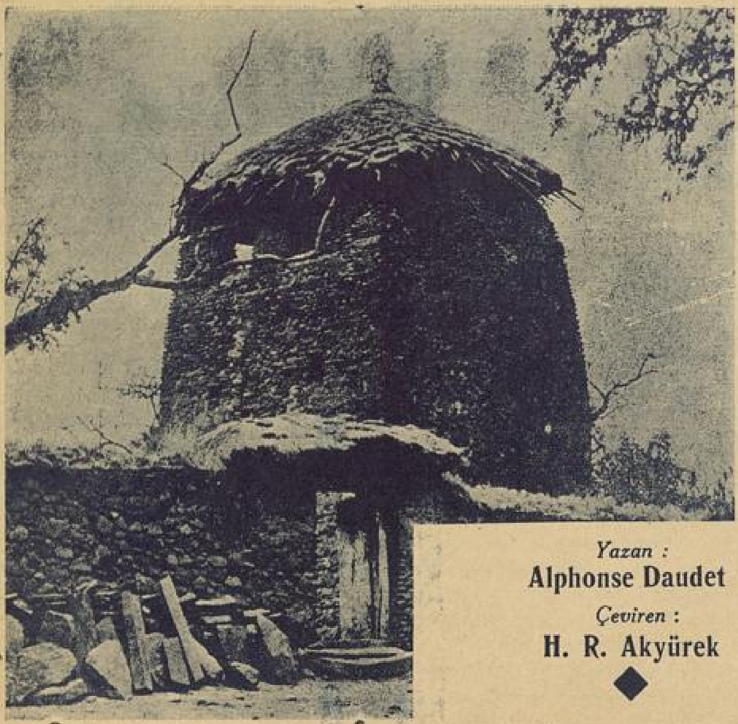

Yazan :
Alphonse Daudet
Çeviren :
H. R. Akyürek

◆

DEGIRMENİMDEN
MEKTUPLAR

◆

№: 5

◆

Yıldızlar

Provence'lı bir çobanın hikâyesi

Davarları Luberon üzerinde tuttuğum sıralarda, otlakta köpeğim Labri, ve koyunlarımla birlikte yapayalnız, haftalarca bir tek insan yüzü görmediğim olurdu. Zaman zaman Mont-de-l'Ure keşişi, tıbbî nebatlar aramak için oradan geçerdi. Yahut ta Piémont'lu birkaç kömürcünün kapkara suratlarını görürdüm. Fakat bunlar yalnız kala kala konuşma zevklerini kaybetmiş ve aşağılarda, köylerle şehirlerde olup bitenlerden haberleri olmıyan saf, sükûti kimselerdi. Bu yüzden her on beş günde bir, otlağa doğru yükselen yolun üzerinde, bana iki haftalık erzak getiren bizim çiftliğin katırının çıngıraklarını duyduğum ve azar azar tepenin üstünden ya küçük miarro (çiftlik oğlanı) nun şen yüzünü yahut ta ihtiyar Norade halanın sarı kırmızı takkesini gördüğüm zaman, gerçekten pek memnun olurdum. Onlara aşağılardaki memleket havadislerini, vaftizleri, evlenmeleri anlattırırdım. Fakat beni en ziyade alâkadar eden şey efendilerimin kızının, on fersah civardaki kızların en güzeli olan bizim bayan Stéphanette'in ne halde bulunduğuydu. Onunla fazla alâkadar görünmemeğe çalışarak eğlentilere, akşam toplantılarına çok çok gidip gitmediğini, ona gene yeni taliplerin gelip gelmediğini sorardım. Benim gibi fakir bir dağ çobanına: «bütün bunların beni ne diye alâkadar ettiğini?» soracaklar bulunursa yaşımın; yirmi ve bu Stéphanette'in de hayatımda gördüklerimin en güzeli olduğunu söylerim.

Bu suretle onbeş günlük erzakı beklediğim bir pazar, geç vakta kadar kimse çıkmadı. Sabahleyin kendi kendime : «Büyük âyin yüzünden olacak!» diyordum. Sonra öğleye doğru büyük bir fırtına koptu ve katırın, yolların fenalığı dolayısile çıkamadığını tahmin ettim. Nihayet saat üçe doğru gökyüzü yıkanıp dağ da su ve güneşle pırıl pırıl yanarken; yaprakların tebehhuratı ve kabaran derelerin taşışı arasında katırın, Büyük Paskalya günündeki iri bir çanın sesi kadar atik ve neşeli çıngıraklarını duydum. Fakat onu getiren ne küçük miarro, ne ihtiyar Noradı... Bilin bakayım kimdi !... Bizim bayan, çocuklarım ! Saz çuvallarının üzerine oturmuş, dağ havasıyle fırtınanın serinliğinden yanakları pembe pembe olmuş, bizim bayanın ta kendisiydi.

Küçük hasta, Norade hala da çocuklarının yanında izinliymiş. Güzel Stépanette bunları bana katırından inerken söyledi. Yolda kaybolduğu için geç kalmıştı. Fakat böyle pazarlık elbisesi, çiçekli kordelâsı, parlak etekliği ve dantelâlarıyle; fundalıklar içinde yolunu aramış bir kimseden ziyade, dansın birinde geç kalmışa benziyordu. Hey şirin mahlûk ! Ona bakmağa doyamıyordum. Gerçek onu bu kadar yakından hiç görmemiştim. Bazı defa kışın, sürüler ovaya indiği ve akşam yemeği için çiftliğe döndüğüm zamanlarda, hizmetkârlarla hiç konuşmadan, daima süslü ve mağrur, odadan acele acele geçerdi... Ve şimdi önümdeydi. Sade benim için.. İnsanın aklını fikrini alacak birşey değil mi ?

Stéphanette, erzakı sepetten çıkarınca etrafına meraklı meraklı bakınmaya başladı. Pazarlık cici etekliğini, kirlenmesin diye bir parça kaldırarak mandraya girdi. Yattığım köşeyi, koyun derisi ile yemliği, duvara asılı büyük kepeneğimi, asamı, çakmaklı tüfeğimi birer birer görmek istedi. Tekmil bunlar onu ayrı ayrı eğlendiriyorlardı.

— Demek burada yaşıyorsun, benim zavallı çobancağızım ? Daima yalnız bulunmaktan canın ne sıkılır kimbilir?.. Ne yaparsın ? Kimi düşünürsün ?

«Sizi düşünürüm, bayanım!» demek isterdim. İnan olsun yalan söylemiş te olmıyacaktım. Fakat heyecanım o kadar büyüktü ki, bir kelime bile bulamıyordum. Hınzır kız, sanırım o da bunu görüyor ve şeytanlıklarıyla sıkıntımı arttırmaktan hoşlanıyordu :

— Ya sevgilin, çoban? bazı bazı buraya, seni görmiye çıkıyor mu ?... Hiç şüphesiz bu ya altın keçi, yahut ta sade dağ tepelerinde gezen şu peri Estérelle olmalı?...

Bizzat o, -başını geriye atarak güzel gülüşü.. ve ziyaretini bir hayal haline sokan, gitmek için gösterdiği acele ile, benimle konuşuyorken- o peri Estérelle'i andırıyordu.

— Adiyö, çoban.

— Uğur ola, bayanım.

Ve nihayet boş sepetlerini alarak gitti.

Meyilli yolda gözden kaybolduğu zaman, bana öyle geldi ki katırın nalları altından yuvarlanan taşlar, birer birer benim kalbimin üzerine düşüyordu. Onları uzun uzun dinledim. Ve günün sonuna kadar, rüyamı kaçırmak korkusuyla, bir tarafımı kıpırdatmıya cesaret edemeden öyle uyuşuk kaldım. Akşama doğru, vadilerin dipleri mavileştiği, ve hayvanlar mandraya girmek için meleyerek biribirlerini itip kaktığı sırada, meyilden birinin beni çağırdığını

duydum. Ve bizim bayanın çıktığını gördüm. Fakat bu sefer deminki gibi gülerek değil, soğuk, korku ve ıslaklıkdan titreyerek. Anlaşılan meylin altında Sorgue'u, fırtınalın yağmurdan kabarmış bulmuş; ve her ne suretle olursa olsun geçmek isteyerek, boğulma tehlikesine maruz kalmıştı. İşin fenası şuydu ki, gecenin bu saatında artık çiftliğe dönmeği hatırdan geçirmemek lâzım geliyordu. Zira geçilecek yolu, bayanın yalnız başına bulmasına imkân olmadığı gibi, ben de sürüyü yalnız bırakıp gidemezdim. Geceyi dağda geçirmek fikri, bilhassa evdekilerin endişesi yüzünden, onu pek muazzap ediyordu. Ben elimden geldiği kadar onu teselli ediyordum.

— Temmuz ayında geceler kısadır, bayanım... Zaman da pek fena değil.

Sorgue'un sularıyla baştanbaşa ıslanmış olan elbiselerini kurutmak için, çabucak büyük bir ateş yaktım. Sonra süt ve peynir getirdim. Fakat zavallı yavrucuk, ne ısınmayı ne de birşey yemeyi düşünmüyordu. Gözlerinden akan iri yaş tanelerini gördükçe bana da ağlamak hevesleri geliyordu.

Mamafih gece tamamen bastırmıştı. Dağların sırtları üstünde ölü bir güneşle, batı cihetinde bir ışık buğusundan başka bir şey kalmamıştı. Bayanımızın mandraya girip dinlenmesini istedim. Taze otların üstüne güzel, yepyeni bir kürk sererek; rahat bir gece geçirmesini temenni ettim; ve gidip dışarda kapının önüne oturdum... Allah şahidimdir, kanımı tutuşturan aşk ateşine rağmen hiçbir fena fikir hatırıma gelmedi. Mandranın bir köşesinde, uyuyuşunu seyreden mütecessis sürünün hemencecik yanında efendilerimin kızının - tekmil diğerlerinden daha kıymetli ve daha beyaz bir kuzu gibi - himayem altında dinlendiğini düşünmekle, büyük bir gururdan başka birşey duymıyordum. Gökyüzü bana hiç bu kadar derin, yıldızlar bu kadar parlak görünmemişti... Birden mandranın parmaklıklı kapısı açıldı ve güzel Stéphanette göründü. Uyuyamıyordu. Hayvanlar, kımıldanarak samanlara ses çıkartıyorlar; yahut da rüyalarında meliyorlardı. Ateşin yanına gelmeyi tercih etmişti. Bunu görünce, keçi derisinden kürkümü omuzlarına attım. Ateşi tazeledim. Ve biribirimize birşey söylemeden, öyle yanyana kaldık. Eğer açıkta bir gece geçirdiyseniz, bizim uyuduğumuz saatlarda, yalnızlık ve sessizlik içinde başka bir sır âleminin doğduğunu bilirsiniz. O vakıt kaynaklar daha berrak çağlar.. ve sular küçük küçük alevlerle yanar. Dağın tekmil ruhları serbestçe gidip gelirler. Havada, sanki ağaçların büyüdüğü, otların sürdüğü duyuluyormuş gibi hafif hışırtılar, farkedilmez gürültüler vardır. Gündüz canlıların, gece cansızların hayatıdır. İnsan ona alışkın olmazsa korkar... Bizim bayan da titreyor, en ufak bir gürültüden bana sokuluyordu. Bir defasında aşağımızda, parıldayan bir su birikintisinden kalan uzun, melânkolik bir ses, dalgalana dalgalana bize doğru yükseldi. O ânda, sanki işittiğimiz ses kendi ile birlikte bir ışık da götürüyormuş gibi, başlarımızın üzerinde ayni istikamette bir şehap kaydı.

Stéphanette alçak sesle sordu:

— Bu ne?

— Bir ruh cennete giriyor, bayanım.

Ve istavroz işareti yaptım.

O da yaptı ve bir ân, meşgul, gözleri havada kaldı. Sonra:

— Sizin büyücü olduğunuz doğru mu, çoban? dedi.

— Hiçbir zaman bayanım. Fakat biz burada yıldızlara daha yakın yaşadığımızdan, ora'arda neler olduğunu, ovadakilerden daha iyi biliriz.

Başı avuçlarının içinde, ilâhî bir küçük çoban gibi koyun derisine sarılı, hep yukarılara bakıyordu:

— Nekadar çok! Ne güzel! Hiç bu kadarını görmemiştim... Adlarını biliyor musun çoban?

— Elbette, bayanım... Bakın, tam tepemizdeki Saint Jacques yolu (Samanoğrusu). Fransadan, doğru İspanyanın üzerine gidiyor. Saint Jacques de Galice bunu Araplarla harbederken Şarlmana yolunu göstermek için çizdi. Daha ötede dört parlak dingili ile Ruhlar arabasını, (Büyük ayı) görüyorsunuz. Onun önündeki üç yıldız üç hayvandır. Üçüncüsünün karşısındaki o ufacık da arabacı. Etraflarına yağan şu yıldız yağmurunu görüyor musunuz? Bunlar Haktualânın, yanında görmek istemediği ruhlardır... Biraz altında işte Tırmık veya Üç kral (Orion). Bu, biz çobanlara saat vazifesini görür. Sade ona bakarak şimdi geceyarısının geçtiğini bilebilirim. Biraz daha altta cenuba doğru parlıyan Jean de Milan, yıldızların meş'alesi (Sirius). Bu yıldız hakkında çobanlar şöyle birşey anlatırlar: Anlaşılan bir gece Jean de Milan, üç kral ve kuluçka (Süreyya) ile birlikte dostlarından bir yıldızın düğününe çağrılmışlar. Daha aceleci olan kuluçka üstteki yolu takip etmiş. Bakın oraya, yükseğe, ta göğün dibine... Üç kral daha aşağıdan yolunu kesip onu yakalamış. Fakat geç vakte kadar uyumuş olan tembel Jean de Milan pek geride kalmış ve kızarak onları durdurmak için arkalarından sopasını fırlatmış. Onun icin üç krala Jean de Milan'ın sopası da denir... Fakat yıldızların en güzeli bayanım, bizimki; sabahleyin sürüyü çıkardığımız ve akşamları döndüğümüz zaman bizi aydınlatan Çobanyıldızıdır. Ona Maguelonne da deriz. Güzel Maguelonne, Pierre de Provence (Zühal) in peşinden gider ve her yedi senede bir onunla evlenir.

— Nasıl? Çoban. Yıldızlar da evlenirler demek?

— Elbette, bayanım.

Fakat ona, bu düğünlerin nasıl olduğunu anlatırken, nazik ve serin birşeyin hafifçe omuzuma basdırdığını hissettim. Baktım, başıydı. Güzel bir kordela, dantelâ ve dalga dalga saç temasiyle bana dayanan, uykudan ağırlaşmış başı. Gökde yıldızlar sararıp, doğan günle silininceye kadar, hiç kıpırdamadan öylece kaldım. Benliğimin derinliklerinden gelen büyük bir heyecan duyuyordum. Fakat bu berrak gece, beni evliyalar gibi muhafaza ediyordu. Aklımdan hiçbir zaman fena bir düşünce geçirmeden, uyuyuşunu seyrediyordum. Etrafımızda yıldızlar, uzun bir sürü tarzında sessiz ve uslu, yürüyüşlerine devam ediyorlardı.

Ne zaman böyle bir gece geçirecek olsam hep, yıldızların en sehhar ve güzelinin, bir gün yolunu kaybederek gelip omuzuma dayanıp, uyuduğunu hatırlarım.

Pamuk Nine Cevap Veriyor:

Üsküdar Divitçiler Kemani Neşe

Bay oğlum!

Tanrı cümleninkini bağışlasın, oğlunun sünnet düğünü için sorduklarına birer birer cevap vereyim:

A — Düğün için fazla masrafa girme. Esasen men'i israfat kanunu da var.

B — Fakat madem ki elinde düğün için ayırdığın toplu para varmış onu harcet; öyle söylediğin gibi karının mücevherlerini sakın rehine koyayım falan deme!

C — Düğüne çağıracağın musikişinas arkadaşların, elbette senden para almak istemiyeceklerdir. Fakat onlara kol düğmesi, kıravat iğnesi gibi münasip hediyeler verirsen, mektubunda bahsettiğin kişizadeliğini göstermiş olursun.

D — Madem ki hokkabaz oyunu, karagöz oynatmak elinden geliyor, bunları kendin, yapmaklığın elbette münasiptir. Çünkü bunlar, takdir edilen san'atlerdir; ve bugün şehir tiyatrosu san'atkârlarından Hazımın şöhreti göz önünde bir misaldir.

E — Düğünde Pamuk Nineyi hatırladığına çok teşekkür ederim. Benim düğündeki şerbet payımı, komşularda öksüzler, yetimler varsa, onlara dağıt oğlum.

Y. R. H. P.

Kızım.

On sekiz yaşında olduğunu ve yirmi iki yaşındaki sevgilini de bundan üç sene önce sevmeğe başladığını yazıyorsun..

Yavrum sen de sevda maçına pek erken başlamışsın. Hem sevdiğinden, hem de istersen bir hafta içinde unutabileceğinden bahsediyorsun. Karakterinin, bu kadar kuvvet ve metanet gösterebilmesini yaşından pek ummuyorum, ve pek erken başlayışından dı sevgi hakkında fikrin olmadığını anlayorum. Sevgilin, bu sene seninle seyrek konuşmasına, seyrek mektuplaşmasına derslerini bahane ediyorsa, mazur gör ve onu bırak, okusun. Sen de daha okuma çağındasın.

Yaşınıza başınısa uyacak şekilde akıllı uslu sevişin, mekteplerinizi bitirin, o zamana kadar da biribirinizi daha iyi anlarsınız ve ileride temiz, güzel, sağlam bir aile yuvası kurarsınız.

Gönül maçlarında, hakem ne ana, ne baba, ne de Pamuk ninelerdir. Hakem, kalptir. Bana değil kalbine danış çocuğum. Stadyumda başlayan bu sevda maçında mağlûp olursan kumda oynarsın.

Pamuk Nine

AŞKIN

Yazan:
NAİM ÖZEL

Muallâ, masa başında oturmuş elindeki dantelâsını işleyordu. Gözleri yorgun, yüzünün rengi uçmuştu. Belliydi ki epi saattenberi çalışıyor. Elinden, işini masanın kıyısına bıraktı. İki kollarını yana açarak gerindi.. birkaç defa üstüste esnedi. Dışarıdaki asma saat on ikiyi çalıyordu. Biraz dinlenmek, biraz da gecenin yıldızlı gökyüzünü seyretmek isteğile, pencerenin önüne oturdu. Gece nekadar güzeldi. Gökyüzü berrak, yıldızlar ateşböceği gibi parlakdı. Deniz, gecenin derin sükûtunu emen dudaklarını kıyılarda şapırdatıyordu.

Karşı tarafta artık lambalar tektük görünüyordu. Muallâ, bu boşlukta, çılgın ruhuna bir teselli arayordu. Dalgın; etrafı seyrediyor. Temiz hava ile göğsünü dolduruyordu. Birdenbire, sessizliği parçalayan hafif bir piyano sesi duyulmıya başladı. Günün yorgunluğu ile hırpalanmış vücuduna, ateşli ruhuna.. gecenin sessizliğini perde perde yırtan bu sesde, bir teselli arar gibi, dinlemiye başladı. Ses yakından geliyordu. Fakat, böyle olmasına rağmen çok iyi çalınmıyor, sesler uzaktan geliyor tesirini yapıyordu. Muallâ, iyi duyabilmek için pençerenin yanına sokuldu. Şimdi sesleri daha iyi duyabiliyor. Ruhunun sızılarını, bu canlı seslerin zerreleri alıp, uzaklara götürüyor.. içi ferahlanıyordu.

Merakla pencereden sarktı. Etrafa bakındı. Kendi odasının yanındaki odada ışık vardı. Perdeler inik olduğu için içeriyi görmek kabil değildi. Muallâ kardeşinin odasında gece yarısı piyano çalınmasına hayret etti. Bu düşünce onu içlendirdi. Kalktı, ağır ağır sesin geldiği odaya doğru yürüdü. Yavaşca kapıyı açtı. Küçük kardeşi Selma piyanonun başına oturmuş gözleri tuşların önünde, dalgın dalgın çalıyordu. Üzerinde yakası pembe kordelâlarla süslü dekolte bir elbise vardı.

O kadar dalgındı ki; Selma, ablasının odaya girdiğini duymamıştı bile. Muallâ ona yaklaştı. Piyanonun üzerinde notalar, yanında da bir resim vardı. İçi titredi. Muallânın bundan.. Selmayı tatlı rüyasından ayirmamak için, birkaç dakika ayakta, onun bu masum duruşunu seyretti. Sonra omuzuna elini koydu. Selma, ablasını karşısında görünce utandı.

Gözlerinin içi, yanakları kırmızı karanfil oluvermişti. Resmin üstünü kapatmak istedi. Fakat ablası:

— Ne güzel delikanlı! Kimdir bu Selma?.. Diye sordu. O, bu anî yakalanışından utanıyor, sıkılıyordu.

Muallâ, kardeşinin bir ipek demeti kadar yumuşak saçlarını okşayor, delikanlının kim olduğunu öğrenmek istiyordu. Müşfik bakışlarını, gül demeti yüzünde, derin manâlı gözlerinin içinde gezdirdi. Selma ablasının ısrarlarına yalnız sükûtla mukabele ediyordu. Fakat, bu gence karşı duyduğu sevgi hisleri, yüzündeki çizgilerde.. kalbinin helecanı dudaklarında belli olacak kader canlı idi. Muallâ, kardeşinin ıstırabını anlamakta gecikmedi:

— Bize hiç söylememiştin Selma?

— Korkuyordum abla!

— Neden Selmacığım?

— ....

Selmanın koyu kestane rengi gözlerinin içi yaşla doldu. Uzun kirpiklerinin uçları ıslandı.

— Seviyor musun Selma?

— ....

Selma ablasını karşısında görünce şaşırdı....

SENFONİSİ

Ablasının bu sualine, cevap yerine Selma, yalnız dudaklarını büktü.

Önündeki resme önce sevgi ve hasretle baktı... Sonra bu bakışlarda derin bir infial ve iğbirarın acıları teressüm etti...

Konuşmadan ziyade ağlamıya benziyen bir sesle:

— Cevadla, bir ilkbahar akşamında Heybelide çamlar içinde tanışmıştık. Deniz Lisesinin son sınıfında bulunuyordu. Biribirimizi kısa bir zamanda sevdik.. Cevad bana karşı hürmetkârdı.. Benden ayrılmıyacağından, benimle evlenmek istediğinden uzun uzadıya bahsederdi. Buluştuğumuz zamanlar, insanlardan uzak, sessiz ada çamlarının serin gölgelerinde başbaşa günümüzü doldurur, biribirimizi incitmeden yarın için konuşurduk.

Onu, gün geçtikce, kendime daha yakın buluyordum. Cevad da, ayni duygularda olduğundan bahsederdi.

Selma burada biraz durdu... Önündeki resme içini çekerek tekrar baktı. Sonra devam etti:

— Bir senemiz böyle geçmişti. Birgün onu formasile gördüm. Mektebi bitirmişti. Her zaman gezdiğimiz yerlere doğru gidiyorduk. Mektepten konuşuyorduk. Bana, nasıl kılıç kuşattıklarını anlattı. O gün Cevad gözlerime bambaşka görünüyordu. Vakur adım atışı, benliğimi ılık bir hava gibi sarıyordu. İstiyordum ki ona, tamamen malik olayım!

Geniş gölgeli bir çamın altına oturmuştuk... O, mütemadiyen konuşuyor, ben de dinliyordum. Akşamın nasıl olduğunu, ikimiz de farkedemedik. Güneş karşımızdaki tepeyi kolları ile sarmış, son ısıkları çamlarda alevlenmişti. Eve dönmek üzere kalktık. Denizi takibeden ince yoldan yürüyorduk.. Ben onun koluna girmiştim. Yarın İzmite gideceğini söyledi. O ânda içimde birşeyin kırıldığını hissettim. Galiba canımın sıkıldığı yüzümden de belli oluyordu ki, Cevad:

«Canın sıkılmasın Selma! on beş gün sonra tekrar döneceğim, o zaman da nişan yaparız» dedi. Ne kadar olsa canım sıkılmıştı. Daha doğrusu üzülüyordum; aynı zamanda içimde bir korku da vardı. Bizim evin önüne gelmiştki, ayrıldık...

O günden sonra Cevadı bir daha göremedim. Tabii gitmişti. Beş altı gün sonra, mektubu gelir ümidile, günleri saymağa başladım. Kapı çalınsa, postacı geldi diye seviniyor.. sonra, postacı olmadığını öğrenince sukutu hayalin ıstırabile kıvranıyordum. Günler geçtikce acılarım fazlalaşıyor, ümidim, soluk bir mum gibi eriyordu....

Selma susmuştu. Yaşlı gözleri önündeki resimde gezdi. Sonra notanın yaprağile onu örttü. Muallâ, kardeşini teselli etmek isteyor.. ümidinin kırılmaması için:

— Belki yarın haber alırsın.. belki de kendisi çıkıp gelir, diyordu.

Yakası pembe kordelalı elbisesi, gözyaşlarıyla ıslanmıştı Selmanın.. Soluk dudaklarında, boğazına düğümlenen iki kelime titredi:

— O, gideli beş ay oluyor?.. insan beş ayda iki satır mektup yazacak boş vakıt bulamaz mı?

— .....

Başka birşey söylemedi. İnce parmaklarını tuşlar üzerinde gezdirmeye başladı. Karalı beyazlı tuşlardan çıkan hazin nağmeler, odanın sessizliği içinde perde perde yükseliyordu. Yandan gelen ışık kumral, saçlarından süzülüyordu. Muallâ, kardeşinin, gönül acılarından ilham alarak çaldığı bu şarkıyı dinleyor, onun sevgiye kanmıyan, kanamıyan yaralı gönül tellerinden çıkan bu seslerden, içinin nasıl titrediğini, yandığını hissediyordu. Selma:

— Abla, bu benim aşkımın, doğmadan ölen zavallı aşkımın senfonisidir.. Biraz olsun bundan teselli buluyor, yüreğim... dedi! Boğazında düğümlenen hıçkırıkları daha fazla zaptedemedi. Ablasının kucağına başını koyarak ağladı.

Muallâ: — Seviyor musun Selma?..

Şiir Kıralımızın Huzurunda

— Başı 3 üncü sayfada —

— Feylesof Rıza Tevfiğin de (dört bin nesil gelse, Florinalı sen yine ayaktasın!) dediğini unutamam.

— Ya şimdi ne yapıyorsunuz?

Hazin hazin ellerini başına götürüyor:

— Hücumudem dimağıma rahat vermiyor ki... Maamafih yine çalışıyorum... Önündeki defterlerden bir kâğıt alarak, gösteriyor:

—Abdülhak Hâmid'in Makberinden daha büyük bir şöhret alacak olan bir eser...

Gözlerini yumuyor, vecd içinde, ancak işitilebilen bir sesle söylüyor:

— Hasta yatağımda, ölümümden sonraki kitabemi soranlara!.

Ve okuyor:

Göz yumsam da ben acuna,
Ölüm yaklaşamaz bana!
Çünkü ben
Geç erken
İlgiliyim kalemle
Yaşarım hem çalımla.

Doğru, (otuz senelik velveleli şiir ve edep hayatile kâinatca tanınmış) bu sima, elbet te ölüme güler.

O, devam ediyor:

Yalçın kaya varlığıma
Çarpa çarpa paslanır;
Bana gülünç kurum satan
Nice şâklabanı yıktım.

Yavaş vavaş yerimizden doğruluyoruz.

Bu gün bizim için entarisini bırakarak giyinmek zahmetine katlanmış olan üstad, merdiven başında tekrar ediyor:

„—Türk edebiyat tarihinin kıymetleri ebedî ve çok ehemmiyetli hatıralarını eştiniz bu gün... Sizi tebrik ederim.

SPOR

Kızım sana söyliyorum, gelinim sen anla!

Memlekette en güzel bir spor olan, ve her tarafa kıvılcım gibi yayılmış bulunan futbol işleri, bütün bu kuvvetli ve büyük alâkasına rağmen, lâyık olduğu mevkii bir türlü bulamıyor.

Bu işin belli başlı sebeplerinden biri ve belki de en mühimmi futbol işlerini üzerine alan Federasyonun, senelerden beri malûm ve meşhur olan çalışma tarzıdır.

İki hafta önce yapılan ve fena bir oyundan sonra berabere biten Türk-Yoğuslav maçından sonra, futbolcularımızın Berlin olimpiyadına götürülmemesi için, Federasyon acilen bir karar verdi.

Memleketin dört tarafından getirdiği futbolcuları, bir aya yakın bir zaman kampa sokan, kamp için bir sürü masraf eden, tecrübe olsun diye Macarların Bochay takımını; ve nihayet Türk takımının hakikî kıymetini anlamak maksadile Yoğuslavları davet eden Futbol Federasyonu, bu parlak mesaisinden sonra, acaip bir kararla, hareketten bir hafta önce: "Bu takımla olimpiyada gidemeyiz„ diye ceffelkalem bir karar verdi, işin içinden güya sıyrılmış oldu.

Türk, Yoğuslavya maçı 3-3 berabere yerine 3-4 bitseydi, demek ki o meşhur ve malûm oyuna rağmen, galip geldik diye kalkıp Berline kadar gidecektik.

Bir Federasyon, elinde bulundurup çalıştırdığı takımın kıymetini, kazara bile olsa, yapılabilecek bir tek sayı ile ölçerse o işteki isabeti anlamak çok güç bir iş değildir. Nihayet büyük mesuliyeti üzerinden atup:"bu takımla olimpiyada gidemeyiz„ diye bir nağme yapan Federasyon, nihayet bir emirivaki yaptıktan sonra yine takımın önüne düşüp Berlin yolunu tuttu. Şu farkla ki Futbol Federasyonu son seyahatını, vicdan azabile değil, gönül ferahile yapacaktır. İşte hayatta tecrübenin iyilik ve faidelerinden biri Türk Millî Futbol takımının olimpiyada gönderilmemesi kararı verildiği zaman, Türk Spor Kurumu Umumî Reisi General Ali Hikmet beyanatta bulunmuş ve ezcümle: "ne yazık ki futbolcularımız senelerdenberi bir forma altında buluşup çalışamamışlar„ demiştir.

Bu: "kızım sana söyliyorsam, gelinim sen anla demektir, Futbol Federasyonunun yutamıyacağı kadar ağır ve sert bir taştır.

Sporda kıymet ve müsavat istiyoruz!

On birinci Berlin olimpiyadı bugün Almanyanın muhteşem Stadında büyük bir merasim, ve bütün dünyanın iştirak edeceği muazzam bir atlet kadrosunun geçit resmi ile açılacaktır.

Çoban Mehmet ve büyük Mustafa hareketten önce

Güreşçilerimiz Berlin yolunda

1924 ve 1928 olimpiyadlarına iştirak eden Türkler de 1936 olimpiyadına, bir takım gürültülü ve münakaşalı vaziyetlerden sonra iştirak etmiş bulunacaktır.

Olimpiyad oyunlarının maksat ve gayesi, açık havada yapılan ve bugün bütün dünyada en çok rağbet gördüğü için: (halk sporu) denen, atletik spor hareketleridir.

Atletizm hareketinin olmadığı müsabakalara olimpiyad ismi verilemiyeceği gibi, olimpiyad müsabakaları denildiği zamanlar da, ilk hatıra gelen spor hareketi atletizm olur.

İki takıma yakın futbolcusile, bir o kadar güreş kadrosile; ve nihayet bisikletcilerile olimpiyada giden sporcularımız arasında atletizim kadrosundan birtek sporcunun bulunmadığı bu Berlin olimpiyadı bizim için, olimpiyada gitmek değil, sadece Almanyada yapılan birtakım müsabakalara girmek demektir.

Hakikaten atletizm o kadar geniş bir harete istinad eder ki, bunun nefsinde topladığı 22 den fazla harekete biz değil, meselâ Büyük Britanya, İsveç, İtalya, Finlandiya, hattâ Amerika gibi dünya sporuna hakim olan milletler bile, tamamile iştirak edemezler.

Hâlâ hatıralardadır ki 1928 Amisterdam olimpiyadının geçit resminde bir müstemleke olan Hayti adasından iki atletten biri Hayti bayrağını, diğeri levhasını taşıyordu.

Olimpiyad müsabakalarının en hızlı bir gününde bu atletlerden yüz metro koşucusu Tearın müsabaka seçmelerinin daha ilk turunda dışarıda kaldığını, diğer atlet Katorun da uzun atlama ikinciliğini kazanmış olduğunu unutmamak lâzımdır. Güvendiği iki atleti olimpiyada yollayan ve birinin daha müsabakaların başında silinip, diğerinin dünya ikinciliği direğine Hayti bayrağını çektiren bu iki atletin, nihayet koca bir milletin değil, küçük bir müstemlekenin sporcuları olduğunu hesap ettikten sonra, bizim bu işler haricinde kalmamız, bu işin emekdarı sıfatile bana acı geliyor.

İngilterenin ve hattâ bütün dünyanın en büyük ve en şöhretli iki üniversitesi olan Oksfort ve Kembriçte yapılan senelik atletizm maçlarında, iki senedir gülle atma müsabakasını kazanan vatandaşımız İrfanın, İngiltere şampiyonu olmasına rağmen olimpiyada götürülmemesi üzüntü çekilecek kadar bir iştir.

Nihayet aramızdan ayrılarak ecnebi diyarlara gidip şampiyonluk almış ne bir yelkenci, ne bir eskırımcı, ne de bir bisiklteci vardır.

İçinde bulunduğum spor âleminde böyle bir hadiseyi ben hatırlamıyorum, ne de alâkadar Federasyonlar böyle bir muvaffakıyet iddia edebilirler.

Atletizmin halk sporu olduğunu anlamak ve ona lâyık olduğu mevkii vermek lâzım.

İngilterede şampiyonluk kazanmış bir gülle atıcımız, Belçikada birkaç müsabaka kazanmış yüksek atlayıcımız, birçok milletlerden daha iyi ve daha fazla bir disk atıcımız aramızda dolaşır; ve kıymetleri mutlaka bunlardan daha geri olan sporcularımız da Berlin olimpiyadına giderse, atletizmi bugünkünden dahaileri götürmeğene manen, ne de maddeten imkân yoktur.

Taksim stadının yıkık ve dökük duvarları içinde kimse bu sporu yapmaz ve yapmıyacaktır.

Daha üç beş gün önce tertip edilen bir müsabakaya tanınmış atletlerimizden birçoğu gelmedi ve gelmiyeceklerini de söylediler.

Herkes sporu olimpiyad için yapmıyor; yapmıyor amma, herkes her işte müsavat istiyor!..

Atletizm heveskârı

Karikatürlerimiz

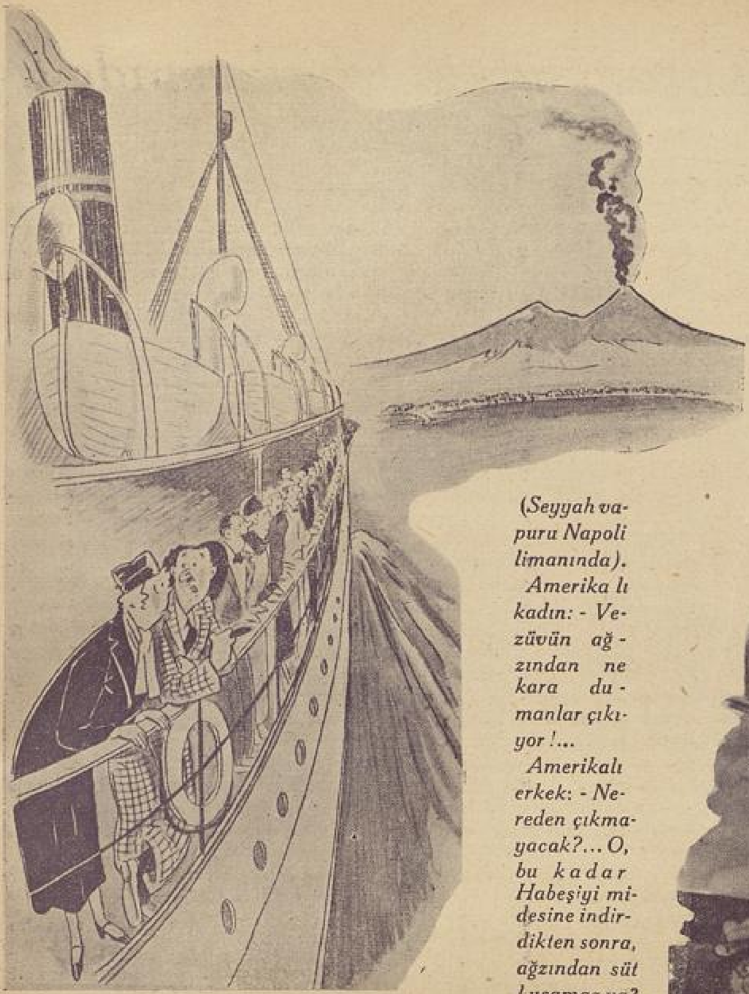

(Seyyah vapuru Napoli limanında).
Amerika lı kadın: - Vezüvün ağzından ne kara dumanlar çıkıyor !...
Amerikalı erkek: - Nereden çıkmayacak?... O, bu kadar Habeşiyi midesine indirdikten sonra, ağzından süt kusamaz ya?

(Haydarpaşa - Adapazarı gezinti treninde).

Çeşmemeydanlı İbo : Yukarı kattakiler amma da gürültü ediyorlar be!... Bu ne kadar gürültü !...

Fantoma Mehmet : Bu gürültüler hiçtir. Sen, asıl patırdıyı, biz işimizi bitirip sıvışdıktan sonra duyacaksın !

— Doktor ! Küçüğü ne diye böyle sıkı sıkı bağladınız ?
— Ben, annesinin tedavisile uğraşırken, işime mani olmasın diye !..

Ekonomi Bakanlığı : Tedavi, etüd seyahatı, ikmali tahsil, mal almak bahanelerile memleketten kaçan bu kuşu birkere ağıma sokabilsem?..

Başı Kesilen Haseki

— *Başı 11 inci sayfada* —

bekliyordu. Bu gece onun okşayışlarına ne çok ihtiyacı vardı. Başını güzel göğsü üzerine bırakmak.. ve onun nar kırmızı dudaklarından öpmek istiyordu. Odanın kapısı yavaş yavaş açılmıştı. Hünkâr, tül bir şalvar içinde dalgalanan kadın gölgesine bakarak :

— Gülfem, gül ağızlım!.. Diye mırıldandı.

Kapıdan içeri giren kadın kısık bir sesle :

— Dördüncü haseki cariyenizim!.. Diye mırıldandı.

Padişah, yerinde doğrulmuştu. Kaşlarını çatarak :

— Gülfem, nerede?. Niçin gelmedi?. Hasta mı?. dedi.

Dördüncü haseki yavaş yavaş yürüyerek geldi, iğildi ve yer öptü.

— Şevketli padişahım, Gülfem, iltifatınızı iki kese akçeyle bana sattı; dedi.

Padişah, kaşlarını büsbütün çatarak homurdandı :

— Sana mı sattı?.. Nasıl olur?.. Ne diye sattı?..

Dördüncü haseki yılan gibi kıvrılarak ve sesini kısarak mırıldandı :

— Dışarıda birine verecek para lâzımmış. Bana :

— Bu gece padişahımızın iltifatını sana bırakayım, bana iki kese akçe ver!.. dedi.

Padişah hiddetle yerinden kalkdı :

— Dışarıda kime para verir? Yoksa bir sevdiği mi var?.. Hay hain!..

Padişah asabî asabî dolaşırken dördüncü haseki, Gülfem hatun aleyhinde ince ve sinsi iftiralar atıyor, zavallıyı çamur gibi kirletiyordu.

Kanunî, bir aralık durdu. Hiddetten yanan gözlerle dördüncü hasekinin yüzüne bakarak düşündü, ve sonra ellerini çırparak :

— Koynuma girmek mazhariyetini satan böyle bir kadında vefa olmaz!.. dedi ve bağırdı :

— Kim var orada? Tez çabuk gelsin!.

İçeriye derhal ağalardan ikisi girerek yerlere kadar eğildiler. Kanunî boğuk bir sesle :

— Tez, dedi. Gülfem hatunun başını vurun!..

Dördüncü haseki diz çöktüğü yerde sevinçle ve zaferle titredi.

***

Gülfem hatunun dairesine giren bostancılar, genç kadını bir sedir üzerinde uzanmış buldular. Hatun, bu anî baskından neye uğradığını anlayamamış, yerinden hayretle sıçramıştı.

Bostancı başı :

— Tutun!.. diye bağırınca Gülfem hatun kısık bir çığlıkla geriye doğru kaçmak istedi. Fakat bir el kolundan yakaladı, ikinci bir el belini büktü ve diz çökdürdü. Bir ânda inen, bir kılınç, güzel kadının harikulâde başını, beyaz ve taze vücudundan ayırdı.

Sarayın bu en temiz ve en dindar kadını, Kanunî gönlü içinde yer alan bu dilber haseki, saçları kanlara bulaşmış, başsız vücudu ipek halılar uzerinde kıvrılmış olarak, o gece sabaha kadar hafif mum ışıkları altında kaldı.

***

Koca Osmanlı imparatorluğunun büyük hükümdarı, ertesi günü bir sevap uğrunda güzel hasekisinin can verdiğini duyunca, dayanamadı, gözyaşları dökerek ağladı, ve günlerce Gülfem hatunun yasını tuttu.

Karaağaç Mezbahasında Bir Saat

— *Başı 14 üncü sayfada* —

— Dün bir hesap yaptık. Bir senede İstanbul halkı on beş milyon kilo et harcıyor.

— İstanbul semtlerinden en fazla et sarfeden mıntaka hangisidir?

— Kesilen hayvan adedinin dörtte birini Beyoğlu muhiti sarfedeyor.

Hem konuşuyor ve hem de kesim işlerine gözgezdiriyordum. Bay İsmail:

— Burada başka iki kesim yeri daha vardır, diyor.

Diğer kısımlara gidiyoruz. Koyun kesim yeri. Oradan da sığırların kesildiği yere geldik.

Burada gördüğümüz manzara: kuvvetin kuvvete galebesini gösteriyordu.

Koca bir mandayı yere yatırmaya çalışıyorlar. Yere yatmasile hayata veda edeceğini anlıyan.. ve bir türlü kuzu eti yiyemiyenlerin midelerine gıda olmak için ölmesini arzu etmiyen zavallı manda, bangır bangır bağırıyor.

Mandanın ayağına bağlanan ipleri, çimentoya kökleştirilmiş halkalara geçiriyorlar; ve iplere asılan on, onbeş kişi :

— Ha gayret, ha gayret, diye daha hızla asılıyorlar. Bir hayli gürültü ve çalışmalardan sonra, en nihayet koca manda yere yatırılıyor.

Yere yatan, ve soluk soluğa soluyan mandanın gözlerine bakıyorum.

Gözler, deminki azgın bakışlarını kaybetmiş; kendisini zorla kesmek istiyen canlılara kinle bakıyor; ve bu bıçağı kullanacaklardan imdat ister gibi, bir yalvarışla mahzunlaşıyor.

His ve acımanın ebediyen kovulduğu bu yerde.. yüreğinde merhametin zerresi olmayan pala bıyıklı kasap; bıçağını hayvanın boğazına sürüyor ve kanlar fışkırıyor; ayakları sağlam bağlanan manda, deprenmek istiyor.. fakat imkânı yok.

***

Bu tüyler ürpertici manzarayı gördükten sonra, burada fazla durmadık.

Kuzuları içeri götüren makaraların ardı sıra yürüdük.

Bay İsmail gördüğümüz yer hakkında izahat veriyor :

— Burada damga ameliyesi olur ve damgalanan etler karşıya gider, orası satış yeridir.

12 de kesme işi biter ve bir saat sonra - yani saat birde - satış başlar.

Ve saat dörtte biter.

İstanbulun bütün kasapları gelirler ve beğendikleri etleri alırlar. Aldıkları etlerin üzerine numaralarını vurdururlar.

Bu numaralar kasabın adresi demektir.

Buradan nakliyat acentasına giderler, acenta tabiî binamız dahilindedir.

Oraya nakliyat parasını verirler ve bir makbuz alıp dükkânlarına dönerler.

Bizim nakliyatımız iki kısımdır :

1 — Deniz.

2 — Kara.

Numaralar okunur, deniz ise motöre, kara ise otomobile etler yüklenir ve en kısa bir zamanda kasap dükkânlarına tevzi edilir.

— İstanbulda ne kadar kasap vardır?

— Beşyüzden fazladır.

— En çok et sarfedilen mevsim hangi mevimdir?

— Bu mevsimdir. Sebze zamanı et sarfiyatı çoktur; kışın ise yarı yarıya düşer.

— Bir kuzunun kesim ve nakl'ye masrafları kaç kuruşa malolur?

— Kesim için yüz, iki kuruş ta pul yüz iki, 20 kuruş nakliye ile kasaba 122 kuruşa malolur.

***

Üst kata çıktık. Burada hapisane hücreleri gibi demir kafesli odalar var.

Hayvanların, kesildikten sonra bile, neden böyle demir kafesli hücrelere konduğunu merakla sordum.

O, cevap verdi :

— Öldükten sonra dirilmemeleri için.

Bu sözüne kendi de güldü ve hakikati söyledi :

— İlk mezbaha yapıldığı vakit, bu odaları kiraya verecekler imiş. Şimdi ise usul böyle değil. Bu odalarda gördüğünüz etler, bu gün satılmayan etlerdir.

Satılmayan etlere, taaffün etmemeleri için verilen soğukluğun, beni üşüttüğünü söyledim; ve nükte yapmayı seven Bay İsmaile takıldım :

— Kışın hem dışarsı soğuk, hem içersi soğuk hoş birşey değil; fakat yazın rahat edersiniz?

Bu sözüm onun gözlerini gözlerime çevirmişti:

— Aman! bayım. Yazın daha fena..

Benden sual ister gibi sustuktan sonra :

— Yazın bütün makineler işletilir. Fazla soğuktan sıcağa, sıcaktan soğuğa girmek bizi hasta eder.

GÖNÜLLERİMİZİN ESRARI

***

— *Başı 7 inci sayfada* —

Aşk, fikirden ayrılınca, felsefe ve mantıkla da alâkasını keser. Doğrudan doğruya estetiğe girer: Nefis sanatlardan birisi olur. Belki de nefis sanatların kendisinden başka birşey de değildir, söyleyebiliriz.

Şimdi, gönüllerimizin bu sırrını anlayabilmek için, hangi yollardan gitmek mecburiyetinde olduğumuzu tayin etmek kolaylaşır. Hiçbir itiraza meydan vermeden estetig ne ise, aşk da odur, diyebiliriz. Ressamın tablosu, edibin romanı, şairin şiirleri, musikişinasın güfteleri, bir erkeğin sesi değildir. Onlarda bir genç kadının dalgın bir vaziyetini, engin bir bakışını, durgun bir süzülüşünü, şakrak bir kahkahasını ve nihayet müstehzî bir bakışını aramayacak olursak, san'attan anlamak nasipsizliğimizi kabul etmeliyiz. Bütün sanat, aşkta sezilen « *bir anlık ebedilik* » timsalleridir. Aşk, insanın hasret çektiği bu ebedilik hissini verdiği için seviyoruz, aşkı da bir vakıa kabul ediyoruz?

Kimleri seviyoruz?

Sanatkâr, sanatın bu ebedilik sesini sevgilisinde mi duyuyor, kendisinden mi bu ses geliyor. Seviyor muyuz, seviliyor muyuz, sırrı da burada.

Eğer, sanatkârda bu sır gizli ise, bir aşk heyecanından sonra bu sesin işidilmesinde bir büyüklük görülemez. Bu aşk, bu heyecandan sonra kaybolur, gider. Eğer, bu ses sevgiliden geliyorsa, sanatkârın sevgiliden küçük bir şahsiyet olması lâzım gelir. Nihayet, bir temaşacı, bir okuyucu ve bir dinleyiciden başka ne olabilir?

Kendisini bir heyecanın hayal ve hissine kaptırmış bir sanatkârda bu basit hallerin ikisi de görülemiyor. Bu sanatlar, sanatkârdan ayrı olan insanlarda bulunur. Sanatkâr insan, bu sanatlarla diğer insanlardan ayrılır. Aşık da öyle değil midir? Sanatkârların yarattıkları sevda tipleri, herkesi kendilerine çeken birer «sabit ide» dir. Birer, kavuşulması istenilen âlemdir. Fakat bildiğimiz, fikirlerimizle yapabileceğimiz âlem değildir!

O halde, «aşk» ı da ne sevmekte, ne de sevilmekte aramak doğrudur. Bu, sevişmekte gizlidir. Şehvetin aşktaki rolü de bu karşılıklı kaynaşma hareketinde başlar. Kaybolan visal, Aşıkkeremin ademi fığanından başka bir ses bırakmıyor. Visal şarabını içen Alman, Fransız, İtalyan, Rus, İngiliz âşıklarının seslerinde ise, hayatın neşesinden başka bir nağme işidiyor muyuz, hiç?

Kim sever, hangi kadın sevilir, kimler sevişir, maddelerinde açık birkaç söz de söyleyebiliriz.

Şüphesiz ki, herkes! Fakat, herkesin sevgisi de aşk sayılamaz. Bu sevgiler, aşkı bir taklit hareketi değilse, aşkı bir tahattürdür ve nihayet, aşka doğru bir yürüyüştür. Asıl aşk, bir sanatkârlık, bir dehâ işidir. Bir erkekte bu haslet olamayınca, aşka nail olamaz. Yalnız, bu dehânın kendisini meydana çıkarması da maşukasını bulmasile kabildır. Bu sevgili, hangi kadındır, kadınların nasıl bir tipidir?

Erkeklerde sanatkârlık alâmetleri, zekâ ve bilgidir. Daha doğrusu, şuurlu zekâdır. Kadınlarda ise, şuurlu bir cazibedir. Bu şuurlu cinsî cazibe, bir kadını tamamlayan bir güzellik içinde parıldar, durur. Öyleki, hiç atletik güzelliği olmayan kadınlarda da bu cazibeyi görüyoruz. Bu hayat sırrı ilâhî bir ışık gibi bir kadının gözlerinde, gülüşünde, yürüyüşünde, söyleyişinde taşkın bir kaynak gibi akar. Bazan, alevler saçar, yakar. Bazan da boşuna dökülür, heba olur, gider.

Bu kadın, herkesi sevmeyebilir. Fakat niçin herkes böyle her kadını sevemiyor, bir tanesini tercih ediyor?

Burada yaradılışın bir sırrı gizlidir. Biliriz ki âlem, erkekle dişinin bir vuslat hasretinden meydana çıkmıştır. Bu, önüne geçilmez hasret; bu iki mevcudun eski bir birliğini akla getiriyor, bir kaza ve kader neticesinde «erkek ve dişi» halinde ikiye ayrılan insanların tekrar birleşerek ebediyen bir ve tek kalmaları için bir hareket seziliyor. Ne çare ki, bu birleşmek elde değil. Halbuki, maddede de insanlarda da bu arzu vardır. Madde gibi insan da, bu hasreti yenmek için kendisini tamamlayan diğer cinsi ayırıyor. Kadının cinsî cazibesi, ezelde bu kadını tamamlayıp ayrılan erkeği aramaktadır. Bunun içindir ki, kadın sevebilir. Cinsî cazibe, bu sevgi sırrıdır. Eşini bulunca sevişmenin kahramanı, erkek değil, kadındır. Erkek, kendisini çeken kadını görünce, gözü bağlı bu kadının cazibesi içine dalar, orada kalır. Bunlar birbirlerini tamamlayan bir çift sayılır. Dünyanın bütün bilgisi de böyle bir çiftin aşklarından çıkmıştır, Artık, aşk var mıdır, yok mudur, düşünmemelidir. Aşk vardır, hep seviyoruz Fakat, bazımız sefil ruhlu bir kadının sahte işvelerine kapılıyor, bazımız da duygusuz bir erkeğin gösterişine boyun eğiyor, aşk ararken zehir sunan sefillerle karşılaşıyoruz. Herşeyde olduğu gibi aşkta da aldanıyoruz. Fakat, bu aldatılan aşkı da hakikî aşk sanmamalıyız. Bunlar, âşık olmak için atılmış cesurcasına hamlelerdir. Belki de hayat karşılığının sakatladığı birer aşk tohumudur. Ne çare ki, rate bir dehâ gibi rate bir aşktan başka birşey değildir.

Bu kadın, sevgilisini aldattı, o erkek, aşkına hiyanet etti, gibi vak'aların hiçbirisine aşkta tesadüf edilmez. Aşk, her hatadan, her noksandan kendisini kurtararak kemal derecesini bulmuş sevişmedir. Bir sanat eserinde hata bulunur mu ki, aşkta leke görülebilsin?

Hayat, bir çiftleşme akışı olduğu için, her çiftleşme ihtirasa sevmek damgasını yapıştırıyor, buna da aşk namını vermek istiyoruz. Bu, yanlıştır. Aşk da, her sanat gibi, insanların hasret çektikleri yeni bir fikir, derin bir his, erişilmez bir hayal, iştiyak verici bir insan tipi, mestedici bir saadet sahnesi, gıbta uyandıran bir aşk âlemi ve büyüklüğü içinde insana ulviyet veren bir ıstırap nağmesi halinde görününce, aşk ismini alır.

Bu aşk, insanlık sanatlarından ayrılır. Ona, sanatkâr gibi yarım ilâhe de deyemeyiz. O, tam ilâhtır. Beşeri insanlıktan kurtarır, lekesiz ve herkese örnek olacak şekilde yaşatır: Âşık, ne aldatır, ne aldanır.

Eğer herkes, ezelde eşi olan kadını bulsa, kendisini tamamlar, kemal bulurdu. O zaman, aşk da herkesin hayatında bütün heyecanile yaşar, dünya saadeti kurulmuş olurdu!

Belki dikkat ediyorsunuz. Aşkı, bir genç kadının gönlünden çıkarıyoruz. Bir genç kızdan değil. Çünki, şehvetin birleşme mayasını genç kızda bulmak abestir. Bir genç kız, yaşayış sevkitabiisinin ihtirasları içinde sevebilir. Bu sevgi, bir kalbin hasretile yanar, tutuşur da, fakat, bu sevgide aşkı arayamayız. Hayatında birkaç sevda işinde aldanan genç kızların teessürlerine bir mâna verilemez. Muhakkak ki, kaybolan sevgili yerine daha sevimlisi bulunacaktır. Zaten, hangi genç kızın sevgililer koleksiyonunda beş on delikanlının portreleri yok.

***

Gönüllerimiz, hayatın, içinden çıkılmaz sırları içinde, bir saadet âlemi bulabildi. Kültürü yüksek milletlerin hepsi de kendi saadet âlemini kitaba geçirebildi. Dilde, kültürde, hisde birleşen insanlar belirdi. Bu milletlerin insanları, akıllarda bilgi, gönüllerde duygu, bu saadet diyarının yolculuklarına çıkmış, gidiyorlar; görüyoruz. Yalnız, bu gönül yolcuları içinde Türk milletinin insanlarını görmüyoruz.

Türkyede aşk yok mudur? sormuyorum. Çünkü, orijinal sanatkârı olmayan milletlerde aşkı aramak kadar abes ne vardır ki... Henüz Türk milletinin his ve fikir bünyesi yazılmadı. Ne felsefemiz, ne şiirimiz var, ne de romanımız. Yeni Türk kadının büyük bir sevgi hamlesile hayata karıştığını, his ve mahbup edebiyatının kadın gönlüne ricat ettiğini görmüyor, değiliz. Ne yapalım ki, Türk aşkını yazabilmek için, bu aşkı kendisinde yaşatan, bir fikir, bir his, bir hayal ve bir hakikat halinde cemiyete aşılayan, şuurlu bir gönlün sesini işidinceye kadar bekleyeceğiz.

SON

DİKENLİ ÇİT

— *Başı 13 üncü sayfada* —

— Sana darılamam ki ustacığım. Yalnız çok üzüldüm, korktum, koca dünya üzerinde kendimi yapyalnız kalmış sandım. Niçin gelmedin ustacığım?

— Sonra anlatırım Aylâ. Çılgın gibi gelmek istememe rağmen, gene gelemedim Aylâ ninem, darılma bana. Sana arasıra söylerdim biliyor musun? Sana sözverdiğim günlerde, eğer gelemezsem, büyük bir sebep vardır diye, hatırladın mı? İşte Aylâcığım, bu gün, bu hain sebep önüme set çekti, sana gelemedim, bana darılma Aylâ?

Elimi avuçlarına almıştı. Onun sesini duymak, sıcaklığını duymak, beni diriltiyor, canlandırıyordu.

Başımı onun omuzuna bıraktım:

— Seni kaybettim sandım ustacığım. Sakın Aylâ nineni bırakma, sensiz kalırsam yaşamak çok güç olacak... belki de Aylâ nine yaşayamıyacak...

— Böyle söyleme yavrum, seni ne diye bırakayım, ben sensiz yaşayabilir miyim sanıyorsun? Hayatımda nekadar büyük yerin olduğunu bilmiyor musun Aylâ?

— Ben hiç birşey bilmiyorum, yalnız, seni çılgın gibi sevdiğimi biliyorum.

Ustam, avuçlarındaki elimi kuvvetle sıkıyordu:

— Beni dinle Aylâ, geçen hafta sana birşeyler sormuştum, hatırlıyor musun?

— Evet, kelimesi kelimesine: «Aylâ nine, sahiden soruyorum. Benimle çıkacağın yolculuğa, bütün yüreğinle razı mısın? Hiç üzülmez, arkanda bıraktıklarını düşünmez misin?» demiştin..

— Sen de: «Evet ustacığım razıyım, üzülmem, ve düşünmem» cevabını vermiştin Aylâ?

— Evet ustacığım.

— Bu sözünde duruyor musun?

— Evet ustacığım.

— Şu halde Aylâcığım. Çarşamba gecesi sana bir kitap bırakırım. O kitabın arasına bir zarf koyacağım. Sana anlatmak istediklerimi, kararlarımı, gelecek günler için düşündüklerimi hepsini orada okuyacaksın.

— Niçin bana söylemiyor da, yazarak anlatıyorsun ustacığım.

— Böyle daha iyi Aylâ nine, ben konuşamıyan bir adamım; halbuki yazabilirim.

— Peki ustacığım...

— Şimdi Aylâcığım, ben gidiyorum. Sen otur, filmi seyret...

Elimi kuvvetle sıkarak, dudaklarına götürdü. Yavaşça yanımdan kalktı, çabuk adımlarla salondan çıktı.

Başımın içi karmakarışık öyle olmuştu. Ustamı, bana gelmekten alıkoyan sebep ne olabilirdi? Büyük bir sebep varsa, niçin sinema kapısında duruyordu? Beni mi bekliyordu? Burası benim yolum değildi ki, ben dalgınlıkla gelmiştim...

Karşımda oynayan filmi bazan görüyorum, bazan hiç görmüyorum. Ustam çıktıktan biraz sonra ben de oturmadım, sinema salonundan ayrıldım...

Başım ağrıyor, kalbim çarpıyor, pansiyona gelince, kimseye görünmeden odama kapandım. Niçin olduğunu bilmeden ağladım...

— 8 —

"Ustama Mektup„

— I —

Belki şimdiye kadar çok acı çektim, fakat o acılar beni küçültüyor, yüreğime ezginlik veriyordu. Halbuki şimdi içinde yaşadığım acının, bana, kuvvet, korkusuzluk veren, bir büyüklüğü, sonsuzluğu var.

Kaç günlerdir seni göremiyorum ustacığım. Seni görmemek, soluk aldığım halde, yaşamamak demektir, bunu anlıyor musun bilmem?

Gözlerimin, arayan çılgın bakışlarını neş'e sanıyorlar. Dudaklarımdaki gülüşün acılığını kimse anlamıyor.

Çarşamba gecesi, kitap göndereceğine, beni çağırttın. Sokağın ışıksız bir köşesinde konuştuk.

Bana:

— Aylâ nine, kitap ve mektup yerine kendim geldim. Yarın, Boğaza gidelim, orada uzun uzun konuşuruz.

Dedin. Ertesi sabah erkenden Boğaza gittik. Boğaz güzeldi, biz mesudduk. Bana yazacaklarının bir kelimesini bile söylemedin ustacığım. Ben de sormağı unuttum. O gün için, unuttuğumuza bir gönül dolusu seviniyorum.

Akşam üstü, biribirimizden ayrılırken:

— Aylâ nine, cuma gecesi uğrar, o kitabı bırakırım.

Demiştin. Gelmedin. Gelmeyişin, içimde kap kara bir sorgu işareti çizdi. Neden gelmedin?

Korktum, üzüldüm, merak ettim. Yüreğimde, bu duygular bir araya toplanarak elele verdiler.

Cumartesi gecesi uğrar, kitabımı bırakırsın diye, bekledim, gelmedin,

Bu bekleyişler, bu özleyişler, ne acı, ne tatlı bilsen ustacığım...

Pazar günü, çocuklar kırlara gittiler, hastayım dedim, bütün gün, belki telefon edersin, beni ararsın diye bekledim.

Pazartesi günü, belki seni görürüm diye, dersim olmadığı halde mektebe gittim. Orada da yoktun. Kimseye soramadım.

Salı, çarşamba günleri artık soluk alamıyor gibiydim.

Aylardanberi, haftanın birkaç gününde seni görmeğe alışmıştım. Seni görmemek beni, küçük bir aptala döndürdü.

Gülüyordum, zannedersem eskisi gibi konuşuyordum. Fakat, bu gülmeler, konuşmalar benim değildi. Bir vücut içinde iki şahsiyet yaşıyor, biri gülüyor, geziyor, konuşuyor; öbürü, bekliyor, acı çekiyor, üzülüyor, konuşmuyordu. Sokakta gördüğüm, her gri fötr şapka, bana seni söylüyor, arkamda atılan her sert adım, sen geliyorsun düşüncesini, sevincini yüreğime dolduruyordu. Perşembe günü, hiçbirşey düşünmeden mektebe gittim, yine aynı dalgınlık içinde derse girdim, piyano çaldım, şarkı söyledim, ders çalıştım.

Bütün bunlarla uğraşırken, başımın içinde kocaman bir çan çalıyor.. sevgili bir ses:

— Aylâ nine, eğer sana sözlü olduğum günlerde gelemezsem, bil ki çok mühim bir işim çıkmıştır. Yoksa, ölesiye hasta olsam, yine sana koşarım.

Evet, bu gelmeyişte, görünmeyişte bir iş var, diyorum. Kıskançlık benim için yepyeni bir duygu. Tuhaf değil mi seni kıskanıyorum.

Kıskanmak, şüphe etmek, üzülmek, meraklanmak, en sonunda kulağımda çınlayan sesini duyarak:

— Evet bunda bir iş var?..

demek ne tuhaf değil mi ustacığım?

Biribirine uymıyan binlerce düşünce başımın içinde koşu yapıyor, ve ben zavallı Aylâ, karşımdaki siyah nota beneklerine bakarak piyano çalıyorum.

Yine dersteydim. Oda kapısı vurularak, bir hademe içeri girdi. Muallime, dışarıda birininin beni görmek istediğini söyledi.

Hocam izin verdi, çıktım.

Tanımadığım bir çocuk beni selâmlıyarak bir mektup uzattı.

İçimde bir ses sevinçle bağırdı:

— Ustandan haber var!

Zarfı yırtarcasına açtım. Senin yazın!

«— Aylâ nine,

«— Sana gelemiyorum. Kısa bir zaman sonra görüşeceğiz. O zaman, beni dinliyecek, ve affedeceksin... »

« *Ustan* »

O dakikada nasıl ayakta durabildiğime, avazlarla ağlamadığıma, soranlara: «birşey değil!..» dediğime, delicesine şaşıyorum. Ve ben, senin yazını gördükten sonra, ders yaptım, arkadaşlarla konuştum.. ben konuştum ustacığım anlıyor musun?

İki şahsiyet taşıdığıma, yüzümde maske tutabildiğime, ne seviniyorum bilsen!.. Mektepten herkesten önce çıktım. Yürümek, uzun uzun, yoruluncaya kadar yürümek istiyordum.

İçimde öyle sonsuz sızıların, öyle tutulmaz kuvvetlerin, susturulmaz seslerin, coştuğunu duyuyordum ki; o zaman, eğer yaşarsam, iyi bir artist olabileceğime inandım.

Senin yokluğunun acısı, beni birdenbire yerden kaldırarak, göklere fırlattı. Bütün dünyayı yükseklerden görüyorum Ustacığım...

Denizler, topraklar, insanlar, küçülmüş, ufalmış sanki...

Yüreğimdeki yepyeni duyguların içinde, ben sonsuzluklara kavuştum.

(Arkası var)

No. 36 *YARIM AY* BİLMECE KUPONU No. 36

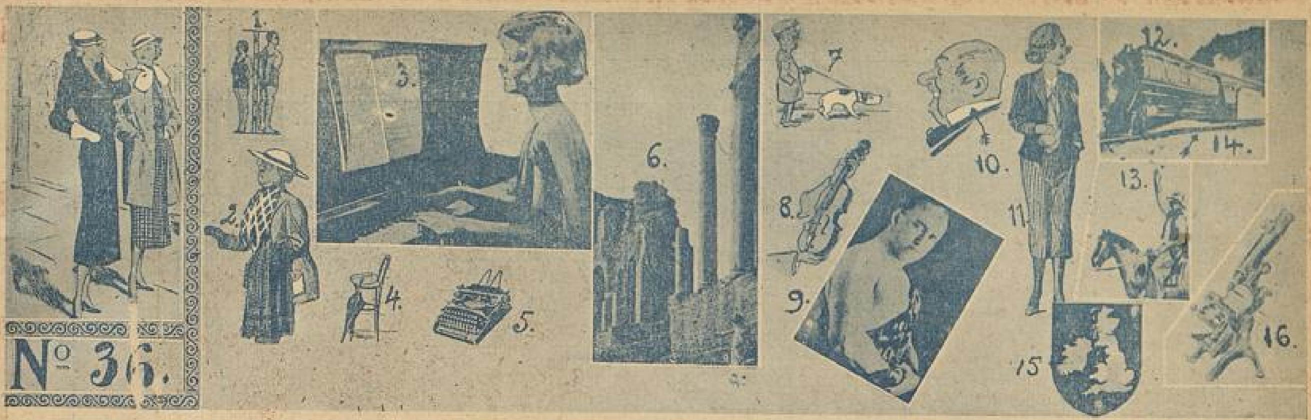

— Sârâ, bugün öyle güldüm ki... Birkaç saatini hoşça geçirmek istersen sana da tavsiye ederim...
— Hangi filimi?
— Filin değil canım, (..............) yeni çıktı onu.

Tavsiye edilenin ne olduğunu yukarıdaki 16 resmin ilk harfleri içinde gizlidir.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Biriyciye: **Beş gümüş lira.** 2-10 nuncuya: **Birer gümüş lira.** 11-30 uncuya: **Yüz kuruşluk kitap.** 31-45 inciye: **Biryantin, pudra, krem, pomat.** 46-60 ıncıya **yetmiş beş kuruşluk bir kitap.** 61-100 üncüye: **(Bahtiyar amca) tiyatro piyesi.**

---

34 üncü sayıdaki bilmecemizin doğrusu: (İŞ KANUNU) dur.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar:

İpekli picemalık kumaş: İstanbul, Ortaköy Bakibey sokak No. 36 da Şadi Özkan. **Deniz mayosu:** Ankara Cebeci, Kesmekaya sokağı No. 117 de Celile Kâzım Tümer. **Ayakkabı:** İstanbul Kadıköy Altıyolağzı berber Filip vasıtasile Ruhsar Güler. **Plâj şemsiyesi:** Ereğli saatçı bay Yakup Aydıner kızı Nüveyde Aydıner.

Yüz kuruşluk birer kitap: Düzce Avukat bay Mustafa oğlu Mehmet Sıtkı. Tekirdağ Ertuğrul mahallesi Dörtyol ağzı No. 21 Naciye. Tokat Kültür sekteteri Rıza Aykut. İnegöl Merkez okulu Aydın Uz. Çanakkale Seddilbahir ilkokul Ekrem Oy. Rize Tahsil müfettişi kızı Ayten Tuğcu. Edirne Mezitbey mahallesi No. 11 Orhan. Erzurum Yenikapı Aliravi caddesi Enis. Çorum Ziraat bankası memurlarından Vedia Özcan. Sabanca İstasyon hareket memuru Sıtkı kızı Umran K. Engin. İstanbul Galatasaray lisesi 1581 Mordohay. İstanbul Fatih Altay tramvay caddesi No. 15 Sabahat Eğilmez. İstanbul Edirnekapı Kepenkçiler Numan sokak No. 3 Dürdan Durusoy. İstanbul Kandilli kız lisesi 832 Nihal Eser. İstanbul Beşiktaş, Ihlamur köşkünde Sabahat Öktem. İstanbul Yüce Ülkü lisesinde Füruzan Evin. İstanbul Yavuz harp gemisinde Turhan Öktem. Kütahya Jandarma er okulu K. Bl. 4 önyüzbaşı Asım kızı İlhan Yücetürk. Edirne Kaleiçi Türkocağı caddesi No. 14 Rona. İstanbul Ticaret lisesinde 1248 Ömer Enver Kut. İstanbul Şişli Kudret Kandemir.

Biryantin: İstanbul Erkek lisesi Necmeddin Arıkan. İstanbul Üsküdar Bağlarbaşı Değirmen sokağı No. 12 M. Ayten Gümüşel. İstanbul Aksaray Selimpaşa sokağı No. 5 Saime Halis Batu. İstanbul Kabataş lisesi 292 Orhan Baykal. İstanbul Ankara caddesi tütüncü Hüsnü elile Kâmil Bayrak. **Necip sürmesi:** Heybeliada Hamam sokak No. 25 Seniha Fuat Driner. İstanbul Üsküdar kız sanat mektebi direktörü muavini Cemile Sonay. İstanbul Samatya Değirmen yokuşu No. 19 Nezahat Sadi. **Fotoğraf albümü:** İstanbul Kadırga Kumkapı Sultançeşmesi karşısında 101 Saime Okyay. **Suluboya:** İstanbul Eyüp Otakçılar Fethiçelebi caddesi No. 8-1 Cahid.

Elli kuruşluk kitap: Çanakkale orta okulunda Hilmi Erman. İzmir Suluhan sokak No. 22 Hüseyin Kızılağaç (Hırdavat deposu). Antalya Kültür direktörlüğünde tedrisat kâtibi Osman Andıç kızı Neclâ Andıç. Kırklareli Kadastro fen âmiri Hakkı Sarıdoğan. Mardin Ayınkaflı İbrahim oğlu Abdürrezak Aysan. Kırklareli İstanbul caddesi No. 45 evde Dilber Sezəu. Elâziz avukat Şefik Erenoğlu Mazhar Eren. Mardin Türk Amerikan kütüphanesinde A. Turan. Kütahya istihkâm taburu yarsubayı Fuat. Eskişehir hava okulunda asteğmen Vedat Hundar. Ankara telsiz telgraf memuru Vehbi Tek. Sıvas müvezzi bay Cemal elile Hüseyin sıtkı. Sıvas Simeryol ambarında bay Suavi Somalı elile Zeliha. Ankara Doğanbey Abdullah caddesi 31 numarada R. Kayakök. Bozantı Brücek Gönül Genç. Babaeski Yudanın evinde emirber Ahmet oğlu Hasan. Kütahya Barbaros ilkokul öğretmeni A. Özdoğan. Turhal Şeker fabrikası ziraat muhasebe şefi Suat Kaysu. Sıvas silo direktörü kızı Nermin Hoşgör. Samsun inhisarlar tütün fabrikası muhasebe maliyet memuru Haydar Kemal. Diyarbekir tayyare alayında başçavuş Ahmet Can. Samsun inhisarlar tütün fabrikasında Sabahat Buyan. Samsnn Fazılkadı öğretmeni Zuhal Erdinç. Malkara Gazeteler satıcısı Mehmet Manavoğlu vasıtasile Haşim.

Güzeller albümü: Aydın alay 37 tabur 3 Bl. 1l den Mustafa oğlu Muammer. Balıkesir Aygören mahallesi hastane sokak No. 6 Tahsin Şamil. Tekirdağ telgraf muhabere işyarı Ali Evren. İzmir Antikite müzesi hesap memuru Galip Çuvaç. İzmir 3 üncü noter memurlarından M. Rauf Giray. Milâs hukuk hakimi oğlu Kenan Atay. İzmir Basmane, Kemer caddesi No. 78 şehir berberi Tevfik Zeki. Sıvas Dişci A. Uslu oğlu Zihni Uslu. Kayseri Kiçikapı caddesi 30 numarada Mahir Köprülü. Ankara fişek fabrikası işletme muhasibi İlhami Angın. Elâziz 4 cü umumî müfettiş iktisat müşaviri bay Mesut oğlu Faik. Balıkesir askerî hastane hesap memuru oğlu Hayatî Muhtar. Adana simsar B Hilmi kâtibi Enver Şenler. Ödemiş sulh hukuk mahkemesi zabıt kâtibi Kâmil Girgin oğlu Celâl Girgin. İzmir Tilkilik Kabaleğen sokağı 47 Hatice Bacak. Ankara 209 posta kutusu Ferit Sıcakkan. Tekirdağ Ziraat bank memurlarından Nezihi. Kastamonu Tapu işyarlarından Necmeddin. İnegöl mahkeme başkâtibi oğlu Ekrem Ernuyan. Bandırma Halkevinde Mehmet Ali Gönen. Denizli Çaybaşı mahallesinde Belkıs Sunar. İzmir Karantine No. 585 terzi Ahmet. İzmir İkinci karantina Mısırlı caddesi 263 E. Perihan. Manisa Fidanlık müdürü bay Reşat oğlu Doğan Reşat. Ankara Ziraat Vekâleti sicil kaleminde Ş. Önceler. Zonguldak Singer kumpanyası acentası İsmail Darendeli. İzmit Posta kutusu No. 21 A. Tümer. Ankara İktisat Vekâleti deniz nakliyatı umum müdürlügünde Güzin Turanlı. İzmir Bornova topçu alayı teğmen Kemal Seymen. Konya Muhacirpazarında, Abdülâziz sokak No. 1 5Şadiye İzgi. **Traş bıçağı:** İstanbul Bahçekapı İstanbul bonmarşesinde Abdullah Başaran. İstanbul Bahçekapı, Dilber zade Lâtif mağazasında Avni Süngüer. İstanbul Küçükpazar maliye şubesi tahakkuk kâtibi Rehadiye. İstanbul Kadıköy Âli. Cerrahpaşa Güzelsebzeci sokak No. 7 Alâeddin zger.

Kumaş yaması: İstanbul Aksaray, Gureba Hüseyinağa mahallesi No. 23 Şayeste. İstanbul Kanlıca Hükeyme Akşit. İstadbul Erenköy Etemefendi caddesi 113 evde Makbule. İstanbul Beyazit Soğanağa Tavşantaş sokak No. 18 Şahende Üster. İstanbul Sultanahmet Alemdar mahallesi No. 5 M. Sevim.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

"TOKALON„ kreminin "Pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.